

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 07403

POEMEN VEGN DI NEVIYIM

Z. Weinper

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פאַעמען וועגן די נביאים

מאנעמען

וועגן די

בנינים

פון

ד. וויינפער

סארלאנג

איורה

ניו-יארק, 1951

POEMEN VEGEN DIE NEVIYIM
(POEMS ABOUT THE PROPHETS)

Copyright, 1951

by Z. Weinper

פראמפט פרעס, 113 טע עוועניו, ניו-יאָרק 3, נ. י.

 209

PRINTED IN THE U.S.A.

אונדזער מלכא קדישא

עברייאיש איז אונדזערס און אונדזערס איז יידיש.
אין ביידע צעגליט און צעשמראלט איז אונדזער ירושת.
צוויי גאלדענע בעכער מיט שוימיקע וויינען אויף קידוש,
אין ביידע דער שבת — אונדזער מלכא קדישא!

די ערשטע איז שטאם — א צווייג א צעבליטע, די צווייטע,
ניי טייל זיי פאנאנדער אויף צווייען, באזונדער;
אט יובלען מיר איצט דאך אויף ביידע דערפרייטע
אויף גאנצענער ערד אונדזער רונדער.

אויך איציק, ווי יצחק, איז געגאנגען אין טראט פונעם טאטן,
אויך יאנקל, ווי יעקב, פיטערט די שאף דורך די דורות, —
זיי אלע אויף וועגן דורך די שווערסטע קלימאטן
געהיט און באהיט האבן דעם ריח פון אונדזער קטורת.

משה, ישעיה, עקיבא, דער בעש"ט, ביאליק און ברענער,
עס ציט זיך די קייט אלץ ווייטער און ווייטער און ווייטער!
ווער פון וועמען איז גרעסער, ווער פון וועמען איז שענער?
זיי אלע דער פלאם אין אונדזער נאכטיקן שייטער!

יהודה הלוי, דער רמב"ם, מענדעלע, שלום-עליכם און פריץ, —
ווער פון וועמען איז ליבער? ווער פון וועמען איז העכער?
זיי אלע דער שטאלץ, — דעם פאלקס דרך-ארץ,
זיי אלע דער וויין פארן קידוש אין אונדזערע בעכער.

א בלאט דא און דארטן פארשוואנדן, א צווייג וואו צעבראכן,
נאר שטאם פון דעם בוים — די ווינטן אנטקעגן, —
פון אונטער אלערליי שווערע און פודיקע יאכן
געבליבן מיט אנדז איז א פארביק פארמעגן.

און בלענדנדיק איז דאס, ווי פייער דורך רויכן אויף ביידע,
פאר אלעמענס אויגן — א ליכטיקער חידוש, —
די מלכא קדישא — דער גייסט פון דער יידישער עדה, —
העברייאיש איז אונדזערס און אונדזערס איז יידיש!

צו מיין טאכטער נחמהלע

בות מיינע, — זיי לעבן אין מיין יעדן קער און ריר.
שטראליקע, בלענדיקע, — זיי לעשן זיך נישט אויס.
טאכטער מיינע, זעסטו זיי נישט דורך וואָרט מיינס אויפן פּאַפּיר ?
הער דאָס וואָרט מיינס, — עס איז אין צאַפּלדיקן ברויז, —
היינט איז דאָס געווענדט צו דיר.

טאכטער מיינע, המשך פון מיין זין און זיין,
האַרץ מיינס איז צערעדט צו דיר היינט אָט אַזוי !
ווער אָן אויפגעלויכטענער עס ווערט פון וויין,
איך בין אויפגעלויכטן פון דיין בלאַנד און בלוי,
און פון דעם העלן מאַרגנשיין.

יידיש וואָרט ווערט ליבער נאָך אין טאכטערס מויל !
— טאַטע, טאַטע, זאָג מיר, וואָס אַזוינס אַ גביא מיינט ?
עפן איך תנ"כ'ל, און איך לייען אַ קאַפּיטל „יואל“.
זיצט זי אַ פאַרטראַכטע, — פּלוצלינג, הער, זי וויינט :
— הונגעריקע קינדער אין די גאַסן, סאַראַ גרויל !

נעם איך, און דערצייל איר פונעם גביא אליהו
מיטן שטעקן אין זיין האַנט און אין מלבושל פון פעל, —
הערט זי, און אויף איר איז אַזאַ ליבע, שטילע רוי,
אַבער פּלוצלינג איז זי ביי דער טיר, שטעלט זיך אויפן שוועל :
— אליהו, אַ, אליהו ! וואַרזשע ביסטו, אליהו ?

טאַכטער מיינע, ביסט צו מיר געקומען אין דער אָונט־שעה,
און מיר נאָכאַמאָל דעם פּרימאַרגן מיטגעבראַכט, —
וואַרקענדיקע טובי האָט באַזיגט די קראַקענדיקע קראַ,
דרעמלדיקער הירש האָט צום לעבן ווידער אויפגעוואַכט
אין דער שפּעטער אָונט־שעה.

מאַמע זיטאַ זאַגט, — איך צעפיעשטשע איר דאָס קינד,
און דערביי איז זי אַווי מאַמעדיק צעהעלט, צעקוועלט.
טאַכטער מיינע, זע, איך רייט אויפן רוקן פונעם ווינט
אויפצוזוכן גאַר אַ גייע, שיינע, שטראַלנדיקע וועלט,
און זי ברענגען אַ מתנה פאַר מיין קינד.

גייע וועלט, — מען זוכט זי שוין פון לאַנג צוריק!
טאַכטער מיינע, לאַמיר ביידע אויך דאָ זוכער זיין!
זע, עס ציט זיך, ציט זיך אַזאַ וואונדערלעכע בריק,
און אויף איר דורך העלער פרייד, און שווערער פיין,
זוכנדיקע זוכער זוכן אום דאָס גליק.

גליק פאַר דיר און מיר און פאַר אַלעמען, וואָס לעבן דאָ!
קיינער, קיינער קאַן נישט גליקלעך זיין מיט זיך אַליין!
טאַכטער מיינע, דו מיט דיין קאַיאָר באַלייכסט מיין אָונט־שעה,
איז מיר לייכטער אויפן וועג צו גיין
אין מיין שפּעטער אָונט־שעה.

זייט מוחל!

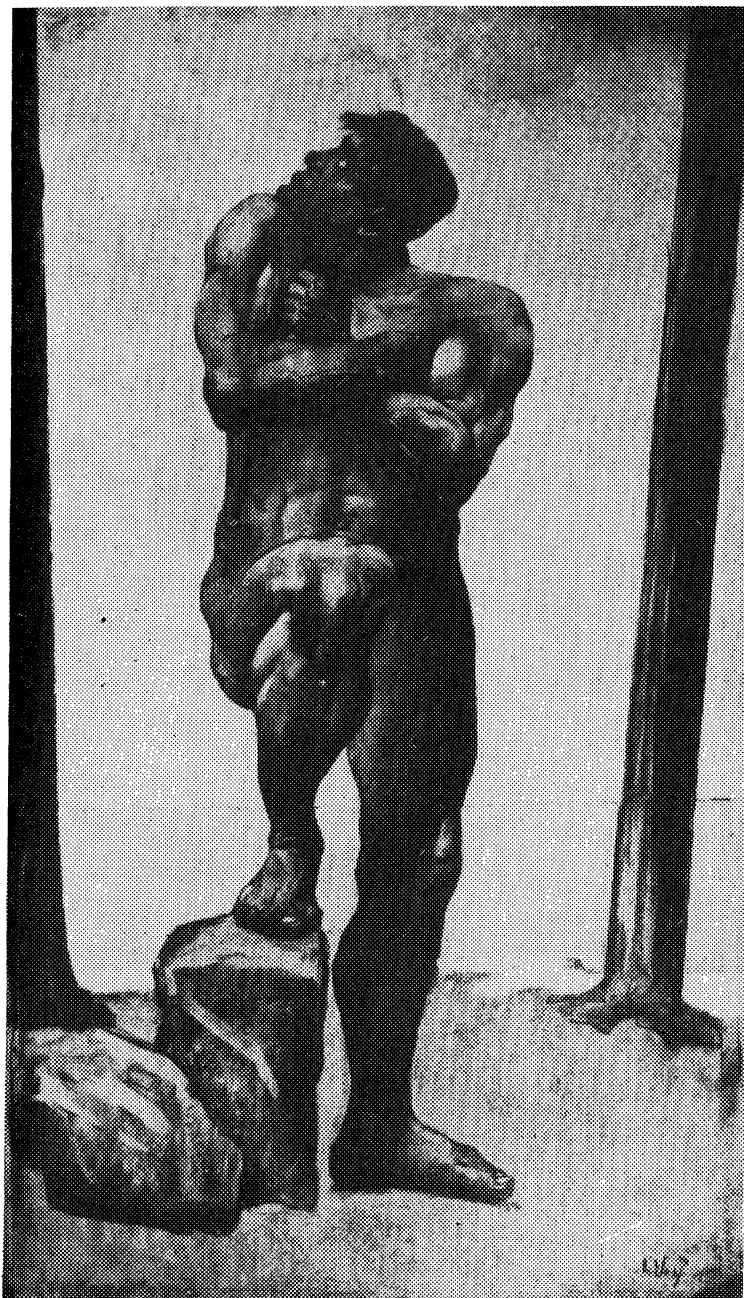

ויב נישט דערהערט אייך האָב איך, ווי עס דאַרף צו זיין,
זייט מוחל. אַ מענטש, וואָס טראָגט אין זיך די פּיין,
די פּרייד און די האַפּענונג פון דעם אייגענעם דור,
מישט אויס זיין חלום אין דער וואָך
פונעם נעכטן אינעם גאַנג צום היינט.
די זון איז אַלץ נאָך נישט צעשיינט,
און דער מענטש איז אַלץ נאָך אויפן וועג
דורך די טעג,
און די נעכט,
און אין געפּעכט
איז נאָך אַלץ דאָס גוטע און דאָס שלעכטע צווישן זיך.
דער טאַטע יעקב האָט אָפּגעשפּאַרט אַ קראַנקע דיך
פון דעם געראַנגל מיט עשון זיין ברודער אויפן פעלד,
און איך האָב אָפּגעשפּאַרט אַ קראַנקע וועלט.

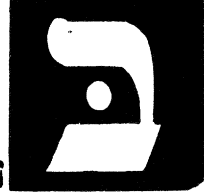
אויב נישט דערזען איך האָב איך, ווי עס דאַרף צו זיין,
 זייט מוחל. דער בלענד פון אייער וואונדערלעכער שיין
 פאַרבלענדט דאָך מיט זיין לויטערקייט מיין בליק.
 אין גאַנג פאַראויס, כאַפּ איך אָפּט אַ קוק אויך אויף צוריק,
 און שעפּ אַזוי פיל לויטערקייט פון איך.
 ווי גרויס און מעכטיק איז די קיניגרייך
 פון אייער בלענדנדיקן ליכט!
 נישט אין מאָל פאַלט זי, ווי אַ שווער געוויכט
 אויף אַט אַזאַ, ווי איך.
 אין טיפער יראה טו איך אויס די שיד,
 און שפאַן מיט שטילע טריט,
 אַרום דעם ציטערדיקן ליד.
 וואָס יערט אין מיר
 ביי אייער טיר.

אויב נישט באַנומען האָב איך איך, ווי עס דאַרף צו זיין,
 זייט מוחל, צו שטאַרק איז אייער וויין,
 וואָס איז מיט פרייד און צער געמישט.
 אַ רגע דאַכט זיך, אַז מען איז דערפרישט,
 און אַ דערהויבענער עס ווערט דער מוט
 אַנטקעגן פאַכנדיקער רוט.
 נאָר באַלד געפאַלענער מען ווערט.
 אַ גאַט, ווי לאַנג, ווי לאַנג שוין דער געראַנגל אויף דער ערד?
 ווי לאַנג, ווי זינט דער מענטש איז אויפן וועג?
 — און קומען וועלן טעג,
 ווען שפיז און שווערד
 אין אַקעראייזן וועלן זיך צעשמעלצן אויף דער ערד. —
 האָט איר פאַראויסגעזאַגט שוין לאַנג צוריק, אַמאָל, אַמאָל,
 און זעט, — די ערד איז אַליץ אַ יאָמער-טאָל!

באַלאַדע פֿון בן־אדם

ביצד — אורי לעסער

ו-אדם — און אדם וועמעס?
דער זון פון חסד און פון אמת.
און אז מען מראגט א יחוס, איז
שליחות אין די פיס.

ג, יא, אוןדאי און אוןדאי!
נאָר וועגן זיינען נישט קיין גראַדע,
און שטיינער פעלן נישט אין וועג,
איז שווער מיט דעם געפעק.

אזוי פיל שנאה אויף די וועגן,
און ער? נישט איין מאָל אין געיעגן!
אהינטער אים אַ ווירבלדיקער ווינט,
און פאַראוים בילנדיקע הינט!

דאָס יאָגעניש שעפט אויס, פאַרמאַטערט
אויך האַרץ פון ריז, וואָס איז צעפלאַטערט.
בפרט נאָך מיט אַזאַ מין שווער געפעק
אויף אַט-דעם לאַנגן וועג.

ג.

זעט, זעט, אַט זיצט ער, דער בן-אדם!
אוןדאי איז אַ גרויסער שאַד אים
דאָס זיצעניש אַט-דאָ מיט זיך אליין,
ווען אַזאַ גאַנג איז דאָ צו גיין!

און גיין, ער מוז! — א קלייניקייט, שליחות
פון אַזא גרויסן, וואונדערלעכן יחוס!
עס בייזערט זיך דער זיידע אמת, און
עס שמייכלט באַבע חסד, ווי די זון.

נאָר אז אַ מידקייט אין די גלידער,
בויגט קאָפּ אליין זיך צו דער נידער,
און אַרום אים ווערט גאַנצע וועלט,
ווי פּלוצלינג אַפּגעשטעלט.

און אויב נישט אַפּגעשטעלט אפילו,
איז זי אַ לעצטע פרעפּלדיקע תפילה,
וואָס נישט זי בעט און נישט זי פירט,
נאָר לעשט זיך רעזיגנירט.

אַ תפילה, גלאַט אזוי אַ תפילה,
די ווערטער שמילע, קילע, —
אין אַט אַזא מין שטאַרער זיצעניש,
ווערט וועלט אַ פּלאַנמערדיק געמיש.

זעט, זעט, עס זיצט בן-אדם קאָפּ געבויגן,
ער קוקט און קוקט מיט צוגעמאַכטע אויגן
טיף, טיף אין מדברדיקער זיך אַריין
און זעט אזוי פיל פּיין!

ער זעט דעם למדן האַנדלען מיט זיין תורה,
ווי סוחר האַנדלט מיט זיין סחורה.
ער זעט דעם בור זיך גוידערן און בלאַזן אַראַגאַנט,
דעם שקר אומעטום ביי מורח-וואַנט!

ער זעט אנטפלעקונג, וואָס דאַרף זיין ברכה
פאַרוואַנדלט ווערן אין געסראַכע,
וואָס טשאַדעט און פאַרטשאַדעט אַלץ,
און שטיקט דעם האַלדו.

ער זעט דעם מענטשנס גריזעדיקע שנאה,
דעם מענטשנס פרעסעדיקע קנאה,
איז וואָס־זשע, וואָס־זשע לוינט זיך, האַ?
אַ לעבן אַט אזאָ?

ער טראַכט, אַז אַפּשר טאַקע בלייבן זיצן,
דאָס מויל פאַרשליסן, ציין פאַרקריצן,
און אויפגעבן דאָס שווער געפּעק
אַט דאָ אינמיטן וועג?

צי ווערט ער נישט, ווי יעדער, יעדער
געמאַלן צווישן שווערע רעדער?
יא, יא, ער איז, ווי יעדער דאָ,
און באלד נישטאַ.

ג.

בן־אדם ציטערט אויף, אַזוינער איז ער?
האַט אַלץ, וואָס ער האַט אַפּגעמאַן דאָ ביזהער
דען גאַרנישט, גאַרנישט נישט געבערט
אויף אונדזער ערד?

געבערט, געבערט, נאָר דאָס איז דאַרטן,
און ער איז איצט אין גאָר אַן אַנדער גאַרטן,
וואו ערד איז האַרט, ווי קיזלשטיין,
און שווער איז אים צו גיין.

אין ברויזיק-ווייניקע ווירווואַרן
מישט אַזויס זיך מיט די שווערע צערן
דאָס ביסל פרייד, וואָס ווען נישט ווען
איז דאָ מיט אים געווען.

דאָס ביסל פרייד, וואָס האָט געמוטיקט,
ליגט איצט ביי זיינע פים צעבלומיקט,
עס ווישט די וואונד מיט אירע הענט
פון זשאַר צעברענט.

אין ברויזיק שנאהקע געברויזן,
האַט ביסל פרייד נישט, וואו צו הויזן,
איז וואָס-זשע, וואָס-זשע טוט מען, האָ?
אַז לעבן איז אַזאַ?

אַ לעבן, וואָס איז שווער פאַרטשאַדעט,
שפאַנט אום און פרעסט און יאַדעט,
פאַרקאַנסערט שווער דאָס אייגענע געביין,
איז ווי זשע זאַל מען דאָס פאַרשטיין?

עס זיצט בן-אַדם שווער פאַרלוירן,
באַדויערט, וואָס ער איז געבוירן,
ווייל שווער איז אים ביז גאַר,
מיט אַט אַזאַ מין וואָר.

אַ וואָר, וואָס הענגט, ווי שווערע לאַפע,
אַ ליאַדע וואָס, טוט זי דיין לייב אַ דראַפע,
און אַפּטמאַל אין איר שנאה אויפגעברויזט,
פאַרוואַנדלט זי זיך אין אַ פּויסט.

א פויסט, וואָס וואַרפט דײַך צו דער נידער,
און פּראַוואַסטו אויפשטיין, פאַלסטו ווידער,
און בלייבסט שוין, וואו דו ביסט,
א הויפּן מיסט.

פון קנאה און פון שנאה אומגעטריבן,
האַט זיך בן־אדם שמיל אַהער פאַרקליבן,
געמיינט די אַפּגעזונדערטקייט אַט־דאָ
וועט געבן אַ מנוחהדיקע שעה.

זעט אויס, אַז אויף דער ערד, דער רונדער,
נישטאַ, נישטאַ איז קיין באַזונדער.
אַלין, אַלין איז טייל פון נאָך און נאָך
און אַלין צוזאַמען איז איין יאָך.

אַלין, אַלין איז טייל פון גרויסן גאַנצן,
און זעסטו עמעצן באַזונדער גלאַנצן,
איז ער אַ גלאַנציקער שליח בלויז
פון גאַנצן גרויס.

דאַס זעלבע ליכט ווערט דאָך אויף אַלעמען געפאַלן,
און זעסטו עמעצן באַזונדער שטראַלן,
איז אין זיין שטראַליקייט אויך דו,
ווייל אין זיין ליכט ביסטו.

אַלין, אַלין איז טייל פון עפעס, וואָס איז גרעסער,
די שליכל זיינען טיילן פון די שלעסער,
און זעסטו אַ פאַרפייניקטן, וואָס שלעפט די טריט,
איז פּיין דאָך אויך אין דיין געמיט.

א סימן? אומרו דיינער, דער צעיאָגמער!
 אזוי פיל שווערע משא טראַגט ער,
 און וואַרפט זי דאָך פון מידקייט נישט אַוועק
 אין מיטן וועג.

דער אומרו, ער איז דאָך דיינער, מיינער, זיינער, אירער,
 דער אומרו, ער איז דאָך אונדזער גרעסטער פירער,
 ער איז די זריעה, ער איז די מיל,
 אָן אים געווען וואָלט שאַ און שטיל.

דער אומרו? בן-אדם קאָן אים, קאָן אים,
 דער אומרו האָט אָן האַרעפּאַשנע פנים,
 און הענט, וואָס האַרעווען ביז גאָר
 אין יעדן דור.

ד.

עס ברומט בן-אדם: אַלץ, אַלץ איז דאָאיק!
 נישטאָ אַזוינס, וואָס איז נישטאָאיק!
 אויך די נישטאָאיקייט איז מיף פאַרוועכט
 אין אַלץ, וואָס לעכט.

די אייביקייט איז גאַנג אויף שווערע רעדער,
 דאָס לעבן איז דיר נישט קיין פעדער,
 וואָס איז אין הוילער לופט צעשוועכט,
 און דאָך מען לעכט! מען לעכט!

זעט, זעט, מען לעכט אין שווערע קייטן אויך אפילו!
 נו, יא, די טומלער רייטן אויף די שטילע,
 נאָר אַבער אויך די לעצטע מיט אונדז דאָ
 זיך ראַנגלען מיט דער שעה!

א שווער גערפאנגל אפממאל מיט א גארנישט,
מען טראכט נישט, אז מען טאר נישט
א גיי טאן איבער אלעמען און אלץ
פאר שטיקל ברויט מיט זאלץ.

מען טראכט נישט, אז מען טרעט אויף יענעם,
מען ווערט א שותף מיט דעם שר הגיהנום,
דאס פלייש און ביין פון זיך אליין
פארוואנדלט מען אין שטיין.

נו, יא, נו, יא, אזוי איז דאס אַוודאי!
די וועגן זיינען נישט קיין גראדע,
און מענטש? נו, יא, אז וויי איז אים און ווינד,
ער איז דאך שמענדיק קעגן ווינט!

עס זיצט און מורמלט ווייטיקלעך צו זיך בן־אדם:
נעם, ריים פאנאנדער איצט דיין לעצמן פאדעם,
און לאז דאס שפינדל בלייבן שטיין,
עלעהיי א שטיין.

א שטיין, א שטיין, — עס ציטערט דער בן־אדם,
עס איז אזא מין גרויסער שאד אים
דעם זיידע באכעס וואונדערלעך געפעק
צו לאזן, ווי א שטיין אין וועג.

א שטיין? א שטיין? בן־אדם טוט א ציטער,
זיין בליק ווערט העלער און צעגליטער,
און פלוצלינג זעט נאר, זעט,
וואס מיט בן־אדמען געשעט!

א שטיין? א שטיין? — נאָר זיינען שטיינער
 אויף ברעכן כלויו די קעפּ און ביינער?
 א שטיין קאָן זיין א פונדאמענט,
 פון שטיינער מאַכט מען ווענט!

אויך שטיין איז נישט פאַר זיך אַלייניק!
 נעם, לייג צונויף א שטיין אויף שטיין, פאַראייניק,
 און דו וועסט מיט דיין בליק דערזען
 וואָס וועט געשען!

א שטיין אויף שטיין דורך שווערקייט און יסורים,
 און פּלוצלינג זע, — עס שטייט א טורעם,
 וואָס שיינט, באַשיינט דעם ווייטסטן וועג,
 און פירט דיך צו א ברעג!

ה.

בן-אדם עפנט ברייט פאַנאָנדער זיינע אויגן,
 און פּלוצלינג, זע, א וואונדערשיינער רעגנבויען,
 קאַלירן וואונדערלעכע און אַלערליי,
 און ער אַליין איז צווישן זיי!

קאַליר געמיש, און נישט צעמישט זיך,
 א פאַרב מיט א פאַרב, און נישט פאַרווישט זיך,
 אַט שווער געוויכטיק, טונקל-גרוי,
 און באַלד שוין גרינג און בלוי.

דער צער? נו, יא, ער איז פאַראַנען,
 גאַר אַנדערש ווערט ער איצט פאַרשמאַנען,
 עס איז א צער, וואָס גייט און גייט
 צו ווערן גרויסע פרייד.

צו גרויסער פרייד און צו באַנניאונג,
צו העלן יום-טוב פון באַפרייאונג,
צו העלער זון, וואָס גייט און גייט,
און נישט פאַרגייט.

און פלוצלינג זע, עס ציט אַ פריידיקער בן-אדם
אַרויס פון טאַש אַ נאַדל-פאַדעם,
און הויבט אָן ריסן צו פאַרנייען גיכער, גיך,
און שמייכלט גליקלעך שמיל צו זיך.

איז וואָס-זשע איז דאָס פאַר שמייכל ?
בן-אדם איז איצט אינעם גרויסן היכל
פון איבערשאַפונג אַלין, וואָס איז כדאי
אויפסניי! אויפסניי!

ער גייט און גייט און הערט נישט אויף צו ברומען,
אַז גאַר אַ נייע, נייע וועלט וועט קומען,
אַ וועלט, וואָס זיין וועט זי
אַן אַנדערע, ווי די.

ד.

בן-אדם שמייכלט פריידיק זיך פאַנאַנדער,
און נעמט זיך גרייטן צו אַ נייעם וואַנדער,
זעט, זעט, ווי פלינק ער בינדט צונויף שוין זיין געפּעק,
זיך גרייטנדיק צו נייעם וועג.

בן-אדם איז שוין אויף די וועגן ווייטער,
פון ווייטן העלט נאָך העלער איצט דער שיימער,
און שיינט, באַשיינט זיין שווערן און עקשנותדיקן גאַנג,
און פון זיין בלוט גייט אויף אַ ניי און פריש געזאַנג.

געזאנג פון אלע לוימערסמע געזאנגען,
 געזאנג פון גאנג דעם הימל צו דערלאנגען,
 און אים אַרונטערברענגען צו דער ערד,
 וואָס איז פון הושך נאָך באַשווערט.

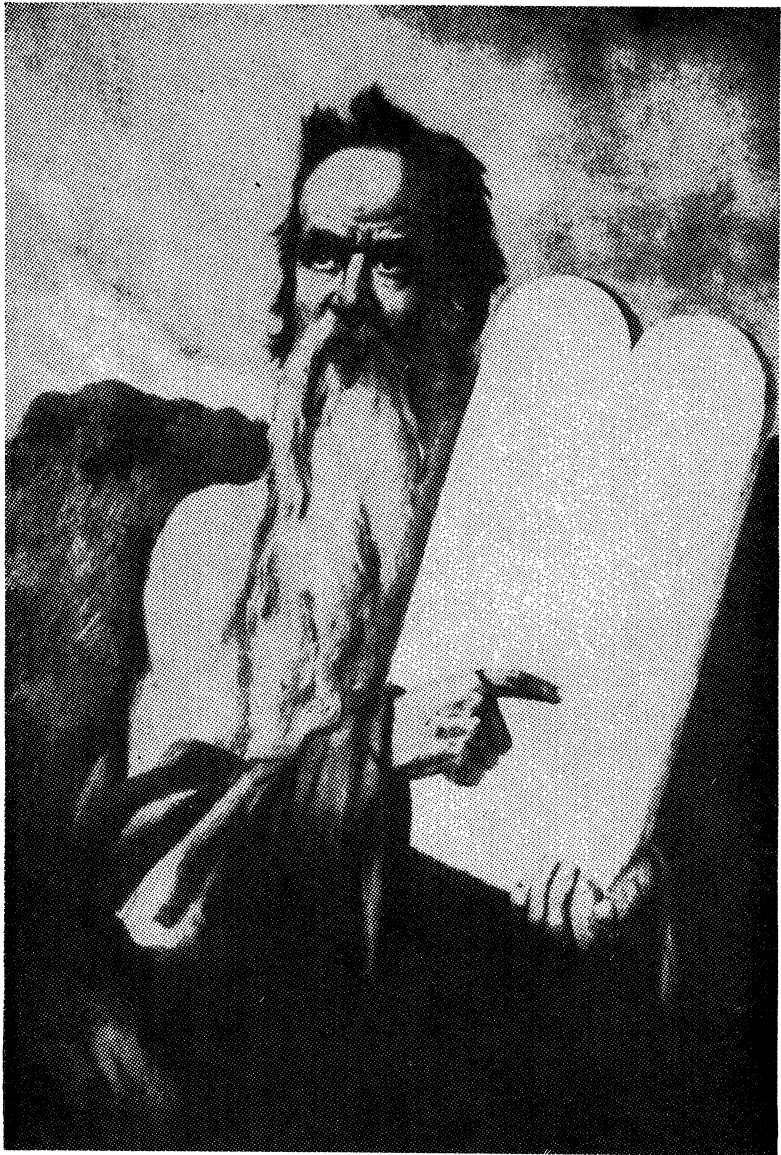
געזאנג פון מענמש צו מענמשן,
 וואָס גריסן און זיך בענמשן
 איבער יעדן שמעג און וועג
 דורך די נעכט און מעג.

געזאנג, וואָס קאָן זיך שוין פאַרגינען
 צו וועבן און צו שפינען
 אַ מאַן מיט מאַן, אַ קלאַנג מיט קלאַנג
 צוליב אַ שוין געזאנג.

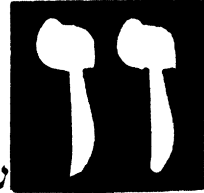
אַ שוין געזאנג, — עס זינגען דורות
 צעשיינטע, ווי מנורות,
 און דו ביסט צווישן זיי, —
 בן-אדם, זינג מיט — און גיי!

משה

בילד — פון אורי לעסער

על כער קעניג אין זיין גרויסער קעניגרייך
איז צו משהם ריזנ-גרויסקייט גלייך ?

אזוי בלענדנדיק איז זיין געשמאלט,
שטייט און קוקט און ווערט באשטרעלט.

נישט געווען אזא, ווי משה, און נישטא,
אבער ער אליין איז דא, איז דא !

פילסטו דען נישט זיין באריר ?
זע, אט איז ער דאך אין דיר, אין מיר !

דורות, דורות, און זיין פנים איז צעהעלט,
משה איז דער זין, און תוך פון וועלט !

זין און תוך פון הארטן, שטאלענעם געכאט
איבער דער יסוד — גאנצקייט פון אחד !

שפאנסטו, און דו ווייסט נישט, הער צי הין,
איז ער דער, וואס ווייזט דיר אן וואוהין !

דורות, דורות, — גלי פון אייביקייט צעגליט, —
 משה איז דאָס ריינסטע און דאָס העלסטע ליד!

ליד שליחידיקס, פאַראוים אין פולן גאַנג
 איז ווי שוועסטער משהס — מרימס אַ געזאַנג!

ב.

משה האָט זיך אָפגעזעגנט מיט דער עדה און
 מיט זיין תלמיד יהושע בן-נון,
 און איז דורכן טאָל פון מואב אויפגעגאַנגען אויפן באַרג נבו.
 שווער געווען איז די צעשיידונג, ווייטיקדיק אַזוי.
 שטיל האָט אין זכרון זיינעם דורכגעשפּאַנט
 דער שווערער גאַנג צו אַט-דעם לאַנד.
 משה האָט געקוקט פון ווייטער הויך אויף לאַנד כנען,
 און געטרייסט זיך, וואָס עס איז פאַראַן
 אַ יהושע, וואָס וועט ממשיך זיין דעם גאַנג.
 דעמאָלט איז אַ וואונדערלעך געזאַנג
 אויפגעגאַנגען פון דער נידער אינעם טאָל.
 משה האָט אין דעם געזאַנג דערהערט זיין עדהס קול,
 און אויף דעם די הענט געשפּרייט,
 בענטשנדיק דאָס פאַלק מיט אייביקייט.
 ניט קיין חידוש, וואָס דער נאַמען איז אויך היינט צעגליט,
 משה איז דער נאַמען פונעם ליד.

ג.

פונעם סיני ביז דעם בארג נבו, -
פאלקס-געבורט, א נייער, אין
אויפגעגאנגען, ווי די זון אויף טוי,
ווי עס גייט צום ציל א ריז.

פאלק אין קנעכטשאפט אונטער פויכט
האט זיך אויפגעהויבן און, —
איצט איז דאס פון פרייד צעברויזט,
און צעליכטיקט, ווי די זון.

שווערער גאנג, נאָר גאנג אין טראַט
צו אַן אויפגעשיינטער וועלט,
און אין גייענדיקן טראַט איז דער אחד
טיף צעליכטיקט און צעהעלט.

און אז משה האַט דערזען, דערפילט,
אז ער איז אין פאלק פאַרוועבט,
האַט ער זיך אין שטילקייט איינגעהילט
און אין לעבן זיך צעשוועבט.

דורך די דורות איז ער אומעטום,
שוועבט דורך נעכט און דורך די מעג, —
זאָגט דיין קול דיר : — גיי, און קום,
ביסטו משה אויפן שווערן וועג.

ווער אָן אויג האָט, דער דערזעמ,
ווער אָן אויער, — דער דערהערט, —
משה איז דאָס ליד פון דעם פאָעמ,
משה איז יסוד פון אונדזער ערד.

נישט פארשוואנדן, — ער איז דאָ
אומעמוס מיט אונדז אויך היינט, —
זע, עס גייט פאָראַויס די שעה,
און אין איר איז ער צעשיינט!

פונעם סיני ביז דעם באַרג נבו,
און אַלץ ווייטער, ווייטער נאָך, —
גרינגער, גרינגער ווערט אַזוי
מיט זיין שוין אין וועג דער יאָך.

ד.

שמיל האָט דער מאַרגן זיך געשפּרייט איבערן זאָמד, דעם צעגילדטן,
נאָר נישט שמיל געווען איז משהם האַרץ איבער שמח, דעם פאַרשמילטן.
ליב איז אים געווען זיין ווייב צפורה, ליב אויך זיינע יונגע קינדער,
און נישט שווער געווען איז צוליב זיי הימן יתרום שאָף און רינדער,
אַבער עפעס האָט זיין האַרץ גענאַגט, און זיין כלום געזויגן.
הינטער אים, אין געבורט-לאַנד זיינס מצרים איז זיין פאַלק געבויגן,
און פאַרקנעכט אונטער ביימש אין שווערער לאַפע פון באַצווינגער.
ליב איז אים זיין ווייב געווען, ליב אויך זיינע קינדער, נאָר נישט גרינגער
ווערט צוליב זיי גורל שווערער פון די שוועסטער און די ברודער.

טרעפט נישט איין מאָל, אַז אַ משא בויגט זיין קאָפּ איין צו דער נידער, און אַז דעמאָלט הויבן אין דער טשערעדע אַן מעקען זיינע שאַף און ציגן, הערט ער וויינגעשריי פון מאַטע-מאַמעס, זעט ער קינדער שלעפּן פון די וויגן דורך באַצווינגערישע הענט פאַר די קאַלטע וואַסערן פון נילום. גרינגער איז נישט, ווען די טשערעדע אפילו שטיל איז!
 קולות, קולות, — אַט-אָ שרייען זיי צו אים אויך איצט אין פיבער, איז קיין חידוש נישט, וואָס עס טרעפט, ער לאַזט די טשערעדע אויף הפקר איבער. זע, אַט פיסלט זי זיך אויפן זאַמד, און קיין סימן נישט פון גראָזן. בלויז אַ דאַרן אויסגעדאַרטער שטייט פאַרגעסן און פאַרלאָזן. משה דעכלט מיט די פינגער איבער זיינע אַנגעשטרענגטע אויגן, מדבר ליגט אַן אַנגעגליטע אין דעם גאַנצן קיילעך אויסגעצויגן, פעלזנדיקער חורב — אַ פאַרטריקנטער געשוויר, וואָס שיילט זיך, ווינטל שפילט זיך מילד אום, ווי אַ קינד. ציגעלע פאַרגייט, און טיילט זיך אָפּ פון טשערעדע, הויבנדיק דאָס קעפל צו דעם בלויען הימל. פלוצלינג זע, — אַ הלום אפשר? — איז ער דאָך נישט אין קיין דרימל!
 פייער-פלאַם צעציט זיך און צעברענט זיך פונעם דאַרן, אַט אַ קנוילנדיקער און אַט אַן אויפגעברויזטער פול מיט צאַרן, און אַ קול גייט אויף פון דאַרן — דאָס קול צערופן איז צו וועמען?
 משה פילט דעם אַפשיין פונעם פייער-פלאַם אויף זיינע ברעמען, און ער בויגט דעם קאָפּ, און זיינע קניען פאַלן צו דער נידער, — און דאָס קול אַלין קלאַרער, העלער דרינגט אין זיינע גלידער. ווער בין איך? און וואָס בין איך? און וואָס איז דען מין יחום זוכה זיין צו נעמען אויף די פלייצעס מיינע אַט אַזא שליחות?
 משה גלידער אויפגעברויזטע, צאַפלען זיך קאַנוואַלסעדיק אין צימער, און דאָס קול אין אים דרינגט טיפער, העלער און צעגלימער.

ה.

קול

— משה, צי אראָפּ די שיך,
ווייל אַ הייליקס איז דאָס אַרט!

משה

— ווער און וואָס בין איך,
וואָס איז זוכה צו דיין וואָרט?

קול

— וואָרט איז דיינס, עס איז אין דיר,
אין דער טיפעניש פאַרזייט!

משה

— אומרו יאָגט זיך אום אין מיר,
ווי אַ ווינט אין פעלד צעווייט.

קול

— פאַלק דיינס טראַגט אויף זיך
אין מצרים עול, וואָס דריקט.

משה

— פאַלק מיינס האַט פאַרטריבן מיר,
איז מיט מיר צעקריגט.

קול

— נישט דאָס פאַלק, נאָר קראַנקער גליד,
וואָס צעפוילט איז אויף זיין גוף!

מ ש ה

— ווער וועט שטארקן מיינע טריט
אינעם גאנג צו אַט-דעם רוף?

ק ו ל

— רוף וועט שטארקן דיך אין גאנג,
און באהיטן דייןע טריט.

מ ש ה

— מיינט עס, איך בין דאָס געפאָנג
אין מיין אייגענעם געמיט?

ק ו ל

— גוט איז דיר, און וואויל איז דיר
מיט אַזא מין העל פארמעג!

מ ש ה

— ערד און הימל, זייט מיט מיר
אויף מיין גרויסן שווערן וועג!

.1

משהס דראַענדיקע ווערטער דורך זיין ברודער אהרנס מויל.
פרעה אויפן טראַן איז האַרטגעקיק אויך אין פנים פון דער גרויל.
זע, ער וואַרפט זיך, שיפעט גיפטיק, ווי צעהאַקטע קלאַפער-שלאַנג,
נאַר אַ הילפלאַזער איז ער אַנטקעגן משהס בריוונדיקן דראַנג.
משה קיימלט צו זיין גורל צו זיין שווער-געדריקטן דור.
איז מיט אים געדולדיק אין דער מדבר גאַנצע פערציק יאָר.
פאַלק האַט זיך באַפרייט פון יאָך, אַבער איז נישט פריי אין זיך אַליין.

ים געשפּאַלמענער און קוואַליק וואַסער פון אַ האַרמן שטיין,
 נעם אַן עמער אין די הענט, און שעפּ און שעפּ.
 וויפל מאַל האָט דאָס געבענקט נאָך די מצרימדיקע טעפּ,
 כאַמט פון הימל איז געפּאַלן זיסער, האַניקדיקער מן.
 טעגלעך — עמוד-ענן, נאַכטלעך — עמוד-אש פּאַראַויס, ווי אַ פּלאַטערדיקע פּאַן.
 אַבער נסים ונפלאות זיינען נישט סימנים פון אַ פּאַלקס-דערוואַקסנקייט.
 אויך דאָס קול פון סיני האָט דאָס גאַנצע פּאַלק נאָך נישט באַפּרייט.
 גאַלדן קאַלב און קורחס אויפשטאַנד, — וויפל שווערע פיין, —
 איבערטראַגן אַט אַזוינס האָט מען נאָר געדאַרפט אַ משה זיין!

ז.

בליצן, דונערן און קרייזלדיקע רויכן,
 סיני צווישן זיי אינמיטן, —
 קול צעברויזט פון הויכע הויכן
 אויפן האַרץ פון פּאַלק צעגליטן.

אַזאַ ברויזנדיקער, שווערער ציטער
 האָט דעם פּאַלק אַרומגענומען, —
 וואַרט פון אויפגעלויכטענעם געביטער,
 און דאָס פּאַלק האָט אַנגענומען!

וואו איז משה? הויך פון אויבן!
 זע, אַן אויפגעלויכטענער, צעשמראַלטער
 האַלט ער זיינע הענט געהויבן
 איבער וועלט צעיובלטער, צעשאלטער.

קרייזלדיקע רויכן, דונערן און בליצן,
 נאָר דאָס קול איז העכער און צעגליטער, —

ווערטער — שארפע שפיון — קריצן
זיך אין אלעמענס געמיטער.

מאג האט אויפגעמאכט די אויגן
מיט קדושה און מיט יראה,
און דאס פאלק האט קאפ געבויגן,
און געזונגען שירה.

קדוש, קדוש, — אליץ אין אונדז קדושה!
דור וועט דור דאך איבערגעבן
אט-די ליכטיקע ירושה
פאר דערהויכנקייט פון לעבן.

II.

מיט די לוחות אין די ארעמס האט ער פון בארג סיני צום מדבר-זאמד גענידערט.
אונט-שעה האט זיך געשפרייט, און ווי מאמע-האנט געגלעט און צונויפגעגלידערט
אלע טיילן אין דער וואונדערלעכער און אין-סופיקער יצירה.
משה איז געגאנגען אין א קרייז פון אויפגעלויכטענער און זינגדיקער שירה,
געטראגן די פרוכט פון זיין התבודדות צו דער אויסגעבענקטער עדה.
הימל האט זיך צו דער ערד געבויגן, ערד צום הימל זיך געהויבן, און זיי ביידע
האבן זיך באהאפטן מיט די אותיות אויף די לוחות פאר די קומענדיקע דורות.
העל געפינקלט האבן דעמאלט אלע שמערן, ווי די פלעמלעך אין די רערלעך פון מנורות,
און לבנה האט געשפרייט פאר משהס טריט מיט מעפיקער פון זילבערנע געוועבן,
משה איז געגאנגען און געטראגן אין די ארעמס די אנטפלעקונג פונעם לעבן,
וואס האט זיך אין דער איינזאמקייט פון סיני-שפאלטן
אזוי לאנג פון זיין פאלק ישראל אויסבאהאלטן
אבער, ווען ער איז דערגאנגען און געקומען, איז אנטפלעקונג זיך צעפאלן.

בליצן האָבן זיך צעבליצט און דונערן האָבן אָנגעהויבן קנאַלן,
 דראַענדיק דעם קיום פון דער וועלט, — אים צעוואַלגערן, צעשטויבן.
 משה האָט די לוחות צו דעם גרויסן, צאַרנדיקן כוח אויפֿגעהויבן,
 און אַ וואַרף געמאַן זיי, — שטיקער זיינען זיך צעפאַלן פאַרן פנים פון דער עדה, —
 עגל-הוהב — ממא קרבן אויף מזבח, און קדושה איז אַרויף אויף דער עקדה!

משה ברעכט די לוחות

אפרים משה ליליען

.ט

וויי דעם זייער, וואָס פאַרזייט אין ליכשאַפט בלומענ-קערנער,
 און עס וואַקסן אויף להכעים שמעכעדיקע דערנער!
 אַזא זייער רייסט די וואַרצלען פון די בייטן
 און ער שיקט זיי צו דעם ווינט, צעווייטן!

משה מיט די לוחות אין די אַרעמס איז געשטאַנען,
צוגעזען, ווי קטורת פון די פייען-פאַנען
רויכערט זיך צום עגל גאַלדענעם אויף דעם מזבח, —
איבלדיק און ביטער איז געווען פאַר אים דער ריח!

איבלדיק און שטיקנדיק און אַזאָ בזיון!
שווער געווען איז משהן דער נסיון,
און זיין קאַפּ האָט זיך געבויגן,
און פאַרמאַכט האָט ער די אויגן.

אַזאָ ברענענדיקער צאַרן האָט זיין האַרץ אַרומגענומען!
משה איז געגאַנגען, משה איז געקומען,
און אַנשטאַט אַן עדה פון קדושה
האַט באַגעגנט אים די בושאָ.

מי לה'! — קול צעגליטס, און פייער אין די אויגן, —
שבט לוי נישט געשטרויכלטער האָט די שווערד געצויגן
אין גערירטקייט פון משהס ווערטער, די טיף צעגליטע,
און דאָס מדבר-זאַמד האָט זיך צערוימלט פון דער שחיטה.

י

משה האָט זיך אָפּגעשיידט, דערווייטערט פון דער עדה.
אין זיין גרויסן צאַרן האָט ער אויפן פייער פון עקדה
זיין דערקענטעניש געוואָרפן. שטילע, קילע סיני-שפּאַלמן
האַבן אין פאַרבאַרגענישן אים געהאַלטן,
און דאָס פאַלק, וואָס איז געבליבן,
האַט, ווי טשערעדע אַן פאַסטוך, עלנט און אַליין זיך אומגעטריבן.
בושה און חרטה האָבן, ווי די שאַרפּסטע ריטער
שווער געשלאָגן די געמיטער.
— משה, משה, אונדזער לעבן נאַקעט, הויל איז!
משה! משה! — האָט דאָס פאַלק גערופן אויף די העכסטע קולות.
אויסגעליידיקטע, פאַרלאָזטע, זיינען מיר, ווי וואָרצלען איינגעדאַרטע!

נאָר די קולות האָבן זיך צעשלאָגן אויף די סיני-פעלזן שווייגנדיקע, האַרמע,
און קיין ענטפער איז אַלץ נישט געווען צו הערן.
משה האָט זיין האַרץ פאַרגליווערט אין אַ שטיין אַ האַרמין און אַ שווערן
צו דעם פאַלקס געוויינען און געשרייען :
— עם קשה עורף ! — זאָל דער ווינט אין מדבר דעם צעווייען ! —
האַט ער ביז געברומט אין שווערן צאָרן.

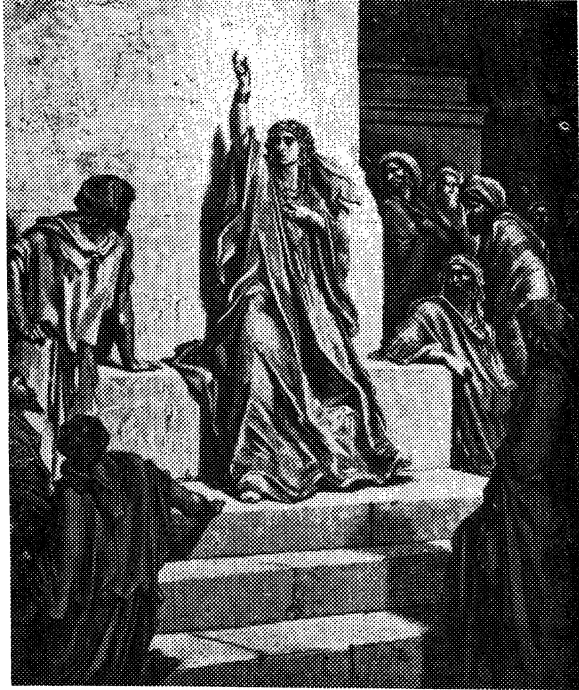
**

און איצט, אויפן באַרג נבו, האָט משה אויפגעמישט אין זיין זכרון
יענע שווערע טעג און נעכט אין די שפּאַלמן פונעם סיני קילע, שטילע,
און אַ פרייד איז אויפגעבאַנגען טיף אין אים פאַר דער זכיה פון מחילה,
וואָס איז סוף-כל-סוף צו אים געקומען.
און נישט מער קיין ברומען
זיינען פון זיין מויל געווען שוין אַט-די ווערטער,
נאָר פון פירער גרויסן, וואָס איז אַ דערזעענער, דערהערטער.
קולות האָבן זיך הילכיק צעזונגען :
פון דער ווייטסטער ווייטקייט האָבן גלעקער זיך צעקלונגען,
— קדוש ! קדוש ! קדוש !
און אזא שיר חדש
האַט אַ קלינג געטאָן איבער אַלע וועלטן
צו די שוועלן פון די ערשמע פאַלקס-געצעלטן.

יא.

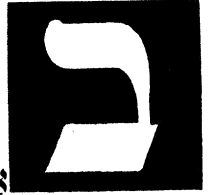
פון דעם מדבר-סיני דורך די מואב-טאָלן ביז דעם באַרג נבו.
משה האָט פון באַרג געקוקט דורך דעם אָונטיקן טוי
איבער פליסנדיקן ירדן צו דער ווייטער-ווייט.
זע, ער קוקט נאָך איצט. עם האָט די צייט
נישט אָפגעווישט זיין שטראַלנדיק געשטאַלט.
הילכיק איז זיין קול צעשאַלט,
צעהעלט, צעשיינט
אויך היינט !

ד ב ו ר ה

בייזד — פון דארען

אלאָדן מיט אַ שווער געפּעק
לאַזט זיך לפידות אַרונטער צום וועג,
וואָס שלענגלט, און דרייט זיך צום פעלד.
און דבורה אויפן שוועל פון געצעלט
קוקט שמיל איר לפידותן נאָך :
— טראַגט שמיל און געדולדיק דעם יאָך,
אַן הילף פון אישה זיינער ביי דער זייט, —
צעמורמלט זי זיך צו דער ווייט.
— אַליין ביים פאַרווי, און ביים שניט ! —
שטייט זי און מורמלט צעגליט
מיט צימער און צאַפל אין זיך :
— וואָס טויג אים אַזאַ אישה, ווי איך ?

דאָס אייזעלע נעמט אים אַרויף,
און לאַזט זיך אין דריבנעם געלויף
זשוואַועדיק און מונטער
דעם גרינלעכן באַרג אַרונטער.
און פּלוצלינג געזאַנג פונעם מאַל, —
— דאָס איז דאָך לפידותעס קול,
וואָס זינגט אַזוי פריידיק און העל !
און דבורה ? — זי שטייט אויף איר שוועל,
און הערט אַ פאַרטראַכמע זיך צו :
— לפידות, געבענטשמער, אַ, דו !
איר האַרץ, ווי די זון איז צעגליט,
און אַנגעפילט ווערט עס מיט ליד.

ב.

— א, מאן, דו מאן ליבער,
 עם דאוונט כציבור
 מיט פאלק דיין דבורה,
 און דו לאזט דיין אישה
 אָן חקירה ודרישה,
 פאָרגינסט איר די בכורה.

— מיין בכורה — דיין בחירה.
 עם זינגט צו דיר שירה
 דיין ווייב, דיין דבורה.
 דיין ליבשאפט געטרייע,
 דיין צוטרוי די פרייע
 איז הייליק, ווי תורה.

— געבענמשט זיי לפידות,
 דו לעכסט ביחידות, —
 דיין אישה פאָרנומען!
 זע, זע, פון נאָענט און ווייטן
 די ריימער זיי ריימן, —
 זיי קומען און קומען!

— אויך פיס-גיוער ציען
 מיט אויגן, וואָס גליען
 צום פאלמישן שאַטן,
 און איר, דיין דבורה,
 צו הילף נעם די תורה,
 און אירע געכאַטן.

— איך משפט, איך וואָרן
נישט איין מאָל מיט צאָרן,
נאָר ליכשאַפט דער תּוֹך איז!
אַ גרויסער מיין יחוס,
כאַטש אַט-די שליחות
נישט איין מאָל אַ יאָך איז!

— עס וויל זיך נישט בענמשן
דער מענמש מיט די מענמשן,
וואָס לעבן אַרום אים!
אַזוי פיל שווערע יסורים, —
מיין האַרץ איז אַ שמורעם,
און גיי און פאַרשטום אים!

— עס ציטערט פון מורא
דיין אישה דבורה,
ווייל טאַמער? הלילה?
אַזוי פיל משפּטים
ביי אונדזערע שבטים,
אַ, טו פאַר מיר תּפילה!

אַ שווערע שליחות,
כאַטש גרויס איז דער יחוס, —
אַ שופּט אָן אישה!
געבענמשט זיי לפידות,
דו לעבסט ביחידות
אָן חקירה ודרישה.

ג.

קאַיַאַר איז אויפגעגאַנגען גאַלדיק און העל,
 און דבורה איז געזעסן אויף טרעפל פון שוועל
 און געקוקט אין דעם העלן קאַיַאַר.
 זי האָט זיך פאַרטראַכט וועגן דעם, וואָס דער דור
 פון אַלע אַרומיקע שבטים
 האָט צופיל משפּטים,
 און לעכט אין מחלוקת.
 — אַ דור — אַ תּינּוקות,
 וואָס קאַן נאָך אַליין
 אויף וועגן נישט גיין,
 און זי, אַן אישה בישראל,
 איז שופּט אין טאַל
 פון שבט אפרים.
 — אַ, גאַט שבּשמים!
 האָב רחמים מיט דער איינציקע אישה,
 און זע, אַז מיין חקירה ודרישה
 באַלויכטן זאַל ווערן.
 מיין אויער זאַל הערן,
 מיין האַרץ זאַל באַנעמען, —
 מיין משפּט זאַל נישט פאַרשעמען,
 און האַנט מיינע זאַל פירן
 צו שוועלן, צו טירן.

ד.

דאַס קול
 אינעם טאַל
 האָט זיך פאַרשמילט,
 און די זון האָט באַגילדט
 דעם שפיץ פונעם באַרג:

— א, גאט מיינער, שטארק מיך, א, שטארק,
אז וואָרט מיינס זאָל זיין
אזוי ווי דיין שיין,
געלייטערט און קלאַר,
פאַרנעמען זאָל דער דור,
ווי לפידות, מיין מאַן, מיך באַנעמט,
און זיין אישה נישט פאַרשעמט.

ה.

— פאַרשטיין און באַנעמען,
און קעמען פאַרקעמען
איז גרויסער נסיון, —
דאָס לעבן — אַ שטורעם,
אזוי פיל יסורים,
אזוי פיל בזיון!

— עס קומען אנשים,
עס קומען אויך נשים
מיט שווערע געמיטער,
און אויך דיין, דבורה,
האַב פחד, האַב מורא, —
אויך משפט, און ציטער.

— די פאַלמע וואַרפט שאַטן,
נאָר אויך בין צעזאַטן,
ווייל טאַמער? חלילה?
געבענטשטער לפידות,
דו לעכסט ביחידות, —
אַ, טו פאַר מיר תפילה!

— א תפילה, א שמילע,
אז איך זאל חלילה
געשמרויכלט נישט ווערן
דורך שוואַכקייט פון אישה
ביי חקירה ודרישה
מיט ווייכקייט און טרערן.

— מיין משפט זאל העלן,
ווי זון אויף די שוועלן
אין זומער פרימאָרגן,
און אויפגיין געלייטערט,
ווי שייטער צעשייטערט
זאל אליין, וואָס פאַרבאָרגן.

— מיין וואָרט זאל זיך הערן,
און צדק זאל יערן,
ווי טייג, וואָס געקנאַטן,
און מענטש זאל מיט מענטשן
אין שלום זיך בענטשן,
ווי גאָט האָט געבאַטן.

און איך זאל גערעכטן
נישט דן זיין צום שלעכטן,
אומזיסט נישט פאַרשעמען, —
און וואָרט מיינס זאל וואָר זיין,
זאל טיף זיין, זאל קלאַר זיין,
און פאַלק זאל באַנעמען.

.1

יענעם טאָג האָבן יידן זיך געקלאָגט אויף סיסראַן דעם כנענישן שכן,
און דבורהס האַרץ האָט זיך געבראַכן
פון שווערן צער און יסורים.

— סימרא יאגט זיך ווי א שטורעם
 מיט זיינע רוצחים אין די כאריאטן,
 און אזוי פיל יידיש האב און גוטס ווערט צומראטן
 אין די טאלן און איבער די בערג פון אפרים,
 און דבורה האט געשיקט נאך ברקן דעם זון פון אבינועם,
 וואס איז געווען א יונג מיט פלינקייט און כוח, —
 אנגעשמרענגט איז געווען איר מוח.

7.

דבורה הנביאה איז געזעסן אין שאטן פון איר פאלמע-בוים.
 נאכמיטיק געווען. לפידות האט פארהאלטן זיין אייזל ביים צוים
 אנטקעגן דער פאלמע. די זון האט גענידערט צום מערב זייט.
 דבורהס פנים איז געווען פארטראכט. — איר בליק פארקוקט אין דער ווייט, —
 וואס זעט זי איצט זיין דבורה? מסתמא א שווערער געווען דער טאג,
 ווי גוט, וואס איצט איז קיינער שוין נישטא, מיט וואס וואלט ער געקאנט די וואג
 אויף איר שולטער פארגרינגערן? א שופט ביים פאלק איז שווערער עול,
 האט ער שטיל געמורמלט. און געזאגט האט ער מיט ליבשאפט אין קול:
 — דבורה, מיין ווייב, עס רייט איצט דיין מאן אהיים פונעם פעלד,
 אויב מער קיין משפטים נישט היינט. איז קום אין געצעלט
 פאר אפרו, און אביסל פרייד. — עס איז הונגעריק נאך דיר איצט דיין מאן.
 און דבורה האט אויפגעהויבן איר בליק און געזאגט: — די רשעות פון כנען
 איז שווער אויף אונדזער פאלק. — איך האב א שליח נאך ברקן געשיקט.
 לפידות האט נאכגעלאזט די צוים, און א פארטראכטער זיך צעווייגט
 אויפן רוקן פון אייזל. דער בארג פון אפרים האט אויפגעגליט
 מיט גאלד פון דער פארגייענדיקער זון פאר דעם אייזלס טריט.
 דבורה האט לאנג און מיט ליבשאפט זיין דערווייטערונג נאכגעקוקט,
 איר פנים האט געגליט און אירע דינע אקסל האבן שמוס געצוקט.
 שטיל און ציטעריק האט ווארט פון איר מויל זיך צעווייגט,
 און זי האט א ליד אים נאכגעשיקט.

ח.

— לפידות, מיין מאן,
מיין צומרוי, מיין רו, —
איז ערגעץ פארצן
אזא נאך, ווי דו?

— דו ביסט מיין פארמעג,
מיין שוועל און מיין מיר, —
מיין הארץ איז אין וועג
מיט ליכשאפט נאך דיר.

— ווארט, ווארט אויף דער שוועל,
כוועל קומען צוגיין
אין היהשער פעל
פון סיסרא'ס געביין.

— און זאגן וועל איך
גומן-אונט צו דיר,
וועסט אויסמאן די שיר,
און קומען צו מיר.

דורך אפענער שויב
א שמערן צעגליט,
וועט הערן מיין לויב,
מיין זינגענדיק ליד.

און זינגען וועט ער
אינאיינעם מיט מיר
דורך פריידיקער טרער
געזאנגען צו דיר.

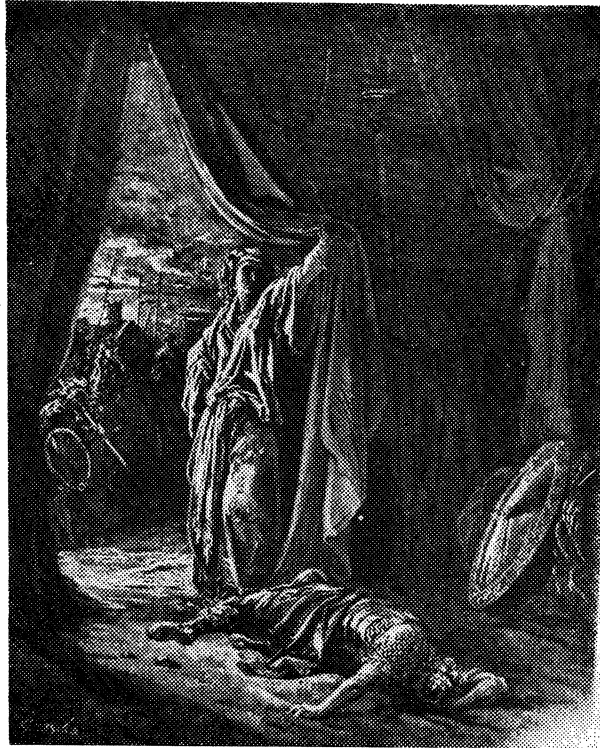
— צו דיר, א, מיין מאן,
מיין צומרוי, מיין רו, —
איז ערגעץ פארצן
אזא נאך, ווי דו?

ט.

די אונט שעה האָט זיך געשאַטנט אויפן באַרג פון אפרים,
ווען אַנגעריטן אויפן אייזל האָט ברק, דער זון פון אבינועם,
און שטרענג האָט געזאָגט צו אים דבורה: — איך וואַרט דיר צו זאָגן,
אַז איצט איז די צייט די כנענים אויף מױט צו דערשלאָגן.
— צי באַלד זיך צום באַרג פון תבור, און נעם פון די שבטים
נפתלי און זבולון צען מױזנט. און געדענק, קיין טראַפן גענאָד אים,
דעם כנעני נישט געבן! נו, גיי, און סיסראַן מיט זיינע כאַריאָטן
וועל איך צום מיך קישון דיר ברענגען. נו, גיי, און מו וואָס געכאַטן
איז איצט צו דיר, ברק! און ברק, דער זון פון אבינועם,
האָט מיך זיך געבוקט פאַר דבורה הנביאה פון אפרים,
און איר געזאָגט אזוי צו זאָגן: — איך וועל, אויב מיטגיין וועסטו אויך, דבורה!
און דבורה האָט געשמייכלט: — אַ, ברק, האָסט גאַרנישט קיין מורא
פאַר מענטשנס געלעכטער? פאַר חוזק? וואָס וועט מען דען זאָגן?
— די האַנט פון אַן אישה האָט סיסראַן — דעם רשע, דערשלאָגן! —
אזוי וועט מען זאָגן, און וועט דאָס נישט אַרן אַ זכר, אַ שמאַרקן,
אַז איבער די גאַסן און אויף אַלע צערוישמע געמאַרקן
וועט אויפגיין פאַר אישה דבורה אַ לויב, און געזאָגט פון געזאָנען?
אזוי האָט זי געזאָגט, און אויפגעשמאַנען איז זי, און זי איז געגאַנגען
מיט ברקן דעם זון פון אבינועם
און מיט דער מחנה פון אפרים
דורך בערג און דורך טאַלן
אויף אַפּצוצאַלן
דעם כנעני סיסראַן פאַר די רציהות.
און נישט אומזיסט איז אַזא יחוס
אויך איצט ביי אונדז דבורה.
ווי אַ צעלויכמענע מנורה
איז זי צעשיינט
ביז היינט!

די שלאַכט? א, די שלאַכט! ברק אַ באַזעלמער און דערהויבן
פון דבורהס מיטגיין, האָט אָנגעהויבן דרויבן און צעשטויבן
דעם שונאָס היל אויף די קעמלען און אין כאַריאַטן.
דער האַרמסמער שטיין האָט זיך צעדריבלט און צעשאַטן,
ווען אויפגעהויבן האָט איר קול דבורה.
געפאַלן איז אויף שונאָס האַרץ אַ פחד און אַ מורא,

יעז און סיסרא — דאַרען
און סיסרא איז פון שלאַכטפּעלד אַ באַרוועסער אַנמלאַפן.
אַן אישה, נישט קיין יידישע, האָט סיסראַן אָנגעמראַפן.
— אַכיסל וואַסער האָט ער אין ציטערניש ביי איר געבעטן,
און זי האָט אים געלאָזט איר שוועל אַריבערטערען.

און מילך צו זשליאָקען אים אין פולער מאַס געגעבן.
 — אַ דאַנק! אַ דאַנק! דערהאַלטסט מיך ביי דעם לעבן!
 האָט ער געמורמלט, ציטערדיק. — וועט ווער דיך פרעגן,
 איז זאָג, — נישט געזען דאָ קיינעם אויף די וועגן, —
 האָט ער נישט אויפגעהערט צו פרעפלען טיף דערשראָקן.
 און יעל האָט סיסראַן איינגעשלעפערט און מיט אַ פּלאַקן
 דעם שאַרבן אים געלעכערט. נישט ברק און נישט דבורה,
 נאָר יעל, די נישט-יידישע, — צעשיינט איז זי אויך, ווי אַ מנורה
 ביים פּאַלק ישראל — געזאָנג צו יעלן!
 האָט אַ צעלויכטענע דבורה נישט אויפגעהערט צו שאַלן!
 אַ שאַלנדיק געזאָנג, — פריידיקע נחמה,
 מיט אַ צומיש פון נקמה:

— עס וואַרט דאָרט סיסראַס מאַמע, זי פאַרשט אויף אַלע וועגן,
 עס גרייטן זיך די בתולות דאָרט אַוודאי צו לויפן אַנטקעגן
 דעם שווערן זאַק-רויב ביי זייערע באַליכטע קריגער, —
 זיי מיינען, אַז אויך איצט איז סיסראַ דער זיגער!
 זיי מיינען! — נו, זאָלן זיי דאָרט מיינען!
 באַלד, באַלד, און וויסן וועלן זיי, וואָס מיינט באַוויינען
 געפּאַלענע פון אייגענע אין שלאַכטן!
 זיי וועלן זיך באַזינען, זיי וועלן זיך באַטראַכטן,
 און מער נישט צינדן איבער יענעם
 דאָס פייער פון גיהנום!
 און מער נישט טראַכטן פון נקמה,
 און מער נישט פירן קיין מלחמה!

דאָס שאַלנדיק געזאָנג פון דבורה הנביאה, —
 געזונגען האָט זי אין צעלויכטענער עליה:
 — זינג, אַ, ברק! זינג, ישראל! זינג צו יעלן העל דערהויבן!

געזונגען האָט זי, און זיך אַליין אויך נישט געלאָזט באַרויבן
 פון אייביקייט פאַר אַלע דורות ביי דעם פּאָלק ישראל.
 — געצימערט האָט דער באַרג, געצימערט האָט דער מאָל,
 דער רשע סיסרא מיט זיין חיל און די כאַריאַטן
 האָט אונדזער האָב און גוט געמראָטן,
 מיין פּאָלק געלעבט האָט דורך מעג און נעכט אין מורא,
 ביז אויפגעשמאַנען צווישן דעם בין איך דבורה,
 אַן אישה פונעם לאַנד אפּרים,
 גערופן האָב איך ברקן, דעם זון פון אבינועם,
 און אויפגעחויבן קול מיינס האָב איך מיט גרויס צאַרן,
 און זעט, אַ מאַמע אין ישראל בין איך דאָך געוואָרן !

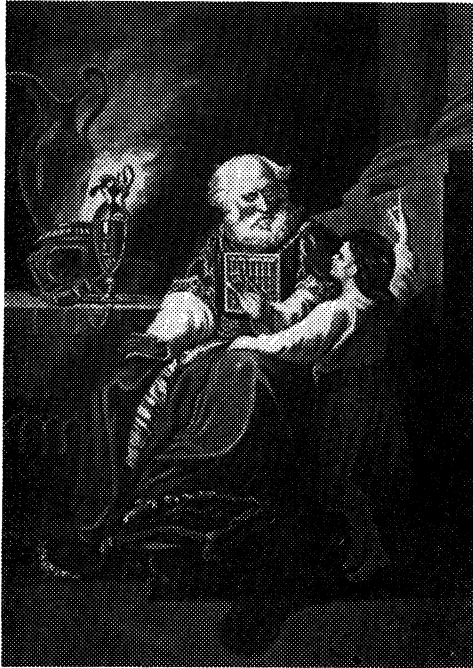
ש מ ו א ל

שמואל — בען גאלאס

לי — גיב אים קרבן אויף מזבח,
און צו גאט א ריינע תפילה, —
שמואל — שונא פון קמורת-ריח
אויך צו גאט אפילו.

עלי און שמואל. בילד: דארען

עלי — שמילער צומרוי און הכנעה,
ווי די שאף צום פאסטוך אירן, —
שמואל — גרויזאמע התראה,
פירער פאלק צו פירן.

עלי — אָפּשיין ליבער,
איבער אַוונטיקע וועגן, —
שמואל — צאַרן פון אַ גבור,
ברויזנדיק דעם ווינט אַנטקעגן.

עלי — היטער און באַהיטער
פון קדושה אינעם אַרון, —
שמואל — פייער-פלאַם צעגליטער,
דראַענדיקער צאַרן.

עלי — די ממלכת-הכּוהנים,
שמואל — פּראַסמע פּאַלקס-מלוכה, —
ביידע אויף פאַרשיידענע אופנים
דער באַגער פאַר פּאַלקס מנוחה.

עלי — שבת, יום-טוב און ראש-חודש,
שמואל — וואָך, וואָס איז קדושה, —
עלי — שירה ריינע, — כּולו קודש,
שמואל — אייביקייט — ירושה.

ב.

וואָס האָט שמואל יענעם אַוונט אין ישוב פון גלגל געמאַן?
האָט ער געהאַלפן די נשים דאַרט גייען, און העפּטן די פּאַן
פאַר דער מלוכה, וואָס האָט געהאַלטן אין קומען פאַר פּאַלק זיינס ישראל?
אָדער די קינדער אַ מעשה דערציילט פאַרן שלאָף פון אַמאָל און אַמאָל,
צי גאַר פון יבש און גלעד, וואו זייערע פּאַטערס זיינען דעמאָלט געווען?
אפשר איז ער געזעסן אַליון אין ציטער פון דעם, וואָס האָלט אין געשען?
הענגט דאָך דער גורל ביי יבש און גלעד איצט פאַר ישראל, —
איז מחנה געשטאַרקט? איז מוטיק דאַרט שאול?
שלאַגט ער דאַרט עמונס חיילות, צעשטויבט זיי אויף שטויב
פאַר זייער רשעות, פאַר מאַרד און פאַר רויב?
עס שלאַגט זיך די מחנה אין יבש, און שאול איז דאַרטן מיט איר.
שאול געפעלט אים, — אויב ערדישער מלך, קום, שאול, רעגיר,

שמיד אויס די גאנצקייט, — די טריט אין איין טראַם,
 נישט מער קיין באַזונדער, נאָר פֿאַל אין אחד!
 פשוט איז שאול. איז הויך און איז שטאַרק, ער איז פון היימישער ערד,
 ציט די יניקה פון אייגענער מי, און האַרץ זיינס באַגערט
 מנוחה פֿאַר זיך און זיין פֿאַלק. שאול געפעלט אים, אזוי ווי ער איז, —
 א יונג ביי דעם אַקער, איז פלינג אויך מיט שווערד און מיט שפיז.
 איצט פירט ער די מחנה ביי יבש אין גלעד אין שלאַכט, —
 גאַט, ווי שווער און ווי לאַנג עס ציט זיך די נאַכט!

ג.

גלגל איז געווען איינגעהילט אין לבנה-שיין, און שמואל האָט געשפּאַנט
 איבער די דרימלענדיקע געסלעך און געטראַכט פונעם פֿאַלק אינעם לאַנד,
 וואָס איז צעבענקט נאָך אַן ערדישן מלך מיט קרוין אויף אַ טראַן.
 — ווילן פון פֿאַלק איז ווילן פון גאַט, איז וואָס זאָל מען טאָן?
 אים איז נישט ליב קיין ערדישער מלך איבער ישראל.
 שווער וועט זיין פֿאַרן פֿאַלק אַט דער עול,
 אַבער דאָס פֿאַלק איז צעבענקט נאָך דעם אין דער שטיל,
 וועט ער דעם געבן דאָס, וואָס עס וויל!
 אפשר וועט דאָך אַט אַזוינער שמידן די רינגען אין קייט,
 און אויפניין וועט ברכה פון גאנצקייט און פרייד?
 שאול איז הויך און שיין אין געשמאַלט, איצט פירט ער אַ שלאַכט, —
 שמואל האָט זיך געזעצט אויף אַ שטיין און האָט זיך פֿאַרטראַכט, —
 עלי הכהן, זיין מדריך, זיין רבי, האָט מיט זיינע קינדער געשיקט
 דעם אַרון-הקודש אויפן שלאַכט-פעלד, און האָט נישט באַגליקט.
 געפֿאַלן זיינען די קינדער און אַרון געפֿאַנגען פון פלישתים אין פעלד.
 דעמאָלט פלישתים און איצט איז דאָס עמון. איז שאול באַזעלט
 פירער צו זיין? מלך צו זיין? דער גורל אויף וואַג-שאַל, עמון איז שטאַרק, —
 שמואל האָט געקוקט צו דעם וועג, וואָס האָט זיך געדרייט אויפן באַרג.
 האָט ער געדרימלט? קאָן זיין, אַז יא, לבנה פֿאַרשוואַנדן, אַוועק,
 און איבערן באַרג אַ פֿאַסיקל גאַלד, — אַן אַנזאָג, די זון אויפן וועג.
 די זון? נו, יא, אַוודאי די זון מיט איר גאַלדענער שיין,
 אַבער פון יבש און גלעד נישט קיינער, איז וואָס-זשע וועט זיין?

ד.

קאַיַר איז אין גלי,
נאָר עדה נישט הי,
אווואַר-זשע איז זי?
אין יבש, אין גלעד?

דאָס מייכל זיך שווענקט,
עס קוקט אויס פאַרבענקט. --
דער גורל — ער הענגט
ביי יבש און גלעד!

שמואל צעוואַכט,
אוועק איז די נאָכט,
און גאַרנישט געבראַכט
פון יבש און גלעד!

שמיל איז דער מאַרק,
אַזוי אויך דער באַרג, —
עמון איז שטאַרק
ביי יבש און גלעד!

איז שאול נאָך דאָ?
עס ציט זיך די שעה,
און גאַרנישט נישטאַ
פון יבש און גלעד!

די נאָכט איז אוועק,
און שמיל איז דער וועג,
עס שטאַרקט זיך די שרעק
פאַר יבש און גלעד!

דער מאַג קומט שוין אָן,
די מחנה, די פּאָן, —
אַלץ, אַלץ איז אין קאָן
ביי יבש און גלעד!

דער באַרג שוין צעגליט,
און האַרץ איז צעברייט,
מען הערט נישט קיין טריט
פון יבש און גלעד.

ה.

גאַלד האָט געזוימט דעם שפיץ פונעם באַרג, און אָנגעזאָגט דעם אויפגאַנג פון דער זון, —
איז שאול באַזעלט, ווי באַזעלט איז געווען דער קריגער יהושע בן-נון?
שוין העלער קאַיאָר, דער שפיץ פונעם באַרג איז שוין צעגליט!
אַבער עס עכאַט קיין קלאַנג נישט איבער אים פון קיין טריט.
שמואל איז געזעסן אויף אַ שמיין ביי אַן אַלמן, האַלב-הרובן געצעלט.
גלגל האָט זיך שוין געמישוכעט פונעם שלאָף. פינטעלעך כרוינע האָבן זיך צעהעלט
אינעם אַפשיין פונעם ערשמן זון-צעגלי אויפן באַרג. שמיל האָט דאָס געוואָרן
פון די שאַקאַלן דורך דער נאַכט נאָך אומגעציטערט אין דער לופט. געהאַנגען איז דער טוי,
ווי אַ דינער, דורכזיכטיקער ליילעך איבערן מאָל. שווער צעכליפעט אויפן קול
האַט זיך אַן אייזל פון ערגעצוואו, און אַפגעענטפערט האָט דעם אַ קעמל פון מאָל
נאָך מיט אַ שווערערן כליפ, — זאָל דאָס, הלילה, אַן אָנזאָג אויף אומגליק זיין?
שמואל האָט אויפגעציטערט, געדרייט זיך איבערן שמיין אין שווערער פיין.
די זון איז שוין דאָ, דער באַרג איז באַגילדט,
אַבער דער וועג איבער אים איז אַלץ נאָך פאַרשטילט.
איז עמון באַזיגט? צי אפשר, הלילה? ער פילט, ווי די גרויל
גליווערט זיין לייב, און פרירט אים דאָס מויל.

ו.

גאָט פון ישראל,
פאָלק דיינס אין קאָן!
קנעכט דיינער שמואל,
וואָס זאָל ער טאָן?

איז די תפילה
נישט דערהערט?
איז שוין, חלילה,
אלצדינג פארצערט?

רשעות איז עמון,
פאָכיקער שווערד,
אויפגיין אין פלאַמען
וועט אונדזער ערד?

ווינטל צעוויגט איז
איבערן וועג,
מחנה באַזיגט איז?
יאָגט זיך אין שרעק?

שאל געפאָנגען?
לאַנד איז פאַר רויב?
צייטיקע זאָנגען!
זאָפטיקע מרויב!

מיד און צעבראָכן,
שווער איז זיין קאָפּ,
— במחון! במחון!
לאַז מיך נישט אָפּ!

קינדיש ביסט, שמואל,
 שרעקסט זיך אומזיסט, —
 זיגער איז שאל,
 עמון איז מיסט !

ז.

גלגל האָט זיך צערודערט. אַ שווייגנדיקע פרוי האָט צום באַרג געווענדט איר בליק
 אויסגעהונגערט נאָך מאַן, וואָס איז אויף שאַלם רוף צוועק, און איז נישטאָ צוריק.
 — וועט ער קומען ? זי, חלילה ? אַקסל אירער ציטערט, צוקט.

און זי שטייט אַ שטומע, און זי קוקט און קוקט,

און דער גלי פון דעם קאַיאָר

ציטערט איבער אירע האַר.

און אויך שמואל האָט צום באַרג געקוקט, זיין בליק האָט זיך געגראָבן איבערן וועג,

וואָס האָט שמוס זיך געשלנגלט פונעם באַרג אַרונטער, פאַרוואַרפנדיק דעם עק

אַרום אַ גרויען פעלז, אַן אַפגעריסענעם, וואָס האָט געשמאַרצט, ווי וואונד אויף לייב.

שמואל האָט געטראַכט פון משהם ליכטיקער ירושה, און פונעם ביסל איבערבלייב,

וואָס גליט נאָך דאָ און דאָרט ביים פאַלק, — זעט אויס, אַז משכן בלויז

איז נישט גענוג. עס פעלט דער ברויז,

דער כוח, וואָס זאָל געשמאַלטיקן געכאַט,

ווי געווען איז משה מיט דער שטראַליקייט פונעם אחד.

נו, און שאל ? איז ער דער כוח, וואָס ער מיינט ?

ערגעצוואו האָט אַן אייזל זיך צעוויינט,

און אַפגעענטפערט האָט דעם שמואלס האַרץ אין שרעק,

און זיינע אויגן האָבן זיך געגראָבן אינעם וועג,

זי עס קומט נישט ווער

פון דאָרט אַהער ?

ח.

שמואלס פינגער האָבן שמיל און ציטערדיק געגלעט דאָס זילכער אויף זיין באַרד.
 ער איז געזעסן אומרואיק, און דאָך אַ צוגעוואַקסענער און צוגעשמידטער צו זיין אַרמ,
 אַזוי ווי עלי איז ביים משכן-שוועל אַמאָל געזעסן, און אין ציטערניש געוואָרט
 אויף דעם אומקער פון די קריגער אין פלישתים-לאַנד. ער האָט געשאַרט
 מיט די ציטערדיקע פינגער איבער דער ווייסקייט פון זיין ברייט-מאַסיוון קאָפּ,
 און אַנגעשמרענגט געקוקט צום באַרג, צי לאָזט זיך עמיצער שוין נישט אַראָפּ,
 נאָר וועג איז שווייגנדיק געווען, — געלעגן אין גאַלד-קאַליר פון זון צעגליט.
 עלי האָט געוואָרט אויף זיינע קינדער און דעם אַרון. און שמואל האָט געוואָרט אויף טריט
 פון דער מחנה און שאַלן דעם פירער אירן, — אַז וויי און ווינד און ווינד און וויי,
 אויב, חלילה, אַט דאָס וואַרטעניש וועט זיין אומזיסט! אַ ווינטל האָט געטאַן זיך אַ צעוויי
 איבער שמואלס פנים, און אינעם ווינטל האָט ער דערפילט די ליכשאַפט פון אַ האַנט
 טרייסטנדיק און צערטלענדיק. און פלוצלינג האָט ער בשורה טובה שוין געאַנט,
 און אַזאַ רוי איז איבער אים געקומען. האָט דאָך מאַמע זיינע אים געבראַכט
 מיט אַזוי פיל צוטרוי אינעם משכן פון ישראל! דערהערט האָט ער דאָס קול פון יענער נאַכט
 וואָס געהערט האָט ער אין משכן. דעמאָלט ציטערניש געווען, און איצטער אַזוי קלאַר דאָס קול:
 — נישט דער גייסט, וואָס איז אין אַרון צוגעדעקט, נאָר מענטש אין שווערן עול
 וועט דערהייבן און פאַרבינדן די באַזונדערקייט, צעריסנקייט אין טראַט
 איינאיינציקן, — הער! הער! ער קומט אַ זיגערישער מיטן וואָרט פון דעם אחד!

ט.

גלגל יוכלמ. שירה זינגען אַלע שוועלן!
 אַזאַ טאַג אַ ליכטיקן, אַ העלן
 נישט געווען שוין לאַנגע צייטן!
 מחנות שפּאַנען, מחנות רייטן
 פון דעם הויכן באַרג אַרונטער,
 און זיי זינגען רוישיק, מונטער, —

שיר לשאול — אונדזער גבור,
 און דער שיר זיך ווארפט אריבער :
 — הודו לד'שם, שאול! שאול! שאול!
 וואו איז אונדזער נביא שמואל?
 — הודו! הודו! שוין נישטא איז עמון!
 דערפער זיינע שוין אין פלאמען!
 זיינע קריגער, זיינע שעכטער
 זיינען איצט שוין צום געלעכטער
 קעגן קריגער פון ישראל!
 וואו איז שמואל? וואו איז שמואל?
 — הודו! הודו! זינגען אלע שוועלן! —
 אזא טאג א ליכטיקן, א העלן
 האט מען נישט געזען שוין לאנגע צייטן!
 מחנות שפאנען, מחנות רייטן!
 — הודו לד'שם, שאול! שאול! שאול!
 וואו איז אונדזער נביא שמואל?
 זאל ער הערן! זאל ער וויסן!
 אפגעווישט און אויסגעריסן
 איז דער שונא פון ישראל, —
 וואו איז שמואל? וואו איז שמואל?
 נשים מיט די הענט געשפרייטע,
 אויפגעלויכטענע, דערפרייטע,
 קינדער אויפגעשמראלמע
 ביי די טירן ברייט צעפראלמע,
 און מיט זיי די זון אין פלאמען :
 — הודו! הודו! שוין נישטא איז עמון!
 שיר לשאול! אונדזער שאול!
 וואו איז שמואל? וואו איז שמואל?

י.

שמואל איז געשמאנען א דערהויבענער, צעלויכמענער, צעוויגמער.
 עמון איז געשלאָגן! עמון ליגט שוין א באַזיגמער,
 און ישראל איז צונויפגעשמידט אינאיינעם.

— ציטערט פעלקער, — איר, ישראלם שכנים,

זאָלט קיין האַנט נישט הויבן אויף ישראל.

— הודו לד'שם! הודו, הודו, שמואל!

זינגנדיקע פרייד

האַט זיך ברויזנדיק געשפרייט,

און די גאַנצע לופט

איז געווען צערופט:

— הודו, שאול!

— הודו, שמואל!

און אז שאול האָט געשמעלט זיך פאַרן נביא קאַפּ געבויגן,

האַט אַ ליכט זיך אויפגעהעלט אין זקן שמואלס אויגן.

גלגל האָט געיובלט: — שיר לשאול! אונדזער שופט שאול!

— ניין, נישט שופט, נאָר המלך שאול, — האָט צעברומט זיך שמואל,

און געבענטשט האָט ער דעם פאַלק מיט שלום און מנוחה,

און די זון האָט אויפגעהעלט איבער ערשמער יידישער מלוכה.

א ל י ה ו

בילד — דארען

עלעבט האָט אליהו אין די גאַר אלטע ציימן?
גיי, גיי, דו מוזט אים אַוודאי פאַרבייטן
מיט עמיצן אַנדערש אין דער צייט פון אחאב המלך!
עס איז אזוי פריילעך
צו טראַכטן, אַז אויך אין די איצטיקע טעג
איז ער מיט אונדז אויפן וועג.
— אָט איז ער! אָט גייט ער!
די הענט זיינע שפּרייט ער
אויף יעדן פאַרקלעמטן,
אויף יעדן פאַרשעמטן.
געפאַלענעס הויבט ער,
באַליידיקטן לויבט ער.
אין אַלע מקומות
איז ער אין הלומות
פון קינדער אין וויגן.
ער איז אונדזער ניגון
מיט האַפענונג צעברומטער:
— אָט גייט ער! אָט קומט ער!
און בלאַנדזשען מיר איבער אומהיימלעכע וועגן,
קומט ער אזוי ליבלעך אַנמקעגן,
און שבת גייט אויף אינמיטן דער וואַכן.
ער ברענגט אונדז במחון,
און שטאַרקט אונדזער מוט.
אַז וואויל, און אַז גוט
מיט אים איז דער גאַנג.
ער איז דאָס געזאַנג
פון לויטערסטן ליד
פאַר גייענדיקע טריט.

ב.

אליהו הנביא,
 התשבי ?
 הגלעדי ?
 נו, און יאָניווקע ?
 קאָשיווקע ?
 מיטשעוו ?
 בערדיטשעוו ?
 בריסק ?
 טריסק ?
 לוצק ?
 סלוצק ?
 און אוסטילע ?
 און דאָ אויך אפילו
 אַריבער די ימים ?
 ווער קאָן פאַרצאָמען
 די וועגן
 אַנמקעגן
 אליהוּן צו שפּאַנען
 פון דאַרמאָן ביז דאַנען,
 און ווייטער, נאָך ווייטער ?
 פּלאַמיקער רייטער,
 און פּשוטער גייער,
 טרויסטער, דערפרייער, —
 אויף גאַנצענער וועלט,
 זיין ליבשאַפט צעהעלט !

ג.

לידעלע שיין,
 מעשהלע ריין
 זינגט זיך אליין,
 דערציילט זיך אליין.

— אליהו, אליהו!
 ביסמו עס, ביסמו?
 — נו, יא, ווער-זשע דען?
 דו קאנסט מיך נישט זען,
 ווייל טונקל די נאכט.
 — און וואָס האָסטו געבראַכט
 הינטער דיין ציגענער פעל?

צייכענונג — זוני מאד

— אַ זעקעלע מעל
 צו דיר אויפן שוועל,
 און ראָזשינקע-זיין,
 און ליכטלעך מיט שיין,
 אַז ליכטיק זאָל זיין,
 אַז שבת זאָל זיין.
 — און ווי קוקסטו אויס?
 — נישט קליין און נישט גרויס,
 נישט שווער און נישט גרינג,
 אַ קינדעלע, זינג:
 — שבת שבתון,

שמחה וישון,
 הימל דער חתן,
 ערד איז די כלה,
 איז זינגען מיר אלע
 אינאיינעם, אינאיינעם
 אונטער דעם הימל, דעם ריינעם
 מיט הענטלעך געשפרייטע,
 און הערצלעך דערפרייטע:
 — אליהו הנביא,
 התשבי,
 הגלעדי!

ד.

— איז דער, וואָס אין תנ"ך
 אָן אַנדערער גאָר?
 — זיי זיינען אַ סך
 בכל דור ודור!

אָן זיי וואָלט די וועלט
 קיין וועלט נישט געווען, —
 זיי זיינען צעהעלט,
 כדי מען זאָל זען!

זיי זיינען געזאָנג
 פון ליכטיקן ליד, —
 זיי זיינען דער גאַנג,
 פון מענטשלעכע טרוים!

זיי זיינען דער טרוים,
 וואָס צערטלט און גלעט, —

הער, הער, ווי דער רוים
פון זיי איז צערעדט!
אן זיי וואַלט בלויז גוף
געווען אונדזער ערד, —
זיי זיינען דער רוף,
וואָס הערט זיך, דערהערט!

זיי זיינען דער דרוק
פון ווינט אין געברויז, —
זיי זיינען דער קוק
צום ווייטן פאַראויס!

זיי זיינען דער דראַנג
אין דעם אוניווערז, —
אליהו, — דאָס געזאַנג
פון אַטאָ דעם פּערז.

— און דער פון תנ"ך,
באַקאַנט איז ער דיר?
— וועסט בעטן אַ סך,
דערצייל איך דאָס דיר!

ה.

שפעטע, אַוונטיקע שעה, — צימער איז טונקל, צימער איז שטיל.
קינד אינעם בעמל, עס שלאַפט נישט — אַ מעשהלע וויל,
איז אליהו הנביא אַ מעשהלע שייך,
הערט, עס דערציילט זיך, דערציילט זיך אליין,
ציט זיך און ציט זיך און ציט,

זוניקט זיך שמיל אזוי ווי אַ ליד.
 פרעפלט דאָס קינד אינעם בעמל מיט אויגעלעך צו :
 — אליהו הנביא, אַ, אליהו !
 ביסט אזוי גוט און ביסט אזוי שוין,
 קום-זשע צו מיר אַמאָל אויך צו גיין !

ו.

און די פאלשע נביאים פיר הונדערט און פופציק אין צאל
 האָבן געליארעמט, — יעדער איינער אויף זיין קול,
 און אלע אין דער לופטן די הענט אויסגעשפרייט :
 — זע, סאָראַ אַן אַקסל אַ פעמס מיר האָבן פאַרגרייט
 אויפן מזבח, גאָט, אונדזער גאָט,
 קום-זשע מיט פייער און פלאַמען, און בראַט !
 אַט אזוי האָבן זיי געליארעמט, און אליהו האָט געלאַכט, רייצנדיק זיך מיט זיי :
 — העכער, העכער, אייער געשריי
 האָט אַלין נאָך אייער גאָט נישט דערגרייכט !
 אחאב דער מלך איז געשטאַנען דערביי, זיך אין פנים געבלייכט,
 אויך דאָס פאַלק איז געשטאַנען און געקוקט, געקוקט.
 אַכער ווען אליהו הנביא האָט זיך געבוקט
 מיט זיין פנים אַראָפּ צו דער ערד,
 איז באַלד זיין תפילה געוואָרן דערהערט,
 אַ פלאַם איז געקומען, דעם קרבן פאַרצערט !

אַט אזוי ווערט וועגן אליהו הנביא דערציילט אין תנ"ך,
 און אויך מעשהלעך אַנדערע, — מעשהלעך אַ סך, —
 זיי זיינען אַן אַ סוף.
 שלאָף-זשע שוין, שלאָף.
 אַכער שלאָפסט שוין גאָר, דאַכט זיך, און הערסט מיך שוין נישט, —

שלאַף-זשע געזונט, און שטיי אויף דערפרישמ.
 — ניין, ניין, איך שלאַף נאָך נישט, מאַמע, איך הער דיך, איך הער,
 זאָג מיר, וועט אליהו אַמאָל קומען צו אונדז דאָ אַהער?
 — זיכער אַוודאי, — וואָס הייסט? ווי זשע דען?
 וועסטו נאָר זוכה זיין, וועסטו אים זען!
 — דערצייל-זשע מיר, מאַמע, נאָך מער, —
 איך הער דיך, איך הער!

ז.

אליהו האָט אלישען זיין מאַנטל געגעבן,
 געזאָגט אים: — מיין תלמיד, נעם איבער!
 און אַז עס האָט זיך דערזען דער פּלאַמיקער רייטוואַנגן שוועבן,
 האָט שטיל זיך אלישע צעוויינט: — אוי רבי, מיין ליבער!
 אַן דיר וועט אַ שווערס זיין דאָס לעבן,
 אוי רבי, נישט לאַז מיך דאָ איבער!

— אלישע, אלישע, מיין צייט איז געקומען,
 זע, זע, אַט איז שוין דער וואַנג!
 אלישע האָט טרויעריק דעם מאַנטל גענומען,
 געוואַלט צו זיין רבין נאָך עפעס זאָגן,
 נאָר פּלאַמיקער וואַנג האָט אליהו פאַרנומען,
 און אַנגעהויבן בליציק צום הימל זיך יאָגן.

— אוי, רבי, מיין רבי! — אַ וואַלקן האָט רויט זיך צעצונדן,
 און באַלד זיך צעפּלאַקערט, — אַ העלישער שייטער!
 דער הימל באַפּלעקט, ווי מיט בלוטיקע וואַונדן,
 און העכער, אַלץ העכער, און ווייטער, אַלץ ווייטער
 דער פּלאַמיקער וואַנג, און באַלד איז פאַרשוואַונדן
 פון אים שוין זיין רבי, דער רייטער!

אלישע אין צימער איז דעמאלט אַנדערגעפאלן,
 געוויינט אויפן קול: אוי רבי, אוי רבי, געטרייער!
 די לופט האָט צעשפילט זיך אין פאַרביקע שטראַלן,
 דער הימל געוואָרן איז פלאַמיקער פייער,
 און קולות אויף קולות האָבן אַנגעהויבן שאַלן:
 — אַ נביא פאַרגאַנגען, עס קומט אַן אַ נביא, אַ נייער!

ה.

און מלאכים האָבן אליהו אויפגענומען,
 און אים געבראַכט צו הקדוש ברוך הוא.
 — זע, סאַרע גאַסט עס איז געקומען, —
 ברוך הבא, אליהו!

אויפגעגאַנגען איז אַזא פריידיקע שירה,
 ווייל זיך געפרייט האָט הקדוש ברוך הוא,
 און געזאָגט האָט די גאַנצע יצירה:
 — ברוך הבא, אליהו!

אַזא פאַרגאַפּטער, געפלעפּטער איז געשטאַנען
 אליהו פאַר הקדוש ברוך הוא.
 — זיינען קיין מענטשלעכע ליידן דאָ נישט פאַראַנען?
 האָט געפרעגט אליהו.

— מענטשלעכע ליידן זיינען בלויז אין דער נידער, —
 האָט געשמייכלט הקדוש ברוך הוא.
 — נו, וועל איך צו אַמאָ דער נידער זיך אומקערן ווידער, —
 האָט זיך געבעטן אליהו.

און פון א וואַלקן האָט ער אַרונטער גענידערט
מיט דער ברכה פון הקדוש ברוך הוא,
און מיט דעם מענטשן שטאַרקער פאַרברידערט
האָט זיך אויף אייביק אליהו.

ט.

געטראָגן האָט אליהו הנביא אַמאָל זיך אימפעטיק, צאָרנדיק, צעברויזט,
געלאָפן איז ער פונעם אייגענעם קול, וואָס געווען איז אין אים צערופט, —
געלאָפן און געוויגט איבער אייגענעם קאָפּ זיין בייליקע פּויסט,
און נישט באַרואיקט זיך האָט ער אפילו, ווען ער האָט דערפילט די מדבר-לופט.

די מדבר-לופט נאָך וועלכער ער האָט געבענקט אין דער ענגשאַפט פון שטאַט,
האָט דעמאָלט נישט געלאָשן דעם פלאַם, וואָס אין אים האָט געברענט, —
ער איז געלאָפן, און נישט געפילט דעם גליעקן זאָמד פון אונטער זיין טראַט,
און נישט געזען, ווי די זון האָט איבער דער מדבר געבלענדט.

געפלאַקערט האָט זיין צאָרן, כאַטש טייל האָט ער היינט אין אַהאבס פנים געשיקט.
דער טויט פון אומשולדיקן נבותן האָט געשריגן מיט קולות פון זיין בלוט,
איזבלס מעשים אין לאַנד ישראל האָבן זיין האַלדו אים פאַרשטיקט,
און אַלין אין אים האָט זיך געברויזט און געוואָרפן, ווי אַ צעפאַכעטע רוט!

— אַ רוט! אַ רוט! נו, יא, אַט דאָס איז דאָך, וואָס קול אין אים מאַנט, און מאַנט,
און ער? — אַז וויי און וויינד, ער קאָן קיין שטראַפּנדיקע רוט נישט זיין!
דאָס מאַנענדיקע קול אין אים, — עס איז אים פון זיין יוגנט אַן דאָך גוט באַקאַנט,
אַט ווייך און מילד, ווי מאַמעס צאַרטע האַנט, און אַט געשריי, ווי חולה אין זיין פיין!

און אים איז ליב די ווייכקייט און די מילדקייט פון דער מאַמעס צאַרטער האַנט,
ווי וואונדערלעך עס ווערט אים, ווען ער שפילט זיך אויפן גאַס מיט עמיצנס אַ קינד!
— פאַרשאַלטן זאָל זי זיין איזבל, — זי האָט אַזוי צעגופט דאָס גאַנצע לאַנד,
אַז טויב געוואָרן איז דער אויער פונעם פאַלק, און אויג זיינס איז געוואָרן בלינד!

נאָר קול זיינס — וואָס טוט מען מיטן קול? עס לויפט אים נאָך דעם גאַנצן וועג,
און שרייט: — אַ פּחדן ביזטו, אליהו! לויפסט פון גורל אייגענעם, אַ, אליהו!
ווי קאָן מען אַט אַזוי? צוריק! צוריק! דאָס פּאַלק וועק אויף, צעוועק!
אַ מענטש, ווי דו אַנטלויפסט? אַ מענטש, ווי דו, און אַ נביא נאָך דערצו?

— ווער וויל אַ נביא זיין? — האָט זיך אַ ריס געטאַן פון צווישן זיינע ציין.
זאל אַן אַנדערער נעמען אויף די אַקסל אַט-דעם שווערן, מוראדיקן עול!
— עס בענקט אַזוי מיין האַרץ נאָך רו, און גוט איז זיין אַליין, אַליין!
האַט ער געראַנגלט זיך עקשנותדיק מיט דעם צעברויזטן און צערופטן קול.

נאָר נישט אַפּגעלאָזט האָט אים דאָס קול: — ווילסטו רו? האָט פּאַלק דיינס רו אין פעלד?
שפּילט רואיק דאָרט דער פּאַסטן אויפן כּנור אין די טאַלן? אויף די בערג?
טוט מלך אַהאב שוין נישט מער, וואָס זיין איזבלען וואויל געפעלט?
און איז דער אַפּגאַט בעל, צידונישער, נישט מער שוין אויף די מערק?

— צוריק! צוריק, אליהו! דאָס פּאַלק איז אומשולדיק, דאָס פּאַלק איז ריין!
עס וואָרט אויף נביא זיינעם! עס וואָרט אויף זיין געליימערט וואָרט!
געהערט האָט אליהו דעם רוף, דאָס מויל געביסן מיט די ציין,
און מיט די הענט געריסן זיינע האַר פון קאַפּ און באַרד.

— שווייג שמיל! פאַרשמוס! — האָט ער געברויזט אין צאָרן אויף זיין קול,
וואָס האָט אים נאַכגעיאָגט און אים גערופן אויף צוריק.
ער האָט אַ קער געטאַן זיין טראַט צום זאַמדיק אויסגעשפּרייטן טאַל,
און איז געגאַנגען ווייטער, ווייטער, קריצנדיק די ציין, עקשנותדיק.

געגאַנגען און געגאַנגען, בייטשנדיק דעם שמח מיט זיין בליק,
נאָר מער, ווי זאַמד און הימל האָט ער נישט געזען.
די זון האָט זיך צעוויגט, ווי אַ הענגענדיקע אויף אַ שמריק,
און עפעס אויסטערלישעס איז מיט אים געשען.

יא.

פלוצלינג, שווייגיק
אלץ אין אים, —
ער איז שטייגיק
אין געשוויים.

העכער, העכער
אין געאיל, —
דרימל וויכער
אויף א וויל.

האט דער דרימל
קול פארשטילט ?
זאמד און הימל
זיך צעשפילט.

נישט קיין ווינטל
אין געיעג,
בלויז א פינטל
אויפן וועג.

פינטל הוידעט
זיך און וויגט,
עפעס סודעט
זיך פארשטיקט.

— שמילער, שמילער,
נביא קומט, —
עפעס וויל ער,
הארץ זיינס ברומט.

ברום צעברומטער
שטייגט און שטייגט,
גאָט פארשטומטער
הערט און שווייגט.

וואָס-זשע טויג עס
אליהו?
גאָט איז ברוגז
אליהו!

מדבר וויסטע
שמוס און שווער, —
טריט אומזיסטע
דאָ אַהער?

שטייגיק, שטייגיק
זיין געברום,
אַבער שווייגיק
אלץ אַרום!

יא.

דער טאָג האָט ווידער זיך צעזונניקט אין זיין זוניק-בלענדנדיק פאַרמעג,
געבלענדט האָט פאַרן אויג אַ שווייגנדיקער דער שטח מיט דעם זאַמד,
אליהו, אַן אייגעכויגענער, ווי אונטער שווערן עול פון אַ געפּעק,
געטראָטן האָט צום מזרח, און האַריזאָנט האָט העלישדיק געפלאַמט.

געאיילט האָט ער זיך איצט צום חורב-באַרג שוין נישט צום ערשטן מאל,
די קילע שפּאַלטן פונעם חורב האָבן זיינע וואונדן שמענדיק אויסגעהיילט.
די לופט אויף יענעם אַרט האָט אים געצערטלט מיט דעם עכאָ פון אַמאַל,
און אים בלחשדיק אַזוינע וואונדער-מעשהלעך דערציילט.

געטראפן האָט דאָרט, אַז ער האָט אויך דעם דערציילערס פנים קלאָר געזען,
געווען איז דאָס אַט כמורעדיק, און אַט קינדיש ליב און מילד, —
דאָס קול — אַט ווירבל-ווּינטיק ברויזנדיק, און באַלד שוין כעטנדיק : — גענען,
און הער, דערהער, ווייל גאַרנישט, גאַרנישט איז פאַר מיר פאַרהילט.

אין אַט אַזוינע רגעס פלעגט ער אינגאַנצן ווערן אויג, און אַנגעשמרענגט געהער.
און וואָס ער האָט געזען, געהערט, געווען איז אַזוי דורכזיכטיק און קלאָר, —
עס איז געווען, ווי יוצר וואַלט פון דער יצירה אויסגעווישט אַ טרער,
און אַלץ וואָס הושך איז געווען איז אויפגעגאַנגען אין אַ ליכטיקן קאַיאָר.

אין אַט אַזוינע רגעס איז האַרץ זיינס אויפגעגאַנגען העל, צעגליט,
און אַלץ אין אים האָט אויפגעזונגען אַזאָ לויטער, העל געזאַנג, —
די גאַנצע אייביקייט האָט זיך אַ ליכטיקע געשפּרייט פאַר זיינע טריט,
און ער געטראָטן האָט אין איר, און גרינג איז אים געווען דער גאַנג.

און שירה האָט זיין האַרץ געזונגען, ווייל שירהדיק געווען איז אַלץ אַרום,
צעעפנט האַבן זיך די הימלען פאַר זיין בליק, און געהערט האָט ער און דערזען, —
אויך איצט אין גאַנג צו יענעם אַרט איז האַרץ זיינס נישט אינגאַנצן שמוס,
עס איז אַן אַנגעפילטס מיט שירה, אַבער נישט אַזאָ, ווי יענע איז געווען.

יב.

און געגאַנגען
איז אליהו
זינגענדיק געזאַנגען
צו דער רח.

— יוצר פון יצירה,
שמראַליקער אחד,
הער די שמילע שירה
פון מיין מידן טראָט.

מיד, און דאָך צעטרעמלט,
ווייל דער גאַנג צו דיר,
הער, ווי שמיל עם בעמלט
אַלצדינג איצט אין מיר.

ווייז מיר די יסודות,
ווייז מיר דעם יסוד,
עפן אויף די סודות,
סוד פון דעם אחד.

פלעמל, וואָס צעפלעמלט,
ווערן זאל אַ פלאַם,
גרינגער וועל איך דעמאַלט
שפּאַנען איבער צאַם.

וואונדערלעכער יחוס
זיין אַט-דאַם, וואָס איך,
אַבער די שליחות
שווער אַזוי אויף זיך!

עפעס ווייס איך, אַן איך,
נאָר נישט אַלץ איז קלאַר, —
חלום איך, דערמאַן איך
באַלד זיך אַן דער וואַר.

וואָס אַזוינס די וואַר איז
איז מיר אויך נישט קלאַר, —
זע, די וואַר נישט קלאַר איז,
ווי עם דאַרף זיין וואַר.

פול בין איך מיט גלויבן,
 גלויביקייט איז גוט,
 אבער אויפצוהויבן
 זיך פאר איר מיט רוט?

שטרעפנדיקע רוט איז
 איצט אין שטיל געוויין, —
 זע, ווי רויט דאס בלוט איז
 פון דער רוט אליין!

יג.

געשפאנט האט אליהו, א צעשוויממער, פארשנדיק דעם שטח מיט זיין בליק,
 געוואוסט האט ער, אז דער חורב מוז זיין דא ערגעצוואו דערביי, נישט ווייט.
 געשפאנט האט ער און געטראכט, אז אויב זיין גורל איז צו גיין צוריק,
 זאל זיין געמיט אין שפאלט פון חורב דערפרישן זיך און זיין באנייט.

אויב זוכה זיין צו א חזיון וועט ער היינט אין דער שטילער נאכט,
 וועט ער אליין דערציילער ווערן, און דערציילן וועט ער פונעם בעל,
 וואס די צידונישע כוהנים האבן אינעם לאַנד ישראל מיטגעבראכט,
 און ווי ישראל איז געווארן פאר די אפגעטער א קעלבער-שטאל.

און ווי איזבל, מלך אהאבס מלכה, וואס איז פונעם פרעמדן צידונ-לאַנד
 האט פרעמדקייט אין איר שוים געבראכט, און דעם פאלק צעגופט, —
 א הויפן ווייכע ליים איז פאלק ישראל איצט דאך אין איזבלס האַנט,
 און די קטורת אויף מזבחות צו די אפגעטער טראַגט זיך אין דער לופט.

און די כוהנים אַנגערעסענע און אַנגעזויפטע מיטן פלייש און וויין
 פארלאַכן די עניים און אביונים, וואס ברענגען מער נישט, ווי אַכיסל מעל, —
 די שופטים אויך אזוי, — פארטונקלט איז אין גאַנצן לאַנד די שיין,
 און אויסגעלאַסנקייט איז אויסגעשפרייט ביי יעדער שוועל.

דער עושר דריקט דעם אַרימאָן, דער שטאַרקער אויפן שוואַכן מיטן טראַט.
און צום געוויין פון דער אלמנה און פון יתום איז מען טויב, —
פאַרגעסן האָבן אַלע אויבער-האַרן, וואָס אַזוינס עם מיינט גענאָד,
און ווער עם רעדט דערפון ווערט באַלד אַביסל אַש און שטויב.

— אַ, פאַלק מיינס! — האָט ער אַ צאַרנדיקער אויסגעשריגן אויפן קול,
און זיינע אויגן האָבן זיך, ווי פייער אַנגעצונדן און צעברענט, —
זיין טראַט האָט זיך אַ קער געטאָן פון אויסגעשפּרייטן טאַל
צו בערגלדיקער הויכקייט, וואָס האָט אין דער זון געבלענדט.

און ווען דער שפיץ פון חורב האָט אַ וויג געטאָן זיך פאַר זיין בליק,
האָט אויפגעצימערט, אויפגעפלאַמערט יעדער אבר אין זיין גוף, —
ער האָט די ציגנפעל פון צימערניש צום הייסן לייב געטאָן אַ דריק,
און ווידער איז דאָס קול אין אים געקומען מיט אַ נייעם רוף.

יד.

ק ו ל :

— אליהו, אליהו! וואוהין דאָס געיעג?
זינט ווען לאַזט אַ נביא איבער זיין פאַרמעג
אויף הפקר אין דער מיט פון וועג?

א ל י ה ו :

— שוין ווידער? — פאַרוואָס לאַזט מען נישט גיין?
די לופט איז דאָ לויטער און ריין,
און גוט איז צו זיין מיט זיך דאָ אליין!

ק ו ל :

— אליהו! אליהו! נישט דאָ איז דיין אַרט!
דעם נביאָס פאַרמעג איז זיין גליענדיק וואָרט,
און איצט נאָך פיל שטאַרקער באַדאַרף מען עם דאָרט!

א ל י ה ו :

— די לופט איז מיט שמויב דארט, און בימער, ווי גאל,
אויף אלע געמארקן מזבחות צום בעל,
וואָס זיינען מטמא דעם גאַנצענעם כלל.

ק ו ל :

— דער כלל איז נישט טמא, — פארפירט איז ער בלוז,
קער אום זיך צוריק, און ברויז אויף, צעברויז,
ווער בעזים צעברויזמער, די שומאה קער אויס!

א ל י ה ו :

געפרואווט שוין אויך דאָס, געפרואווט שוין געפרואווט,
דאָס פאלק איז צעהומרט, דאָס פאלק איז צעגופט, —
עס הערט נישט דאָס קול, וואָס שרייט און וואָס רופט!

ק ו ל :

— אויב נישט מיט געשריי, איז פרוואווט מען אויך שמיל, —
דאָס וואָרט, אז עס ווייסט אַקוראַט וואָס עס וויל,
דערהערט זיך פיל שטאַרקער בלחש און קיל.

א ל י ה ו :

— בלחש, ווען אלץ אין דער לופט איז זשאַריק צעגליט?
די ערד פון ישראל, — זי ברענט, און זי בריט
אזוינעם, ווי איך בין, מיט פריסיק די מריט.

ק ו ל :

— דער נביא בלויבט אויך איבער פריסיק נישט שמיין,
ער גייט צום פאַראוים, — זיין גורל איז גיין,
און בריט אים דער טראַט, הינקט ער, און בייסט מיט די ציין!

א ל י ה ו :

— אזוי גאר? איז הייסט עס? א, גורל, ביסט קלאַר!
געמיינט מיטן חלום פאַרכייטן די גרויליקע וואַר,
וואָס הערשט אין מיין דור!

יז.

פלוצלינג, אַ ווינט און אַ וואַלקן, אַ בליץ און אַ דונער אַ שווערער.
אליהו איז געשאַנען אויפן באַרג, געקוקט אין דער לופט, אין דער לערער, —
געוואַרט, אַז דער ברויזיקער שטורעם
אַ הויב טאַן וועט אים צו דעם טורעם,
וואו אויפדעקן וועט זיך דער סוד
פון אַחד,
וואָס איז בחדרי-חדרים,
בגנזי-נסתרים.
כאַטש טיף אין זיך האָט ער געטראַכט, אַז עס איז נישט אזוי,
ווייל לאַ ברעש אדוני,
אַבער כאַלד האָט דער שטורעם פאַרשטילט זיך,
און זע, די שטילקייט צעשפילט זיך
צווישן אַלין, וואָס איז דאָ אין יצירה.
דאָס זאַמד אין דער מדבר זינגט שירה
צום הימל, און הימל צעגליט און צעפלאַמט
זינגט מיט מיטן זאַמד,
און ביידע צום רואיקן ווינטל-געוויי,
און ווינטל מיט זיי
אין פרידלעכן ברומען.
אליהו האָט דערזען און דערהערט און באַנומען,
אַז סוד
פון אַחד
אַנטפלעקט זיך אין שפיל און אין ליכשאַפט צו אַרבעט און שלום.
ער האָט זיך צעוועקט פון זיין חלום,
און בענקשאַפט דערפילט זיך צו בענטשן
מיט מענטשן.

יה.

נאך איידער די זון איז פארגאנגען
 איז אליהו שוין געגאנגען
 צום פאלק זיינס צוריק.
 געגאנגען איז ער זינגענדיק
 אן אויפגעלויכטענער פון פרייד.
 כאטש אונט האט זיך שוין געשפרייט
 און טונקל איז געווען.
 האט ער געזען
 די וואך
 אזוי קלאר,
 און געגאנגען צו איר מיט זינגענדיקע טריט.
 געזונגען האט אלץ אין אים א ליד
 צעלויכטן, צעהעלט
 צו דער וועלט,
 וואס איז נאך אין גאנג,
 און אויפגעכאפט האט דאס געזאנג
 דער גאנצער ארום.
 — א, פאלק מיינס! איך קום
 צוריק צו דיין שוועל.
 איך טראג אין מין ציגענער פעל
 נישט נאר מין גוף,
 נאר אויך שוין דעם רוף,
 וואס רייסט זיך פון מיר
 צוריק צו דיין מיר! —
 געזונגען האט אליהו
 אין דערהויבענער רוי.
 געווען איז שוין נאכט, א שפעטע די שעה.
 איז ווער-זשע איז דער, וואס זאגט אים א ברוך הבא?
 — זע, זע, — אט איז דאך א ישוב שוין גאר. —
 געצעלטן, ווי חלום, און דאך אויף דער וואך.

אַט זעט ער, — אַ מיר איז צעפראַלט,
 און כאַטש עס איז טונקל, איז העל דאָך צעשמראַלט
 דאָס פנים פון מענטשן, וואָס וואַרט אויף אים דאָ
 — אַ, ברוך הבא,
 אליהו, אליהו!
 — קום, קום, און רו
 דאָ איבער די נאַכט.
 אליהו האָט געלאַכט,
 אין צעלויכטענעם גליק,
 און באַלד זיך צוריק
 אין פאַלק איינגעוועכט.
 ווי גוט, וואָס ער לעכט
 און שיינט
 אויך היינט
 מיט אונדז אַטאָ דאָ:
 — ברוך הבא!
 אליהו הנביא,
 התשבי,
 הגלעדי,
 ווי גוט, וואָס ביסטו הי
 מיט אונדז איצט אויך דאָ, —
 ברוך הבא!

ע מ ו ס

צייכענונג — א. אברהם אוריטש

ו' מיט ציגנ-מעקעניש איז געווען די פרימאָרגנדיקע לופט,
און צווישן דעם אַ מענטשנס קול הילכעדיק צערופט :
— דריי מאָל געזינדיקט, און איצט צום פערטן מאָל ?
די פאַסטוכער אין דעם אויסגעשפּרייטן מאָל
האַבן די אַקסלען געצוקט
און זיך איבערגעקוקט.
און דאָס קול האָט זיך געטראָגן,
און ווי אַ רוט געשלאָגן :
— און די געצעלטן פון די פאַסטוכער וועלן טרויערן אין ציטער,
און דער שפיץ פונעם כרמל וועט זיך ברעקלען פון געוויטער.
אינער פון די פאַסטוכער איז געבליבן שטיין,
און אַ קריץ געטאָן די ציין :
— נו, אַ יונג,
אַז אַפּדארן זאָל די צונג
ביי אים אין מויל !
עס שלאָגט מיט אַזאַ שווערער גרויל
פון זיין געשריי !
און דאָס קול האָט זיך געוויגט : — אַז ווינד און וויי
צו דיר, דמשק !
— געהערט אַ השק
זיך בייזערן אויף אַ פאַלק, וואָס ווייט און פרעמד ! —
האַט נאָך עמיצער געברומט, און עמוס אין זיין גרויען העמד
אַהינטער זיינע אויסגעדרומטע ציגן
האַט זיך באַוויזן, און קול זיינס האָט נישט אויפגעהערט די לופט צו וויגן :

— פאר זילבער-געלט קויפט מען די גערעכטיקייט פאר זיך,
און דעם אַרעמאָן פאַרקויפט מען פאַר אַ פאַר שיק!
אַלץ, אַלץ האָב איך געמאַן, — געוואָרנט און גערעדט צו דיר,
און דו האָסט זיך נישט אומגעקערט צו מיר!
— דריי מאָל האָט איר שוין געזינדיקט, און צום פערטן מאָל?
אַ, הערט, איר קינדער פון ישראל,
גאַטס קול רעדט שווער אַנטקעגן אייך, —
ער האָט אַרויסגעצויגן אייך פון דער קיניגרייך
איך לאַנד מצרים,
און געבראַכט קיין ירושלים,
און איר ?
די זון האָט מיט אַ גילדענעם קאַליר
אויף עמוסן געקוקט,
און די פאַסטוכער האָבן מיט די אַקסלען אומרואיק געצוקט,
עמיצער האָט ביז אַ פאַך געמאַן אין לופטן מיט זיין רוט:
— נישט גוט! נישט גוט
מיט אַט דעם יונג!
— נו, אַ צונג! אַ צונג! —
האַט ער אַ ברום געמאַן,
און געפרעגט מיט הווק אין זיין מאַן:
— העי, עמוס, עמוס,
וואָס אַזוינס איז דיין צאַרן היינט מרמו?
איז דאָס דמשק, צי
מיר דאָ-הי ?
— כאַ! כאַ! כאַ! — האָבן זיך די פאַסטוכער צעלאַכט,
און עמוס האָט געקוקט פאַר זיך פאַרטראַכט,
און גאַרנישט נישט געזאַגט.
ערגעץ האָט אַן אייזל זיך צעקלאַגט,

און א ציג האָט זיך צעציקלט,
און אויפן באַרג האָט זיך געוויקלט
דאָס דערפעלע תקוע
אין אַ מוואַיק, דינעם שליוער.

ב.

שפעטער איז ער געלעגן אינעם קילן שאַטן פון אַ שיקאַמאַרנ-בוים,
און די אויגן זיינע האָבן זיך געשפּילט אינעם רוים
פון צעליכטיקמן קאַיאָר.
אַ ווינטל האָט געקרייזלט זיינע האָר,
און געקעמט זיי מיט די שטראַלן פון דער זון.
ער איז געלעגן און געטראַכט פון יהושע בן נון,
וואָס האָט אָפּגעשטעלט די זון אין פאַרנאַכטיקער שעה,
און צער געהאַט הלמאי עם איז נישטאָ
אויך היינט אַזא, ווי יהושע איז געווען.
פלוצלונג אַ רעש. — איז עפעס מיט זיין ציגנ-סמאָדע געשען?
קלאַען זיינען אין געיעג, — אַוודאי אַ חיה רעה
ערגעץ נאַענט דאָ!
און שוין איז ער געווען אויף די פיס,
און ווי אַ ווינט אין אַ רים,
האַט ער זיך איבער די גרוילעכע שטיינער צעיאָגט.
ערשט, ער זעט, אַכיסל גרינס בלוז איז דאָס געווען, וואָס האָט געלאַקט
די ציגן צום געיעג,
און איצט צופן זיי דאָס מיט גיריקייט, ווייל שוין טעג,
אַז זיי האָבן אַזוינס נישט געהאַט,
און נישט געגעסן צו זאַט.

און עמוס איז געבליבן שטיין,
און געפרעגט ביי זיך אליין:
— צי מעג א פאסטוך זיצן אונטער א בוים,
און זיך פארשפילן מיטן רוים,
וואו עס וואקסט נישט פאר קיין הונגעריקע ציגן קיין גראז?
און אז ער האט געפרעגט, איז שוין געקומען נאך און נאך א פארוואס?
— פארוואס איז דער טאל מיט גראז אזוי קארג?
— פארוואס איז אזא הארטער דער בארג?
— פארוואס איז אט-דא אזא טריקעניש?
פון אט-די פארוואסן איז דער גאנצער ארום געווארן א געמיש
און א שוועריקייט איז געפאלן אויף זיין געמיט.
די זון האט געגליט,
ווי גליאיקער זשאר,
און ער האט אין זיין גרויסן צער
זיך אראפגעלאזט אויף א שטיין.
ער האט זיך דערפילט אזוי קליין,
און הילפלאז, ווי א פארבלאנדזשעמע רינד,
ווי א בלעטל אן אפגעריסנס פון א בוים אין ווינט,
וואס טראגט זיך אהער און אהין,
און ווייכט נישט וואוהין?

ג.

— גאט פון מיינע אבות!
ביסט א יודע מחשבות,
און וואס ביסטו נישט?
א ווינטל האט אים דערפרישט,
און ער האט ווידער
דערפילט זיינע גלידער.
ער האט זיך געשמעלט און אויף זיין שמעקן אנגעשפארט,
האט ער געקוקט אין דער ווינט, ווי ער וואלט אויף עמיצן געווארט.

ד.

די דרעמלענדיקע געצעלמן פון תקוע
האָבן זיך געוויקלט אין אַ שלייער
פון דינעם, גרוילעכן שמויב אין דער לופט.
— איז ערגעץ אַ קול צערופט?
די פאסטוכער אַרום זיינען געלעגן אין שאַמנס פון שמינער פאַרהילט,
און יעדער פון זיי איז געווען אין אַ דרימל פאַרשמילט,
איז פון וואַנען דאָס קול?
עמוס האָט אויפגעהויבן זיין בליק פונעם טאַל
צום שפיץ פונעם באַרג, צו תקוע, — זיין היים.
די געצעלמן פונעם ווייכן, קרישלידיקן ליים
האָבן זיך געפינטלט איבערן שפיץ פונעם באַרג,
און אויסגעזען האָבן זיי, ווי אַפגעריסענע קינדער אויפן קאַרק
פון אַ דרעמלענדיקן ריז,
וואָס רוט אויף זיין שווערד און זיין שפיז,
און באַלד, באַלד וועט ער זיך טאַן אַ צעוועק,
און ווידער זיך לאַזן אין וועג.
— וואוהין? אַ, וואוהין?
— אַהין! אַהין!
צום ווייטן פאַראוים! —
האָט געענטפערט אַ קול אין געברויז,
און געקלונגען האָט דאָס, ווי אַ שמרענגער באַפעל.
און כאַטש דער טאַג איז געווען שוין ליכטיק און העל,
האָט עמוס אויפגעצימערט פון גרויל.
אַלץ אַרום אזוי נאַקעט און הויל,
די פאסטוכער רוען צונויפגעקנוילט,
די ציגן זיינען צעמוילט
מיט די וואַרצלען, וואָס צווישן די שמינער,
צעוואַכט איז דאָ הויץ אים נישט קיינער,
איז פון וואַנען דאָס קול?

שווייגנדיק איז געלעגן דער טאָל
 אין דער ברייט און דער ווייט.
 — עמוס, עמוס, עס איז געקומען דיין צייט! —
 האָט ווידער אַ שלאָג געטאָן אין זיין געהער.
 — ווער רופט עס מיך, ווער?
 און וואָס וויל ער פון מיר?
 — עס רופט צו דיר
 דער באַשעפער פון יצירה!
 — האָסטו זיך פאַרבקענט נאָך אַביסל שירה?
 נאָך חניפהדיק געזאָנג
 פון לויב און פון דאַנק?
 איז הער-זשע, אויב יאָ,
 איז ביי עמוסן אַזוינס נישטאָ! —
 האָט ער אַ ברום געטאָן מיט צאַרן.
 אַבער דאָס קול איז נאָך ברויזיקער געוואָרן:
 — נישט שירה, נאָר שליחות!
 — און וואָס איז מיין יחוס,
 אַז איך זאָל זיין דער?
 — הער, הער,
 עס רעדט צו דיר דער אַחד!
 — פאַר מיר ביסטו אַליץ נאָך אַ סוד!
 — דער סוד וויל מער קיין סוד פאַר דיר נישט זיין!
 — איז וואו-זשע איז די שיין,
 וואָס זאָל מיך פירן צו דיין מיר?
 — די שיין איז אין דיר!
 — אין מיר, דעם ציגנ-טרייבער?
 דעם שיקאַמאַרד-קלייבער?
 — אויך משה איז אַ פאַסטוך געווען!
 און ער האָט דערזען,
 און ער האָט דערהערט!

עמוס איז געפאלן צו דער ערד
אן אויפגעציימערטער מיטן פנים אראפ,
און די זון האט זיך צעשפילט אויף זיין קאפ.

ה.

יענער אונט איז געווען א טונקעלער און א קילער.
דער הימל האט געקוקט אזא שטילער
אויף די פאסטמוכער, וואס האבן זיך ארום א רויכיקן שייטער פארקליבן.
א ווינטל האט געקרייזלט דעם רויך און אים צו דער טונקלקייט געטריבן,
פון יענער זייט בערגל האט זיך געהערט דאס קלאעשע דראפען פון ציגן
און עמוס איז געזעסן מיט די פאסטמוכער און געשוויגן.

— א, עמוס! א, עמוס!

אויף וואס איז דיין שוויגעניש היינט דא מרמז?

האט איינער געפרעגט, און א צווייטער

האט אונטערגעכאפט א שמעכיקער און א דערפרייטער:

— מסתמא מקנא דעם שבט לוי, וואס קריגט דעם בעסמן ביסן!

הם, יא, אביסל וואסער גיסן

אויף כוהנימשע פינגער

און אין מקדש זיין א שפילער און א זינגער

איז אודאי גרינגער,

ווי ביי ציגן זיין א שמענדיקער עבד!

— און די כוהנים? — זיי זיינען אויך פון דעם זעלביקן שבט! —

האט אן אנדערער אנגעהויבן ברומען.

— דו פרוואו נאר קומען

צו אט די כוהנים מיט א תקוער ציג, אן אויסגעדרומע!

— וואס דארפן זיי ביינער הארמע,

וואס זעמיקן נישט קיינעם,

אז פאר יעדן איינעם

איז אנגעגרייט דער פעטסטער חלק?

— בושה! הרפה! — כוהנים און לויים זיינען הייליק! —
האַט אַ זקן פון דער מסיבה זיך צעבייזערט מיט אַ שמרענגער מינע.
אַבער דאָס געבייזער האָט נישט אָפגעווישט די שווערע קנאה,
וואָס האָט געוואַרצלט ביי די אַרעמע פּאַסטוכער אַרום תקוע.
אַ ווייל איז שטיל געווען. דער רויכיקער שלייער
פונעם שייטער האָט זיך געוויקלט אַרום דער מסיבה.
עמיצער האָט אַ שיר פאַרצויגן וועגן זיין ליבע
צו אַ בתולה, וואָס איז שענער פון אבישג-השונמית.
— וואָס-זשע שווייגט היינט טאַקע אזוי עמוס?
מסתמא פאַרבקענקט נאָך די בתולות פון די רייכע האַרן
אין וועמענס היימען ער קומט אין ירושלים מיט זיינע שיקאַמאַרן.

דורכגעוואונקען האָבן זיך די פּאַסטוכער, און גוטמוטיק געשמייכלט.
— זאָג נאָר, עמוס, ווערסטו כאַטש אַמאַל געקעכלט
מיט דעם פעטן געבראַטנס פון זייערע פייער-פּאַנען?
— נישקשה, ביי די האַרן פון ירושלים איז אזוינס גענוג פאַראַנען! —
און ווידער האָט די שנאה, אַ צעברויזטע זיך גענומען טראָגן.
ערגעץ האָט אַן אייזל אָנגעהויבן אויפן קול צו קלאָגן,
און אָפגעענטפערט האָט דעם באַלד אַ מעקעניש פון ציגן.
עמוס איז געזעסן און געשוויגן,
קוקנדיק פאַרטראַכט
אין דער טונקלקייט פון נאַכט.
— איז וואָס-זשע טאַקע אַזאַ שווייגעניש היינט, עמוס?
ביסטו איצט אויף עפעס מרמוז,
צי שווייגסטו, ווייל האָסט נישט וואָס צו זאָגן?
— מאַרגן וועט ער זיינע שיקאַמאַרן טראָגן,
פאַר די האַרנטעס די אָנגעבלאַזענע,
די צעלאַזענע,
און אַ ציג אויך מיטפירן אין שטאַט אַרײַן!

— נו, יא, נישט יעדער קאן אן עמוס זיין! —
האט עמיצער געהוזקט מיט שארפער קנאה,
און צעווינגט האט זיך די שנאה:
— ציגן-טרייבער!
שיקאמארן-קלייבער!
און א נביא אויך ביי יידן, —
און מיינט איר, אז ער איז צופרידן?
— זאג נאר, עמוס, וויפל שקלים-זילבער האסטו אָנגעקליבן?
פלוצלינג האט דער ווינט זיך בייז צעטריבן,
און א יאג געטאן דעם רויך אין וויצלערס אויגן.
עמוס האט דעם קאפ אראפגעבויגן,
צוגעדעקט דאס פנים מיט דער האנט:
— עמוס, עמוס! ביסט קיין נביא נישט אין אייגן לאנד!

1.

אויף מארגן האט זיך עמוס מיט זיין אַרעמען געפעק
געלאזט אין ווייטן שווערן וועג
דורך בארג און טאל
פון יהודה קיין ישראל.
און אז ער איז אָנגעקומען,
און באַנומען,
אז נאך זינדיקער איז אפרים
פון ירושלים,
אז מענטשן זיינען דא אויך איינגעטיילטע,
אויף נאמענלאזע און אויף אויסדערוויילטע,
איז ער פון יסורים
אויפגעגאנגען, ווי א שטורעם:

— געשריי פון לייב, — ווער וועט זיך נישט דערשרעקן?
גאטס ווארט צעברויזט, — עס רייסט זיך צו אַנטפלעקן!

— פאלש איז דאָ דער שופט, ליגעריש דער כוהן!
 און די גרויסע האַרן בויען
 זיך פּאַלאַצן פון גינגאַלד און פון העלפּאַנט-ביינער!
 פּלוצלינג האַבן ווערטער זיך ווי שווערע שטיינער
 אין לופט פון לאַנד גענומען וויגן:
 — ווער איז דער, וואָס איז אזוי צעשריגן,
 לעכערט מיט זיין קול די ווענט, און דעכער,
 סמט דעם וויין אונדז אין די בעכער, —
 וואָס איז זיין געשריי מרמוז?
 — אַ שלעפּער פון יהודה, — מען זאָגט, ער רופט זיך עמוס!
 — צוצוהערן זיך צו אים איז אַ בויון!
 אַפּגעענטפערט האָט אַ פּאַלשער כוהן.

ז.

בית-אל האָט געאַטעמט מיט דעמפע, שווערע ריחות
 פון פעטע קעלכער אַפּגעבראַמענע אויף די מזבחות,
 און שמעקנדיקער כוימל אויף אויסגעצירטע ווייבער.
 כוהנים האַבן אומגעוויגט די פעטע לייכער
 צו די רייצנדיק-פאַרשייטע כנוּר-קלאַנגען,
 און די רייכע האַרן זיינען אומגעגאַנגען
 זיך בלאַזנדיק פון פּוסטער גאוּוה.
 רויע, אויפגעברויזטע תאוּוה
 האָט אויף אַלע גאַסן הויך געשריגן.
 נאָר דאָס קול האָט נישט אויפגעהערט אין דער לופט זיך וויגן:
 — קומען וועט אַ שמורעם,
 און ער וועט דעם שמאַרקסמן טורעם
 פאַנאָדערטוואַרפן!
 שונא מיט אַ שווערד אַ שאַרפן
 שניידן וועט, פאַרשניידן!
 נישט פאַרמיידן.
 וועט קיינעם דאָ זיין צאָרן!
 — וויי, וואָס פון ישראל איז געוואָרן!
 יתום איז פאַרלאָזט, אַ פאַרשעמטע די אלמנה.
 אבי מען ברענגט אַ קאַלב, אַ פעטע, אַ מתנה

צום מזבח פארן כוהן,
 מעג מען זיך אין זינד שוין ראַיען! —
 האָט דאָס קול, ווי אַ מעסער געשניטן,
 און קיינעם נישט פאַרמיטן.
 — זעט, די ווייבער אויסגעפאַשעמע, ווי קי פון בשן פאַר מזבח,
 און די כוהנים שפּרייטן דעם געדעמפּטן ריח
 פון פליישן און פון וויינען פאַר די זויפּער, און די פרעסער!
 שווער האָט זיך דאָס קול געמראַנגן און געשניטן, ווי אַ מעסער:
 — ווער איז ער? און וואָס איז ער דאָ אונדז מרמז?
 — אַ שלעפּער פון יהודה, — מען זאָגט ער רופּט זיך עמוס!
 ה.

שווער האָט זיך דאָס קול געוויגט אין די אַוונטיקע שעהען.
 — וואָס וויל ער מיט זיין שעלטן, און זיין דראַען? —
 האָט אמציה, דער אַנגעפרעסענער כוהן, געצאַרנט,
 און נישט איין מאָל עמוסן געוואָרנט
 צו פאַרלאָזן די מדינה.
 — גיי צוריק אין דיין יהודה מיט דיין שיפּנדיקער שנאה!
 האָט ער צאַרנדיק אויף אים געשריגן,
 אַבער קול פון עמוסן האָט נישט געשוויגן,
 אַפּגעענטפּערט האָט דאָס שאַרפּער און צעגליטער,
 און געשלאָגן האָט דאָס ווי מיט ריטער:
 — נישט קיין נביא, און נישט קיין זון פון אַט אַווינעם,
 וואָס זאָגן זייערע נביאותן אויף געמאַרקן פאַר די קונים
 איז דיר עמוס!
 — הער, איך בין דיר איצט מרמז,
 אַז שמורעמווינט וועט אַלץ אַט דאָ פאַרדאַרבן,
 אַז נאָך הייַזאַר וועסטו שטאַרבן!
 — אומעמוס, וואו רוצחים זיינען,
 וועט אַ פּייער זיך צעברענען,
 און נישט בלייבן וועט דאָ קיינער
 אין די פאַלאַצן פון די העלפּאַנט-ביינער!
 עס וועט נישט שווינען
 אפילו די מלכים אין די קרוינען.

— הייזער וועט איר בויען, און אין זיי נישט וואוינען!
 גארטנס וועט איר פלאנצן, און די פירות דאך נישט עסן!
 אפגעווישט, פארמעקט, פארגעסן
 וועט איר ווערן פאר די קומענדיקע דורות!
 אנדערע וועלן, ווי מנורות
 זיך צעשיינען און צעהעלן.
 און פאר זיי וועט ליבשאפט זינגען ביי די שוועלן!
 און פאר זיי וועט רינען וויין פון יעדן בארג ארומער!
 א נייער דור קומט אן, און זינגען וועט ער מונטער,
 רחבותדיק, צעהעלט און פול מיט גלויבן,
 און איר אין שטויב וועט זיך צעשטויבן!
 אט אזוי האט ער געוואָרנט,
 און די האַרן האָבן צאָרנדיק געצאָרנט:
 — ווער איז ער, אַט דער שעלמער, און וואָס איז ער מרמוז?
 — אַ שלעפער פון יהודה, — מען זאָגט, ער רופט זיך עמוס!

בילד — דאָרען

ה ו ש ע

ביצד — זוהר קלוזר

ענעם אַוונט, ווען הושע האָט אין זיין צעבראַכנקייט דאָס געצעלט פאַרלאָזט זיך נישט אומצוקערן מער צוריק, האָט אים באַגעגנט אויפן שוועל דאָס זילבער פון דער לבנה, און דאָס פינקלעניש פון שמערן. — וויי און ווינד צו דיר, הושע, נביא בישראל, דו האָסט מער קיין היים נישט, — האָט ער שמיל געמורמלט, און דער מורמל האָט, ווי אַ תפילה בכוונה זיך אַ הויב געמאַן צו די העכסטע הויכן, דורכגעריסן זיך צום הימל, און געלאָזט זיך צו דעם יוצר פון יצירה מיט דעם צער פון נביא, אַבער יוצר האָט געשמיכלט: — קיין סכנו נישט, — אומגעטרייע ווייב איז אַוועק צום הפקר אויף דער גאַס, און הושעס שטוב געלאָזט? מילא, נו, הושע בלייבט הושע, — אַ הושע זיין איז פאַר זיך אליין אַ דערהויבענע מתנת.

אין הושעס מוח האָבן אָנגעהויבן קומען ווערטער שוין געזאָגטע נישט צום ערשטן מאל און געמישט זיך האָבן זיי, ווי היימישע און גאַענטע האָבן ליב זיך אויסצומישן. — גאַט, ווי ברויזיק מיינע ווערטער זיינען, און ווי גרויס איז זייער צאל!
 זע און הער, כאָטש זיי לעבן זייער לעבן שוין ווי קינדער רייפע, בין איך דאָך צווישן זיי נישט אָפגעמעקט. הושע האָט געשפּאַנט עקשנותדיק, ווי עס שפּאַנט אַ מענטש פון טאַל באַרג אַרויף צו הויכע הויכן. פאַרטראַכט האָט ער זיך דעמאַלט פון דעם, ווי אדם הראשון האָט געפילט זיך, ווען ער האָט דערלעבט צו זען די נאַכקומער נאָך אים. ער האָט זיין קול נאָך אַמאַל אַ פּרוואו געמאַן און זיך געטרייסט, וואָס קול זיינס לאָזט זיך נישט פאַרווישן.

— לייג צו דעם שופר צו דיין מויל, זאָג אָן דעם אַדלערס אַנקום צו דיין הויז!
 ווער עס זייט אין פאַרזיי-צייט ווינט, וועט שמורעם אין דער שניט-צייט שניידן!
 אַ, אפרים, מיין אפרים! מיט אַזוי פיל שווערע זינד איז אָנגעפילט דיין שוים, ווי-זשע זאַלסטו פאַר די זינד אין דיר די שווערסטע שטראַף נישט ליידין?
 זע, דער אַדלער מיט די אויסגעשפּרייטע פליגל זיינע טראַגט זיך שוין אין ברויז!
 גרייט איז ער שוין אומרחמנותדיק צו פאַרצוקן לייב דינס און געביין, — סיידן דו וועסט קומען און וועסט זאָגן הכנעהדיק: — גאַט, מיין גאַט, ביסט גרויס, וועט ער אפשר נאָך פאַרגעבן, און וועסט איבער זיך די שווערסטע שטראַף פאַרמיידן.

— זינדיק איז דיין ערד, זינדיק איז דיין לופט, און זינדיק דייןע טעכטער און די זין!
 איינגעטונקענע אין שווערע זינד זענט איר אלע, ווי אין וואסערן די שוואַמען.
 וויי איז צו דעם שמורעם, וואָס מראַנגט זיך אום אַ בלינדער אַהער, אַהין,
 וויי איז צו די וואַסערן, וואָס ווייסן נישט דעם וועג אין זייער בריווינדיקן שמראַמען.
 גאַמער, גאַמער, ווייב מיינס, זיסער ביסמו פונעם זיסטן האַניק פון דער בין,
 אַבער גיפטיקער ביסמו פון איר. גאַמער, פאַלשע דו, זינד איז דאָך דיין נאַמען!
 זע, עס ציט די נאַכט זיך איבער מיר, און איך שלעפּ זיך אום, נישט וויסנדיק וואוהין.
 שטיינערדיקער שווערער וועג דאָ אין אפרים, און נישט בעסער איז ער אין בנימין!

— ווייב האָט מיך פאַרלאָזט און צום הפקר זיך געגעבן, ווי אַ חיה אין די בערג זיך גיט!
 זאַל מען הערן און זאַל מען וויסן אומעמום שוין פון הושעס פינצטערן בזיון!
 וויי איז צו דעם פעלד, וואָס גיט פון קערנער-זריעה האַרמע שטיינער ביי דעם שנימ!
 וויי איז צו דעם טייך ביי וועמענס ברעגן טמאים קרעציקע זיך רויען!
 זע — עס בלאַנדזשען אום אויף גאַסן נאַכטיקע אָן ציל, אָן זין איצט מיינע טריט!
 וויי צו דיר, הושע! — אַ ווייב זיך איינגעקויפט, אַ הויז פאַרגלוסט זיך בויען!
 גאַמער, גאַמער, לייב מיינס ווערט דאָך איצט אין פייער העלישן געבריט!
 איז נאָך ערגעץ דאָ אַ מענטש, וואָס שטייט, ווי איך איצט פאַר אַט אַזא נסיון?

און די נאַכט האָט זיך געצויגן, און הושע האָט געשפּאַנט איבער געסעלעך אָן זין, אָן ציל.
 ווערטער פּלאַנמערדיקע, איינגעטונקענע אין שווערער פיין זיינען פון זיין מויל געפּאַלן.
 בלומ זיינס האָט געזאַמט, האַרץ — געציטערט, און זיין קרעכץ — אַ חיהדיקער בריל.
 אויפגעגאַנגען איז אַ שנאה פון זיין בליק צו דעם זילבער-שימער פון לבנהם שמראַלן.
 — אַ, הושע! נעם וואַרף זיך צו דער ערד, דאָס פנים דיינס אין דיין אַבניע זיך פאַרהילן, —
 חצום טונקעלע אַרום, — באַלד קאָן ערגעץ דאָ אַ ווייכער פאַרהאַנג זיך צעפּראַלן:
 — גאַמער, גאַמער! מויל מיינס פּלאַפּלט, — ווייס איך איצט דען, וואָס איך וויל?
 זע, איך זוך דיך איבער געסעלעך, און מיינע בליקן שמעכן אלע ווייבערשע וואוואַלן!

ב.

אויליקע לעמפלעך ביי אַ חצר האַבן צימערדיקע צייגעלעך אין דער נאַכט אַריין געשמרעקט,
 און געווען איז, ווי די צייגעלעך האַבן נאַכגעטאַן די אויגן פון די פרויען, די פאַרשיימע.

וויבערשע שאַטנס האָבן זיך געשאַטנט, און מיט מענצליקע טריטעלעך געוועקט די געבליטן ביי די דורכגייער. זעלטן, ווען עמיצער האָט מיט טריט באַפרייט דורכגעשאַטנט די נעץ, וואָס איז געווען פאַר אים געשפרייט. די נאַכט האָט פאַרדעקט און פאַרהילט די פנימער, אָבער די קולות פאַרשיכורטע געווען זיינען צעשריימע. לבנה איז פון בזיון פאַרגאַנגען, און אין חושך האָט די תּאוּוה איר אַרעם געשמרעקט ברענגענדיק אין נאַענטקייט צוזאַמען די צופעליקע, פרעמדע און די ווייטע.

אויפגערייצטקייט האָט מיט חיהשן הונגער אין דעם חושך פון דער נאַכט געברילט, און דאָס ברילעניש האָט זיך, ווי אַנגעגלימע שפּיז אין דער טונקעלער לופט געשמאַכט. אומרו האָט זיך ביי די קילע, שטיינערנע ווענט געשאַרט אין טיפן חושך איינגעהילט, און געווען איז, ווי דאָס ליכט פון דער יצירה האָט דעם קאַפּ אָן שטיין צעבראַכן. אַנגעגלימע שפּיז האָט מיט פונקען פייער אין דער חושכדיקער לופט געצילט, און באַהאַלטן האָט זיך מענטש פון מענטש, און געצימערט האָט אַ שכן פאַר אַ שכן. הפּקרדיקער וואַנזין האָט מיט שדים-פינגער איבער סטרונעס די הפּקות אויסגעשפּילט, און אין אַ ווינקעלע פאַרשמעקט איז אַ פאַרשעמטער געלעגן און געצימערט דער בטחון.

— גאַמער, גאַמער, ביסט די אומשולד אין אַ וועלט אַזאַ, ווי איך זע זי איצט אַט-דאָ! וויי איז צו ישראל, וואָס איז אין איר גאַנג צו דעם גיהנום שוין דערגאַנגען! יעדער מענטש, וואָס יאָגט זיך דורך, איז מיט אַ יאָגעניש פון מדברדיקער חיה-רעה נאָך פאַרצוקונג. — גאַמער, גאַמער, ביסטו אין אַ שטייג דאָ ערגעצוואו געפאַנגען? זע, עס שלעפט זיך אום דיין מאַן, זוכט דיך אום איבער געסעלעך אין חושכדיקער שעה, וועט ער דיך געפינען, וועט ער מיט די פּוּיסטן זיינע אויפברעכן אַלע שטאַנגען, און דיך ברענגען אין געצעלט דעם אייגענעם צוריק, וואו באַצווינגער איז נישטאַ, נאָר אַ מאַן אָן אייגענער דיך ליב צו האָבן און דיר זינגען לויטערע געזאַנגען!

און הושע איז געזעסן אויף דער ערד מיטן קאַפּ אָן אַ וואַנט אַ קאַלמער אַנגעשפּאַרט. זיינע פינגער האָבן אין דעם חושך אומגעצימערט אויף די פרענדזעלעך פון זיין אַכטיע, האַרץ זיינס האָט זיך אויפגעצאַפּלט, כאַטש וואָס דערזען, האָט ער דערוואַרט! — זע, אַט איז זי דאָך די אישה מיניע! בלינצלט מיט די אויגן אירע, ווי אַ חיה,

זוכנדיק אַ צווייטע צו פארצוקן! — אוי, גאָמער, גאָמער, איז דיין האַרץ שוין אזוי האַרט?
 איז גאָר קיין רחמנות שוין נישטאָ אין דיר? אַבי איך האָב געמיינט, אז אַ ווייב געטרייע
 האָב איך זיך איינגעקויפט! וויי און ווינד צו דיר, הושע, ביסט דאָך אָפגענאַרט!
 טאַטן אירן אויסגעצאָלט אַנדערהאַלבן מעסטלעך מעל, און איר אַ רינג פון גאַלד, אַ נייע!
 — קינדער אירע, — ווער פון די פאַרבייגייער האָט זיי אין איר לייב פאַרזויט, פאַרפלאַנצט?
 גאָט, ווי אויסגעלאָסן איז דיין פאַלק געוואָרן? שדים שפילן איצט אויף דייע האַרפן,
 און די סטרוגעס פלאַצן נישט! וויי צו דיר, הושע, נביא בישראל, — גאָמער דייע טאַנצט,
 וואַרפנדיק די שיינע אויגן אירע הער און היץ. און זיי שניידן, ווי מעסער-שאַרפן
 אין די אויפגערייצטע לייבער פון די דורכגייער. זע, איר קאַפּ איז דאָך באַקראַנצט
 מיט אַ קרניץ פון שאַרלאַכ-רויטע בלימלעך, און אַ גרייטע איז זי זיך צו וואַרפן
 אין די אַרעמס פון יעדן דורכגייער וועמענס בליק אַנטקעגן איר עם ווערט צעגלאַנצט.
 — גאָמער, גאָמער, קער זיך אום אַהיים, — די קינדער דייע זייער מאַמען דאָך באַדאַרפן!
 — אַ, הושע! הושע! ליגסט אינעם הושך פון דער נאַכט אויף דער ערד צונויפגעדרייט,
 ליגסט און הערסט נישט אויף אין דעם ווייטיק אייגענעם זיך גראַכן און זיך רויען.
 פאַלק איז טיף און שווער אין די זינד פאַרזונקען, און זיין נביא רעדט צו זיך דאָ רייד,
 וואָס אויף די געמאַרקן אינעם ליכט פון טאַג, וואָלט אַזוינס געווען אים אַ בזיון!
 גאָט, מיין גאָט, רעדסטו איצט אזוי דורך מיר? ווינטל דינס, וואָס איז צעווייט,
 איז דאָס טרייסטנדיקער גלעט? זעסטו מיך אַט-דאָ אין מיין שווערן, פיינלעכן נסיון?
 גאָמער טענצלט אום פאַרשייט, — קאַפּ פאַרריסן און די אַרעמס אירע אויסגעשפּרייט,
 און איר מאַן אין פינצטערן דרויסן, וועט זיך, ווי אַ הונט געשלאַגענער דאָ כאַלד צעוואַיען!
 — וויי צו דיר, הושע, נביא בישראל, מיט דער היים, וואָס האָסט פאַר זיך געבויט!
 אַנדערש נישט, אז איר האָט זיך פאַרגלוסט אַ טרייב צו טאַן מיט מיר קאַטאַוועס!
 חלום מיינער — אַ מנורהדיקער געווען, און די וואַר? — אַ רויכערדיקער קנויט!
 וויי צו דער ירושה, וואָס געירשנט האָב איך פון די ערלעך-אַרבעטנדיקע אבות!
 האַדעווען זיך נישט ממזרים-קינדער אין מיין שטוב איצט אויף מיין פאַטערס כרויט?
 קינדער פרעמדע! אַ, נישט איינמאַל האָב איך אַט-דעם אמת צוגעדעקט אין די מחשבות,

אבער גיי פארטרייב צרעת, וואָס איינגעגעסן האָט זיך אין דיין הויט, —
וואָלט נישט בעסער מיר געווען איבער וועגן זיך צו שלעפּן, און לעבן פון נדבות?
— שפּאַנען איבער וועגן גלאַט אַזוי, בלאַנדזשען, ווי עס בלאַנדזשעט אום דער ווינט,
אויפצולייזן זיך פון אַליץ, — פון דעם ווייטיק אין די בלוזן מיינע הייס-צעגלימע,
ווערן צו דער וועלט און אויך צו זיך, ווי דער נזיר, וואָס איז טויב און בלינד,
זיך פאָרגליווערן, פאַרשטאַרן, ווי עס איז אַ שטח ערד אינעם יאָר פון שמיטה!
סיי-ווי איז דאָס גאַנצע לאַנד ישראל איינגעטונקען אין אַ טיפּן ים פון זינד, —
יהואס אויסוואַרצלען מיטן וואַרצל אחאבס שטאַם, איז אַליין אַ זינד צעכרימע!
קאָן אַזוינס זיך אַפּווישן, פאַרמאָקן דורך אַ קרבן פון אַ פעמער רינד?
זע, דאָס גאַנצע לאַנד ישראל איז אַ פייערדיקע לאַווע, אַ צעזימדע!
— אחאב האָט פון נבותן דעם ווינגאַרטן באַגערט און אים אומגעבראַכט דערפאַר.
ווי צו אחאבס שטאַם, — יהוא האָט אים אויסגעוואַרצלט פאַר אַלע דורות!
אבער וויי איז צו דעם פאַלק, וואָס האָט אויף זיך רוצח פאַר אַ האַר!
נישט קיין חידוש, וואָס די לופט דאָ, ווי אין צידון און אין צור איז!
קומען וועט אַ שטורעם, — זיך צעוויטערן, און ווי אַ בעזעס טאָן אַ שאַר,
און פאַרשאַרן אַליץ. הלל צווישן ערד און הימל וועט דעם ריח פון זינדיקע קמורת
אויסמייקענען פון זיך! — גאַמער, גאַמער, זע מיין גרויסן, שווערן צער
פאַר דעם צאַנקענדיקן ליכט איבער אַלע גילדענע און הייליקע מנורות!

— זאָל איך זיך אַ הייב טאָן אויף די פיס? צוגיין, און מיט ווייכע, צאַרטע רייד
רעדן איצט צו איר? געבן איר אַ גרום פון די בענקענדיקע און פאַרלאָזמע קינדער?
הישע האָט געוויינט: — קאָן אַ מענטש, וואָס האָט די זריעה נישט פאַרזייט
איבערנעמען זיך מיט דעם, וואָס ער איז אויף פרעמדן פעלד אַ גאַרבנ-בינדער?
פרעמדע, אומבאַקאַנטע דורכגייער האָבן אויפן פעלד די קערנדלעך צעווייט, —
וועמענס זיינען די געוויקסן? וואָלט ער נאָר געוואוסט וועמענס זיינען עס די קינדער,
וואָלט ער די געוויקסן צו די שוועלן זייערע געוואַרפן, אַבער חידה אָן באַשייד
בלייבט רעטעניש שוין אויף אייביק. שרפה! נאָר עס זעט זי נישט דער בלינדער!

ג.

און הושע האָט זיך אויפגעשטעלט, מער קיין שלום מיט זיין גאָמערן שוין נישט געוואָלט :
 — נביא בין איך ! איז דאָס נישט גענוג ? וואָרט מיינס וועט נישט צונעמען דאָך קיינער !
 וואָרט מיינס ! קינד מיינס ! גיי, הושע, — ברייטע וועלט — כאַכאַרגט און באַטאַלט,
 וועסטו שפּאַנען איבער איר מיט וואָרט דיינס, וואָס אין דיר, און העלער, ריינער
 וועט זי ווערן אַט-די וועלט ! נישט וויין, נישט קלאַג, הושע ! ביסטו דען נישט אָפּגעצאַלט
 מיטן וואָרט, וואָס שלאָגט פון דיר אַרויס ? זע, איך צי דאָך הויט און פלייש אויף ביינער
 טרוקענע אַרויף מיט דער הילף פון וואָרט אין מיר ! ווייב גאַר האָט זיך דיר פאַרוואָלט !
 נביא ביסטו אין ישראל פאַר דיין פאַלק, כאַדאַרף אַ ווייב דען אַזאַ איינער ?

שטאַלץ האָט ער די פיס געשטעלט, און צעווייגט זיך אינעם טונקל פון דער נאַכט,
 וואַרפנדיק פון זיך דעם גרויסן ווייטיק זיינעם, — זיין פינצטערן בזיון.
 חושך האָט מיט הושך זיך געמישט, און פלוצלינג האָט זיין פיין זיך נאַכאַמאַל צעוואַכט.
 — אפשר איז זי גאַרנישט שולדיק ? איז זי דען די איינציקע דאָ צווישן פרויען ?
 אויסגעלאָסן איז דאָס גאַנצע לאַנד ישראל ! אַז אברהם האָט זיין יצחקן געבראַכט
 אויף עקדה פאַר אַ קרבן, איז דאָס געווען פאַר גאַט. איצט קאָן מען דעם זינדיקן נסיון
 צו אַביסל עולם-הזה נישט מקריב זיין. גאַט, ווי היים איז די זינד אַט-דאָ צעוואַכט,
 און אַ זינדיקע, הערט זי זיך נישט אויף אין אַלע רינשטאַקן צו רויען !

— זינד דאָ ווייסט שוין נישט דעם חילוק צווישן נאַכט און העלער מאַרגן-שעה.
 אומפאַרשעמט איז דאָ די בושא אויך אין ליכט פון העל-צעהעלטע שטראַלן.
 יהואם מערדער-האַנט אויף אחאבן איז צעווייגט אויך היינט ביי אונדז אַט-דאָ, —
 וואָס-זשע איז דער חידוש, וואָס די שיינקייט פון אפרים פוילט, און ווערט צעפאַלן ?
 דאָרט, וואו מאַרד און אומדערבאַרימקייט, איז געבאַט פון דעם אחד נישטאַ !
 — שומרון ! שומרון ! — בליצן וועלן זיך צעבליצן, און דונערן וועלן זיך צעקנאַלן, —
 הער, דער שונא יאָגט, ווי לעמפערט מיט זיין טראַט, און טרעטן וועט ער מיט זיין קלאַ, —
 מאַרגן וועט ער מיט נצחון איבער אַלע גאַסן פון אפרים זיך צעשאַלן !

טאַפנדיק דעם חושך האָט הושע זיך אַן אויסגעמאַטערטער דערשלאָגן צו זיין שוועל,
 אַבער נישט כאַטראַטן האָט ער זי, און איבער איר נישט דורכגעגאַנגען.

גאָמערס פנים האָט שוין ווידער אים געפייניקט. — אַנדערהאַלבן מעסטלעך מעל אָפגעצאָלט איר טאַטן, און געמיינט, אַז אַ זון, אַ נייע איז מיר אויפגעגאַנגען. איז דאָס גאַנצע פאַלק דען נישט, ווי זי? — קום, שמורעם-ווינט, און מאַך אַ תל! וואַלגער, און צעוואַלגער איבער אַלע פעלדער דאָ אין לאַנד די זאַנגען! טרעט, צעטרעט די לעצטע טרויב! און ווי אַ צוגאַב אויך מיין שוועל! גאַמער, גאַמער, אומגעטרייע! איבער דיר איז די זון פאַר מיר פאַרגאַנגען!

וויי צו דיר, ישראל! צו דער שיינקייט אייגענער איז מען טויב און בלינד! אַליץ, וואָס קומט פון ערגעץ-אַנדערש, איז דיר נעענטער, איז דיר ליבער! גאָט דעם אייגענעם, דעם יוצר פון יצירה, בייט מען אויס אויף רינד. וואָס פון שמיין געהאַקט און פון גאַלד געגאַסן. זע, עס זיינען אַלע שמיבער אין ישראל פול מיט געצן פרעמדע! — קום, אַ, שמורעם! זאָל דער ווירבל-ווינט וואַלגערן, צעוואַלגערן אַלע שמעט, וואָס זינקען דאָ אין זנות! לאַז איבער הינטער זיך בלויז חורבות, און נישט מער! — גאַמער, גאַמער, ממור-קינד פון אַ דורכגייער, אַ פרעמדן אין דער נאַכט, איז דיר אייגענער און ליבער!

און הושע האָט געברומט: — עס גייט דער טאַג, ער קומט מיט צאַרן אָן אַהער! טראַגט זיך מיט אַ שמורעמדיקן כוח, און נקמהדיק איז זיין צאַרן! וויי צו דיר, הושע! ביזט פאַרשאַלטן מיט אַזאַ מין שאַרפן וואַכיקן געהער! גאָט, ווי הילכיק און ווי שאַליק איז דעם שונאַם רופנדיקער האַרן! הערט, ער קומט! עס ציט זיין הייל זיך, ווי אַ צעעפנט-אַנגעשאַרפטע שער! שערן וועט זי, און צעשערן אַליץ, וואָס איז דורך דורות אויסגעוועכט געוואָרן! גאַמער, גאַמער, אומגעטרייע, דו! — וואַלקן רוקט זיך אַנגעלאָדן שווער, אַבער פונעם רעגן וועט נישט אויפגיין נישט קיין טרויבן, נישט קיין קאַרן!

מדברדיק וועט ווערן לאַנד ישראל, און צעקאַרטשען וועט זיך דאָס פון פיין — גאַמער, אומגעטרייע מיינע! — שווער איז מיר דער קאַפּ. אַ קום, באַפריי אים! ווער וועט אויף די חורבות דיך דערפרייען? ווער וועט אַנגיסן דיין כּוּם מיט וויין? שווערע קנעכטשאַפט וואַרט אין אשור, שווערער נאָך אין לאַנד מצרים,

וואָס-זשע וועט פון אַט אַזא, ווי דו ביסט, אין דער שווערער קנעכטשאַפּט זיין?
וואָלסטו איצט מיט מיר געווען, וואָלטן מיר אַ צי געמאַן זיך קיין ירושלים,
צו דעם הר-הבית, וואו דאָס וואָרט פון משהן אונדזערן איז נאָך פול מיט שוין,
אַבער אַז ביסט דאַרמין — אַ, פינצטערער גורל מיינער, אינעם לאַנד אפרים!

און הושע האָט אין גרויסן צער דעם קאַפּ געבויגן טיפּער, טיפּער צו דער ערד, —
אַלץ אין אים האָט זיך צעברויזט, און צעציימערט פון פּיין און יסורים, —
— וויי צו דיר, הושע, נביא אינעם לאַנד אפרים, — עס שאַרפט זיך שוין די שווערד.
וואָס פאַרמיליקן וועט זי, און נישט העלפן וועט שוין קיינעם דאָ קיין יום-כּפורים,
ווייל זינדיק איז מען! — נביא האָט געוואָרנט, אַבער נישט געהערט,
און נישט צוגעהערט האָט מען צו זיין וואָרט! — וויי, ישראל, — גרויסער שטורעם
איז שוין אויפן וועג — און אַלץ, וואָס קומט אים אָן אַנטקעגן חרוב ווערט, —
וויי צו דיר, הושע, צוצווען, ווי עס פאַלט פאַנאַנדער איצט ישראלס טורעם!

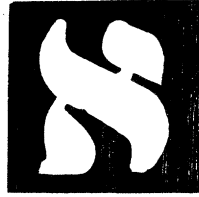
— גאַמער, — הושע האָט זיך אויפגעהויבן און דעם טראַם געווענדט צו זיין געצעלט
מורמלענדיק: גאַמער, גאַמער, מאַרגן וועל איך אויסקויפן דיך פון דיינע זינדער,
און אַהיים דיך ברענגען. — לייטערן וועל איך דיך ביז וועסט ווערן אויפגעהעלט,
און אַ ווייב וועסטו מיר זיין, און אַ מאַמע וועסטו ווערן צו די קינדער!
גאַמער, גאַמער, זע, ווי קראַנק איך בין, — אַט גיי איך אום און שריי און שעלט
פאַלק מיינס אויך פאַר דינען געצן פרעמדע. איך בין אַ טויבער און אַ בלינדער
אין מיין שנאה, אַבער קומט זי נישט פון ליבשאַפּט דען? די נאַכט צעגייט. צעהעלט
גייט אויף דער קאַיאָר, — גאַמער, גאַמער, איך גיי: גוטמאַרגן זאָגן דיינע קינדער!

ישעיה דער ערשטער

בילד — בען גאלאס

שטורעמדיקער בריוו,
וואָס רייסט אַרויס,
און וואַרפט, צעוואַרפט.

אַ האַרף צעהאַרפט
פאַרטראַכט און מילד,
וואָס גלעט, פאַרשמילט,
און ליולעט איין.

אַ שאַרפער וויין,
וואָס ברייט דאָס בלוט.
אַ שווערע רוט
אויף דעם געביין.

אַ שמיל געוויין,
און באַלד געזאַנג
צום טראַט אין גאַנג
פאַראַוים, פאַראַוים.

זע, זע, — אַ הויז,
און ברייט די טיר
פאַר דיר און מיר
איז אויפגעפראַלט.

אַ העל געשטאַלט
דיין האַנט באַרירט,
און פירט דיך פירט
צו ליכט, וואָס גליט.

אַ מעכטיק ליד
צעבלענדט, צעהעלט, —
ישעיהם וועלט!

ב.

— און קומען וועלן דאָך די מעג!
 זיי זיינען שוין צו אונדז אין וועג,
 און ווער בעל-זוכה איז, דער הערט
 דעם עכא אויף דער גאַנצער ערד
 פון אַט-די גייענדיקע מעג
 אויף אונדזער וועג
 און גייט אַנקעגן זיי מיט טריט
 און אויפגעלויכטן ליד,
 וואָס זינגט זיך דאָך נישט סתם:
 — דער טיגער און די לאַם,
 דער לעמפערט און די רינד,
 און זע, — עס שפּאַנט אַ מענטש-ניקנד
 אַן מורא און אַן פּחד צווישן זיי.
 דעם לייבס צעברילט געשריי
 דערשרעקט דאָ קיינעם שוין נישט מער.
 זע, זע, — אויף רוקן פון אַ בער
 דער וואַלף, דער פּוקס, די שאַף,
 און צווישן זיי אַ היימיש עוף
 אין שפּילעוודיקער שפּיל פאַרשפּילט,
 און קיינער, קיינער צילט
 אויף זיי נישט מיט קיין שפּיז.
 די ערד — אַ גוטע מאַמע איז, —
 זי גיט מיט רחבות אונדז דאָך אַלץ, —
 דעם צוקער, האַניק און דאָס זאַלץ,
 דאָס ברויט, די פּרוכט, דעם וויין,
 און צוגאַב אויך די ליבע שייך,
 וואָס איז צעהעלט, צעבלענדט אויף איר.
 קיין שלאָס נישט אויף קיין טיר,
 קיין שומר נישט אויף שוועל.

די נאכט איז ווי דער מאָג אויך העל,
 און פונעם הושך מער קיין סימן נישט.
 דער ווינט איז ווינמלדיק, — ער פרישט, דערפרישט
 דיך, ווי אַ ווייכער, לאַשטשענדיקער גלעם.
 זע, זע, — אַ מענטש בעט אויס אַ בעט
 פאַר זיך אין נעסט פון קלאַפער-שלאַנג,
 און הער, — די קראַ פאַרהערט זיך אין געזאַנג
 מיט שכן אויפן בוים, — דעם נאַכטיגאַל,
 און ביידע זינגען צום לבנה-שמראַל,
 וואָס איז צעבלענדט און העל, צעהעלט, —
 ווי שיין דו ביסט, ישעיהם וועלט!
 ווי גוט איז מיר, אַ היינטיקן פאַעט
 צו הערן, ווי דו ביסט אַ לויטערער צערעדט, —
 זע, זע, — אַט שעפּ איך איצט אַ פולע קוואַרט
 פון קוואַל, וואָס שלאַגט פון דיין געלייטערט וואַרט!

ג.

— באַלעבן וועט די מדבר זיך אין איר גאַנצער לענג און ברייט,
 און אויפגיין וועט אויף איר אַזאַ מין וואונדערלעכע פרייד.
 און שיין זיין וועט זי מיט דער שיינקייט פון אַ פרישער רוז,
 און וואַך זיין וועט זי מיט דער ווייכקייט פון אַ מאַמעס-שוים,
 וואָס צערטלט אירע קינדער, און וואַרעמט זיי מיט מאַמע-ליבשאַפט אָן.
 און ווידער וועט געשען, ווי געשען איז שוין אַמאַל מיט דעם פאַלנדיקן מן
 אין מדברדיקן העל צעגילדעטן קאַיאַר.
 דער שענסטער חלום וועט זיך איבערגיסן אין דער וואַר, —
 דאָס ברויט וועט זיין אין פולער מאָס, דער וויין וועט שווימען פון דעם קרוג,
 און זיין וועט שוין פאַר אַלעמען גענוג.
 אזוי האָט ער פאַראויסגעזען,
 איז ווען זשע ווען וועט דאָס געשען?
 עס וועט, עס וועט, עס וועט! —
 זינגט אויך דער היינטיקער פאַעט!

ד.

ישעיהם וואָרט, — עס זאָגט אונדז אָט-די העלע, וואונדערלעכע בשורה אָן,
און בעט דערביי זיך אזוי רחמימדיק און מיט אזא מין פאָטערלעכן טאָן,
אז שטאַרקן זאָלן מיר די שוואַכע הענט, און די ציטערדיקע קני.
— עס קומט דער טאָג, ווען זיין וועט זאָלן פאַר אַלעמען אין פולן בלי,
ווייל אַלדעס גוטס איז דאָ אין דער יצירהס אינגעווייד.
דער טרויער וועט צעגיין זיך, ווי דאָס זאָלן אין וואַסער, און די פרייד
וועט אויפגיין אין גרויסער ליבשאַפט מצרף זיך צו זיין,
ווייל איינס איז טייל פון צווייטן, ווי שטראַל איז טייל פון בלענדדיקער שיין.

ישעיהם וואָרט, — נעם צי דאָס ווייטער, ווייל זיינס איז דיינס, — עס איז אין דיר,
נעם טראָג עס צו צו יעדער שוועל, און זאָל עס אַנקלאַפן אויף יעדנס מיר,
וועט לאַמפ זיך העל צעצינדן און העל וועט ווערן אין יעדן פינצטערן געמיט,
און זינגען וועט עס, ווי איך און דו, ישעיהם העל צעלויכטן ליד:
— באַוואַסערט וועלן ווערן אַלע טריקענישן אויף אונדזער ערד,
און וואָס איז ווייניק דאָ ביי אונדז, וועט זיין פאַרמערט,
אַן איבערפולטער וועט זיך שווימען איבער יעדנס מיש דער קרוג,
ווייל רייך איז אונדזער ערד — זי האָט פאַר יעדערן גענוג.
אַ גלעטנדיקער וועט זיך אומוויגן דער ווינט-געבלאָז,
און אויפגיין וועט אַ שמעקנדיקס און אַ געדיכטס דאָס גראָז.
אויף גאַרער ערד וועט ציען זיך אַ ברייטער וועג
פאַר די צדיקים, און פאַר זייער גרויס פאַרמעג,
און וואונדער איבער וואונדער וועלן אויף דער ערד געשען, —
דער טויבער וועט דערהערן, דער בלינדער וועט דערזען,
דער קרומער וועט צעשפאַנען זיך אין רירעוודיקן גאַנג,
דער שטומער וועט אַ זינג טאָן אַ געזאַנג,
און זיין וועט אונדזער ערד צעבלענדט, צעהעלט,
און אַפגעווישט וועט ווערן יעדע רשעות פון דער וועלט!

ישעיה דער ערשטער

ה.

אין שעהען פון דער גומסקייט ליכטיקער אין זיין געמיט,
איז תפילהדיק אזוי און רחמימדיק אזוי זיין ליד :

— און קומען וועט דער מאַג, און דו וועסט זאָגן : — איך זינג אַ לויב צו דיר !
ווייל ווען אפילו דו ביסט צאַרנדיק און ברוגז, קערסטו דאָך ניט אָפּ דיין בליק פון מיר, —
דו ביסט דערהויבונג מיינע, און מיין צוטרוי, איך פיל פאַר קיינעם נישט קיין שרעק,
דו ביסט מיין אַנשפאַר און דאָס ליד צעלויכטנס אויף מיין שווערן וועג !
— אַ ריטל ציט זיך פון מיין שמאַס, און אויפגיין וועט דאָס ריטל פונעם שמאַס
אין פולער בליאונג, און בליען וועט דאָס דאָ פאַר אונדז נישט אזוי זיך סתם,
נאָר אויפגיין וועט דאָס אין אַ בוים צעצווינגטן, וואָס
וועט געבן פירות זאַפטיקע אין דער פולסטער מאָס.

ו.

ישעיה האָט געשפּאַנט אַ דערהויבענער, ווען אַמ"ד די ווערטער האָבן שמיל געציטערט פון זיין מויל.
געווען איז דאָס אין שפּעטער אָונט-שעה. ירושלים האָט געצאַפּלט זיך פון גרויל,
וואָס שווערער שונא האָט געשפּרייט פאַר איר ביי אַלע גרענעצן פון לאַנד.
עס איז געווען, ווי יעדער איינער וואָלט געפּילט אויף זיך די שווערע האַנט
פון שונא און זיך געצאַפּלט אין איר מאַכט. ישעיהס האַרץ האָט אויפגעכאַפט די שרעק
אין האַרצן פונעם גאַנצן פּאָלק, און ער האָט פאַר באַפּרייאונג אומגעזוכט דעם וועג.
— ישראל קרישלט זיך פון שווערן שטויב, וואָס האָט זיך איינגעגעסן אין זיין גוף.
די ברויזנדיקע רייד פון די נביאים, — זייער וואַרונג און זייער רוף
פאַרלאַכט און נישט דערהערט געוואָרן דאָרט. איצט קרישלט זיך ישראל
צונויפגעדריקט צווישן אשור און מצרים. ווייל נישט דערהערט דאָס קול
פון וואַרונג, איז שטראַפּנדיקע רומ צעפּאַכעט דאָרטן. און וואָס איז מיט יהודה דען ?
וועט זיין באַליבטע שטאָט ירושלים אויסמיידן דעם סוף, וואָס צו שומרון איז געשען ?
ישעיה איז געשטאַנען ביים מלך עזיהם טויער, געקוקט אויף זיין באַליבטער שטאָט.
די זילבערנע לבנה האָט אין איר שווינגנדיקן שיין געהילט דעם סוד,
וואָס שווער געווען פאַר אים איז צו אַנטפּלעקן. דער מלך איז קראַנק, ער האַלט ביים סוף,
און יונג איז יותם דער בן-מלך נאָך, — איז וואָס-זשע, וואָס-זשע וועלן מאַגן די שאַף
אין פעלד איצט אָן אַ פּאַסטוך ? דעם פּאָלק איז שווער. צונויפגעדריקט איז הויז צו הויז,
און פעלד צו פעלד צונויפגעדריקט. אַ שטורעמדיקער ווינט איז אין געברויז

אויף האַרץ פון פּאָלק. אַן אומרו אין דער לופט. דער עושר פרעסט און זויפט,
און אַרעמאָן שטעקט די צונג אַרויס פון הונגער. מען קויפט, פאַרקויפט
אלמנות און יתומים הפקרדיק אין מאַרק. די שופטים זיינען טויב און בלינד,
און די כוהנים אויך אַזוי. דו ברענג זיי נאָר פון שטאַל אַ פעמע רינד
איז שוין מליחה ומחילה אָנגעגרייט, און ווידער איז מען פון דער זינד שוין ריין.
דאָס פלייש איז פעט, דער וויין איז שמאַרק און די בנות-יהודה זיינען שיין,
און וויליק אויך. זע, זע, — אויך איצט אפילו אין דער שווערער שעה,
שפּאַנט אום די זינד מיט ווינקענדיקע אויגן, וואָס לאָזט וויסן, אַז זי איז דאָ,
און גרייט פאַר יעדן פרעמדן מאַן, וואָס קאָן אַ קלונג טאָן מיטן קלאַנג פון גאַלד.
— ישראל קרישלת זיך, ווי שווער עס האָט אפּרים פאַר זיינע זינד באַצאַלמ,
און ווייסט יהודה גאַרנישט נישט דערפון? אַ שווערער וואַלקן האָט געטאַן אַ צי
און צוגעדעקט דאָס פנים פון לבנת. ישעיהו איז געפאַלן אויף די קני:
— קינדער האָב איך אויסגעהאַדעוועט, דערהויבן. — דער אַקס און אייזל קענען זייער באַלעבאַס.
און מיינע קינדער, — אַ ווינט האָט זיך צעוויגט און צעברומט אין אַ שווער געבלאַן.

ז.

שפּאַנט דער נביא, שפּאַנט,
טראַכט פון פּאָלק, פון לאַנד
און דאָס האַרץ איז שווער,
און אין אויג — אַ טרער.

נאַכט אַוועק, דער טאַג,
ווי אַ שווערע וואָג
איבער דעם געמיט,
און וואוהיין די טריט?

טריט זיך ציען און
האַרץ צעבענקט נאָך זון,
און קיין זון נישטאָ, —
וואָס-זשע, וואָס איז דאָ?

כמוריקער קאיאָר,
שווער צווי די וואָר, —
אומה איז אין קאָן, —
וואָס-זשע זאָל מען טאָן ?

טריט אויף מקדש-טרעפּ,
פאלן שווערע קלעפּ,
עכאָן אָפּ אין לופּט, —
עפעס איז צערופּט.

צוזא שווערער עול
דריקט דעם רוף פון קול, —
איז נישט קלאָר דאָס וואָרט, —
וואָס-זשע וויל דאָס פאַרט ?

הער, ישעיה, הער!
שמיל צערעדט איז דער,
וועמען דו זוכסט אום
דאָ אין דעם אַרום.

גלעקלדיק געקלאַנג,
און אַ שמיל געזאָנג,
די מנורה בלענדט,
ציטערט שוין אויף ווענט.

האַרץ — ווערט הָאַיק, גרינג,
זינג, אַ, האַרץ מיינס, זינג,
אין מנורה-שוין,
וועט דאָך גרינגער זיין !

הייליק איז די שעה,
תפילה און עבודה דאָ,
ער איז אין דער מיט
אויפגעלויכטן און צעגליט.

ח.

ער איז געשטאנען לעבן קדשי-קדשים און אפגעזונדערטער פון דעם אַרום,
 און נישט געזען שוין די עבודה און נישט געהערט דעם פאלקס געברום.
 ער איז געווען און אויפגעלייזטער אינעם ליכט, וואָס האָט אין אים אליין געבלענדט,
 און פלוצלינג האָט אַ גרויס און העליש פייער זיך צעברענט,
 און ער האָט אויפגעציטערט פאַר דעם אויסטערלישן חזיון פאַר זיין בליק,
 און דער חזיון האָט אים צוגעשמידט און נישט געווען פון אים קיין וועג צוריק.
 ער איז געשטאנען מיט די אויגן ברייט צעעפנטע און צוגעשמידט
 צו דעם, וואָס האָט זיך אויסטערליש אַנטפלעקט. נישט פייער מער, נאָר ליכט צעגליט,
 און גליענדיק האָט דאָס געבלענדט אלץ מער און מער. אַ ליכט און נאָך אַ ליכט, —
 די ליכטער האָבן זיך צונויפגעוועכט, פאַנאָנדער זיך געטיילט, און ווידער שוין געדיכט,
 כדי זיך נאָך אַמאָל פאַנאָנדערטיילן. אַ רגע האָט אויסגעדאַכט — אַ שפּיל דאָס גאָר,
 און אים האָט זיך דערמאַנט, אַז נישט איין מאָל האָט ער שוין געזען אַ חלום אויף דער וואָר,
 וואָס האָט דערנאָך אין חלום זיך צערונען. זע, זע, — אַ ליכט-געמיש. וואָס מישט זיך נישט צונויף,
 אַט פאַלט אַ שטראַל אַרונטער צו דער נידער, און אַט איז ער שוין שטייגנדיק אַרויף
 זיך וויקלענדיק און שיינענדיק אַרום אַ שוין, וואָס איז נאָך העלער, ווי זי איז.
 ער איז געשטאנען און נישט געפילט שוין מער דעם גוף אויף זיינע פיס.
 צעשוועכט איז ער געווען, — וואוהין? אַהין! אַהין! מיט דעם און יענעם שטראַל
 אַרויף, אַרויף, — אלץ העכער, העכער און באלד צוריק צום נידער מיט אַ פאַל.
 און פלוצלינג זע, — חזיון פאַרעמט זיך, געשמאַלטיקט זיך, און דעמאַלט איז געשען,
 אַז זיינע אויגן ברייט צעעפנטע האָבן אַנגעהויבן קלאַרער צו דערזען!
 די שטראַלן האָבן זיך געשמאַלטיקט, — יעדער שטראַל אַ בלענדנדיק געשמאַלט
 אין צימערניש, אין פלאַטערניש פאַר עמיצן, וואָס האָט געשמאַלט
 אַנטקעגן אלעמען אַרום, ווי עס שטראַלט אַ מלך אויף אַ בלענדנדיקן טראַן.
 ישעיה האָט דערפילט, אַז יוצר פון יצירה אין זיין פראַכטיקער קדושה אַנגעמאַן
 האָט זיך פאַר אים אַנטפלעקט, און ער האָט אויפגעציטערט פאַר דעם, וואָס איז אַנטפלעקט.
 אינאיינעם מיט די פאַרכטיקע געשמאַלטן, וואָס האָבן מיט די פליגל זיך פאַרדעקט

ישעיה דער ערשטער

האָט ער געשוועכט און אויפגעציימערט איבער דער אַנטפלעקונג פונעם סוד, און אַליץ אין אים, און אַרום אים האָט אויפגעזונגען שירה צום אַחד. די זון, לבנה און די שטערן, — אַלע הימלען געזונגען האָבן קדוש און מיט זיי דער ווינט אויך אין אַ זינגענדיקן, טאַנצענדיקן בלאָזגעדריי, און אַפגעענטפערט האָבן די בעלי-חיים און צמחים און דער דומם אויף דער ערד. ער איז געשטאַנען לעבן קדשי-קדשים אַן אַפגעזונדערטער, געזען, געהערט דאָס נישט-דערזעענע, דאָס נישט-דערהערטע, און אַליץ געוואָרן איז אים קלאָר, — ישעיהו, זון פון אמוץ האָט דערזען דעם אַלום זיינעם אויף דער וואָר. — איז ווער-זשע וועט דאָ מיין שליח זיין? — האָט ער דערהערט אַ קול. — איך וועל דער שליח זיין צו די קינדער פון ישראל! און אויך צו אַנדערע, וואָס קאַנען דיר נאָך נישט, ווייל מוחות זייערע זיינען נאָך צעמישט, — האָט ער געענטפערט פול פון פרייד, און פלוצלינג האָט אַ שיינ זיך איבער אים געשפרייט, — אַ קויל פון דעם מזבח אין פלאַמענדיקן גלי האָט אויף זיין מויל געטאַן אַ בריי.

ט.

ישעיהם פלאַם איז פלאַמיקער געוואָרן. אַ שייטער ברויזנדיק מיט שווערן צאָרן האָט זיך געריסן איבער יעדן גדר. ער האָט פון זיך די שיד, די קליידער אין טיפן וויי אַראָפגעריסן, און אייגן לייב מיט זיינע ציין געביסן: — אַז וויי און ווינד איז דיר ירושלים, און דיר אויך כוש, און דיר אויך אשור און אויך צו דיר מצרים, — צי זענט איר דען נישט איינער פאַרן צווייטן אַ נסיון? — עם קומט דער טאַג פון השבון און בזיון פאַר יעדערן באַזונדער און אַלעמען אינאיינעם, און נישט פאַרמיידן וועט ער קיינעם!

י.

אין שעהען פון אויפגעברויזטן, פלאַקערדיקן צאָרן,
 איז וואָרט זיינס שמעכיקער און סמיקער נאָך פון אַ דאָרן :
 — און קומען וועט דער מאַג, ווען זיבן ווייבער וועלן מיט געשרייען
 זיך נאַכשלעפּן נאָך מאַן איינאיינציקן : — אַ, ליבער ! מיר וועלן פאַר דיר אַקערן און זייען,
 אַז גרינג זאָל זיין דיר אויפן שוועל דער מאַג און אויך די נאַכט אויף דיין געלעגער,
 און ער פאַרבייגיין וועט אי שמום, אי טויב, און קאַלט זיין וועט ער, ווי אַ פּגַר.
 — אַ, בתולות מיט די ווינקענדיקע אויגן און גלעקלידיקן צירונג די תאוה אויפצואוועקן, —
 עס קומט דער שטראַפּנדיקער מאַג, מיט וואָס וועט איר די בושה אייערע פאַרדעקן ?
 ישעיה האָט געשפּאַנט אויפן מאַרק-פּלאַץ, די זון האָט זיך געשפּילט אויף די קאַלירמע
 געוועבן ביי די אַפּענע קראַמען און אויף די יונגע, שיינע האַרנטעם באַצירמע
 אין צירונג פון גאַלד און איידלשטיינער, וואָס האָבן זיך געוויגט, ווי קיפּאַריסן,
 און נאַכגעקוקט געוואָרן פון תאוהדיקע בליקן. דער מאַרק האָט זיך געריסן
 צו אַט-די האַרנטעם, — ווער אין באַוואַנדערונג, און ווער מיט גאַר אַן אַנדער חשק :
 — אַהער ! אַהער ! איר וועט געפינען, וואָס איר זוכט, — געוועבן פון דמשק,
 דאָס שענסמע צירונג פון מצרים, און נענעלעך, און זאַלכן אַזש פון צידון, —
 זעט, זעט, די האַלדזבענדער און די אוירינגלעך נישט צו זען אַזוינס ביי יידן !

יא.

— אַז וויי און ווינד, —
 אַבי נישט יידיש.
 פאַר דעם, וואָס בלינד
 איז אַלין אַ הידוש.

עס גרינט, עס בליט
 ביים הויז אַ גאַרטן,
 נאָר ייד, ער ציט
 זיך אַלין צום דאַרטן.

— נו יא, נו יא, —
 אַבי דמשק,
 און שוין איז דאָ
 די לוסט, דער חשק !

ישעיה דער ערשטער

— דער פוין, דער ציר
איז פון מצרים,
אז וויי צו דיר
ירושלים!

— דער זאלב-גערוד,
ער קומט פון צידון, —
א, פאלק פון בוך,
א, יידן! יידן!

— איז שיינקייט בלויז
אויף פרעמדע וועגן?
איז אייגן הויז
נישט קיין פארמעגן?

יב.

די לופט האָט זיך געוויגט פון קולות אויסגעמישמע, — מענטשן, רינדער און געפליגל,
און צווישן זיי אַ קול האָט זיך געציקלט צו אַ סמרונע פון אַ כנור, אַז יידן האָבן ציגל
געקנאַטן אינעם לאַנד מצרים. נאָר פּלוצלינג איז אַ קול אַ ניים שוין אויפגעגאַנגען,
און אַזוי ווייך און זיס איז דאָס געווען, — די ווערטער ריטמישדיקע קלאַנגען:
— קומט, לאַמיר זינגען דאָס געזאַנג פון מיין פּריינט, אין זיין וויינגאַרטן, דעם שיינעם, —
אַ וויינגאַרטן געצערטלט און געפלעגט. — נישט געווען אַ וויינגאַרטן אַזאַ ביי קיינעם!
— ווער איז ער אַט-דער זינגער. איז ער אַ היגער, צי געקומען פון אַ פרעמדן ישוב?
זיין מאַיעסמעטישע געשמאַלט האָט צוגעגעבן צו זיין קול אַן אויסערלישן כישוף,
און מחנה האָט צו אים געצויגן, און וואָס ווייטער — מחנה אַלין געדיכטער.
געקומען זיינען האַרנטעס אינאיינעם מיט די סוחרים און די פי און הינער-צויכמלער.
— איז ווער-זשע איז דער זינגער? נישט געהערט ביז איצט אַזאַ נגינה, —
דאָס קול נעמט דורך דאָס לייב, און זיינע ווערטער, ווי געוויקסן פּרישע, גרינע!
— הערט, הערט, — אַ צוים געווען אַרום דעם וויינגאַרטן פון פיינסמע שטיינער,
אַ טורעם און אַ קעלמער. און וויינשמאַקן? אַזעלכע נישט געפלאַנצט האָט קיינער!
אַ ווייל איז ער געבליבן שטיל, — געקוקט פאַר זיך מיט טרויער אין די בליקן, —

און אויסגעזאכט האָט זיך, אז כוואַליעס טרערן אין זיין האַלדז אים שטיקן.
 נאָר באַלד האָט ער אַ וויג געטאָן דעם גוף און איינגעצוימט אין זיך דעם טרויער,
 און ווידער האָט זיין קול צעצערמלט זיך אויף יעדנס אויער:
 — נאָר אז די וויינטרויבן האָבן זיך באַווויזן, זיינען זיי געווען פאַרדארטע.

בילד — מ. בעקער

און אלע האָפענונגען ביי מיין פריינט געוואָרן זיינען אָפּגענאַרטע!
 די מחנה האָט געהערט מיט קלאַפּנדיקע הערצער, און דערהויבענע געמיטער,
 און אז דער זינגער האָט דערפילט, אז רייף איז שוין דאָס פעלד פאַר שניטער,
 האָט אַזא פּלאַם אַ גלי געטאָן אין זיינע גרויסע, שוואַרצע אויגן,
 און ער האָט אויפגעלויכטן ליד זיינס שאַרפּער, שטרענגער שוין געצויגן:

— א, מענטשן, גומע מענטשן! משפט צווישן וויינגארטן, און פריינט מיין אפגענארטן.
האט ער דען נישט געמאן גענוג? וואס נאך האט מען פון אים געקאנט דערווארטן?

די צוהערער האבן אויפגעכאפט דעם נמשל פונעם משל און האבן זיך צעווימערט,
און דעמאלט איז דאס קול פון זינגער אויפגענאנגען הארט, פארבימערט:
— איך וועל דעם וויינגארטן פארוויסטן! דעם צוים צעברעכן און אומווארפן דעם טורעם,
און ברענגען אויף די וויינשטאקן וועל איך א שווער-צעברויזטן שמורעם,
זאל מדבר ווערן ער דא צוריק! — האט ער גערופן אין זיין שווערן צארן.
און אז ער האט דערזען, ווי שטיל און שטאר די מחנה איז געווארן,
האט ער נאך שטארקער זיך צעברויזט, — אז וויי צו די, וואס רוקן פעלד צו פעלד,
און הויז צו הויז! ווייניק איז פאר זיי דאס ברויט, דער וויין און דאס געצעלט,
וואס זיי פארמאגן! — גיב זיי נאך, און נאך! עס ארט זיי נישט פאר יענעם!
— ווער איז ער אט-דער וואונדערלעכער נביא? נאך קיינמאל נישט געזען אים, —
האט אן אפגעריסענע געפרעגט, קונדיק אויף אים א דערהויכענע, דערפרייטע.
— דאס איז ישעיה בן-אמוץ, — האט איין הארנטע געשושקעט צו א צווייטע,
און יענע האט זיך שטיל געהידושט, — א מענטש, אי שייך, אי נאענט צו די הארן,
זאל אויף א מארק-פלאץ צווישן אפגעריסענע זיך מאכן אט אזוי צום נארן!
און ישעיה האט געדונערט: — די הארנטעס, די איידעלע אין זייער גלעקלידיקן צירונג, —
עס קומט דער טאג פון רעכענונג! באצאלן וועלן זיי פאר אט-דער פירונג!
אנשטאט די זיסע ריחות פון די זאלבן און האר געפודערטע, צעבלענדטע,
וועט שווערער ריח טראגן זיך פון זיי און אומגיין וועלן זיי אן שייך אויף שמינער אָנגעברענטע.
— עס קומט דער טאג פון השכון פאר די זינדער!
צעשינדן וועט דער בייזער אומרחמנותדיקער שינדער,
און וואס איז נאענט דא וועט זיין דערווימערט!
פארבלייבן וועט בלויז דאס, וואס איז געליימערט,
און אויפגיין וועט אויף דעם די ריינקייט
פון לוימערקייט און שיינקייט
און פון א גרויסן כבוד
אין דער שטאט פון דוד.

יג.

ישעיה — א בויס, א מעכטיקער צעוויגט איז פאר די אויגן!
 מען זאגט, — א זעג האט אט-דעם שיינעם בויס צעוויגן!
 די זעג, — זי האט די וואַרצלען צו דערגרייכן נישט באַוויזן!
 זעט, זעט, עס ציען זיך צווייגן, ווי די ריזן,
 פונעם וואַרצלדיקן שטאַם,
 און איבער זיי — א פלאַם
 דורך קנולנדיקע רויכן
 צו די הויכן,
 צו די ווייטן.
 אין יעדן דור, באַנייטן, —
 ישעיהם וואַרט איז דאָ.
 אויך אין דער שעה
 פון איצט, פון היינט
 איז ער צעשיינט!

מ י כ ה

בידד — שזאל ראבינא

י'ן זיין שמילן, פארוואַרפענעם דערפל מרשה
האַט מיכה דערזען דאָס פנים פון רשע,
און איבער דעם זיך פאַרמאַסטן
מיט זיין פויערשן צאָרן, דעם פראַסטן :
— הערט, איר גלוסטער צו דעם, וואָס נישט אייערם !
— הערט, איר גנבים פון די פרעמדע שייערם !
— הערט, איר אונטערקויפער און שווינדלערישע קויפער !
— הערט, איר פרעסער און זויפער !
אַט אזוי האָט צעצאָרנט זיך מיכה
אַנטקעגן גנבת, גזלה, רציחה !

ב.

דאָס פלאַמיקע פייער פון שייטער, —
עס טראַגט זיך אַלין העכער און ווייטער.
עס ציט זיך דורך קנויליקע רויכן
אַרויף צו די הויכן,
און ווער קאָן פאַרצאַמען
צעצאָרנטע פלאַמען
אַנטקעגן דעם הושך, וואָס איז זיי נישט ניהא ?
געווען אזא שייטער איז מיכה, —
עס פלאַקערט ביז היינט נאָך זיין פלאַקער
ביי מענטשן אין פעלד ביי דעם אַקער,

אין שטאַט ביי דעם ווערקשטאַט, ביים שפינדל, צי אַנדער מלאכה,
וואָס שאַפן די ברכה,
און לעבן מיט קללה,
ווייל רוצחים אין וויסטער כהלה
פאַרצערן דאָס פלייש מיט גיריקע ציינער,
און לאָזן פאַר זיי בלוז די ביינער.

ג.

פאַראַן איז אַן אויג, וואָס זעט דורך אַ פאַרהאַנג פאַרצויגן
פיל קלאַרער, ווי עס זעען די אַנדערע אויגן
אַזוינס, וואָס ליגט פאַר זיי אָפן.
אַן אויג אַט אַזאַ איז ווינט פונעם צפון
אַנטקעגן גנבה, גולה, רציחה.
— אַ, מיכה! אַ, מיכה!
פון דערפיל מרשה!
צי שרעקט זיך דער רשע
פאַר וואָרט פונעם נביא, וואָס זאָגט אַן די שטראַף ערשט אויף שפּעטער?
זע, זע, ווי עס זשליאַקעט פאַרשכורט דער פאַררעטער
דעם שוימיקן וויין פון דער שעה
כל-זמן זי איז דאָ,
און קוקט אויפן נביא, וואָס איז זודיק און ברויזיק
מיט הוּזק.
— אַ, מיכה! אַ, מיכה!
עס איז די רציחה
נאָך שווערער געוואָרן
אין אונדזערע יאָרן!

ד.

פארצאן איז אן אויער,
וואָס כאַפּט אויף דעם טרויער
פון שווערע געמיטער.
אזוינער דערשפירט דאָס געווייטער, —
דעם אַנזאָג פון שמורעם.
אזוינער דערפילט די יסורים
פון שוואַכן אונטער דער פויסט פונעם שמאַרקן.
אזוינער צעשרייט זיך איבער אַלע געמאַרקן
אַנטקעגן רוצה, וואָס אומעטום איז ער דער קונה במשיכה.
געווען אַט אזוינער איז מיכה:
— זיי פרעסן די קעלבער, די פעטסטע,
און זייערע ליפן זיינען שמענדיק פון וויינען באַנעצטע.
די קעלבער, די וויינען, — זיי זיינען גערויבטע אויף וועגן
פון יענעם פאַרהאַרעוועט פאַרמעגן! —
האַט מיכה מיט צאַרן געשריגן,
און קול זיינס האָט נישט אויפגעהערט זיך אין לופטן צו וויגן:
— און קומסטו קיין ירושלים צום שופט, צום כוהן,
גיט אויף אַ בזיון
דעם משפט צו הערן.
— די אייגענע בייכער מיט פעטקייט זיי נערן,
און לאַזן דעם פאַלק בלויז די ביינער.
— אַ, הערצער פאַרהאַרטעוועטע, ווי שמיינער!
אַ, זינדיקע טריט איבער וועגן!
אַ, גיריקע הענט צו יענעם פאַרמעגן!
זיי רויבן, צערויבן

די זאפטמיקסטע טרויבן
 פון וויינשמאָקן יענעמס,
 און צינדן גיהנומס
 אויף גאָסן און וועגן
 פאַר יענע, וואָס פּרוּאוון זיך שמעלן אַנטקעגן :
 — אַז וויי צו דיר רשע מיט דיינע זינדיקע פּלענער,
 ווייל מאַכטיק ביסטו, און הילפּלאַז איז יענער !
 — אַז וויי צו אייך פּירשטן און האַרן !
 איר לאַזט זיך פון פּאַלשע נביאים פּאַרנאַרן,
 דערפאַר בלויו, וואָס זיי לאַזן אייך הערן
 אַט דאָס, וואָס אייערע זינדיקע הערצער באַגערן,
 און וויליק זענט איר פאַר אַמאָ דער פּאַלשקייט צו צאָלן
 מיט פּליישן פאַר זייערע ציינער צו מאַלן !
 מיט וויינען פאַר זייערע העלדזער צו זויפן !
 — אַז וויי איז צו די, וואָס קויפן, פאַרקויפן,
 און האַנדלען,
 און וואַנדלען
 מיט יענעמס שווייס פונעם פנים.
 זיי זיינען די שונאים
 פון אונדזער מאַג-טעגלעכן לעבן,
 און ווי זאָל מען אַזוינע פאַרגעבן ?

ה.

מיט וואָס זאָל איר קומען צו גאָט אין אייערע נעמען,
 אַז איר זאָל פאַר אים זיך נישט שעמען ? —
 געקלאַגט האָט זיך מיכה.

— צי זיינען אים ניחא
די קעלבער-קרבנות ?
איר טרייבט די אלמנות
פון זייערע שטיבער !
איר לאזט דאך אויף הפקר דא איבער
יתומישע קינדער !
צי מיינט איר, אז דורך די קרבנות פון רינדער,
און ליגנערשער תפילה
וועט קומען מחילה ?
— עס קומט אן דער טאג פון מלחמה,
און גרויזאם וועט זיין די נקמה !
זי וועט אייך פארוויסמן,
צעמישן אין מיסמן,
און איר, אין אייער וויסמן בזיון,
וועט מער קיין הזיון
פון נייער עליה
נישט האבן די זכיה
צו זען פאר די אויגן :
דער ווינט וועט די סטויגן
אויף אייערע פעלדער צערויען,
און אויפגיין וועט וויסמער בזיון
איבער די וועגן
אייך אנטקעגן.

ו.

אזוי האָט געצאָרנט,
 אזוי האָט געוואָרנט
 מיכה הנביא אַנטקעגן דער רשעות!
 זיין קול? — נו, פּרוּאוּ, און פּאַרוויש עס, —
 הערט, הערט, ווי ברויזיק, צעהיצט,
 עס טראָגט זיך אויך איצט
 זיין צאָרנדיק קול
 אינעם טאָל,
 אויפן באָרג,
 און אויך אויפן מאַרק,
 וואָס צערוישט און צעברומט
 איז נישט פּאַרשטומט דאָס קול, נישט פּאַרשטומט!

צ פ נ י ה

בילד — זרני מאוד

אַם פרעמדס איז אַ מאַניע!
געקלאַגט האָט דער נביא צפניה,
און ער האָט געוואָרנט,
און געצאָרנט
אויף אַמאָ דער הרפה און בושה.
— מען קליידט זיך אין פרעמדער הלכשה,
ווי אייגענער מלכוש געווען וואָלט בזיון!
— אַז וויי איז צו יענע, וואָס בויען
פאַלאַצן לויט צור און לויט צידון!
— אוי, יידן! אוי, יידן!
די קינדער פון מלך זיך צירן
אין פרעמדע קאַלירן,
און בלאָזן אין זיי זיך פון גאוונה!
— זיי וועלן באַצאָלן פאַר אַמאָ דער תאוונה!
באַצאָלן אויך וועלן די הענדלער, וואָס קלינגען
מיט גילדענע און זילבערנע רינגען
אין ווייבערשע אויערן!
די הענדלער, וואָס האַנדלען,
און וואַנדלען.

און קלינגען מיט גילדענעם צירונג אין אלעמענס אויערן!
 — עם קומט אָן דער טאָג, ווען צווישן די טויערן
 וועט מען זיי זוכן מיט ליכט אָנגעצונדענע און זיי געפינען,
 און זייער פארמעגן וועט אויפגיין, ווי רויך פון רואינען!

ב.

צפניה! צפניה!
 עם לעבט נאָך די מאַניע
 ביז היינט!
 מען ווערט בלויז צעשיינט
 צו אַלץ, וואָס קומט פון ערגעץ, אַ דאַרמאָן!
 ביים אייגענעם גאַרמאָן
 די נעזער פאַרדרייט מען,
 און בלויז צו דעם פרעמדן דערהויבענע גייט מען!
 וואָס אייגנס פאַרווישט מען,
 מיט פרעמדס זיך צעמישט מען
 אָן חרפה, אָן בושה.
 נישט נאָר מיט הלכשה,
 נאָר אויך מיטן וואָרמ, — מעג עם זיין אויסגעדראַשן,
 אַבי נאָר אַ פרעמדס איז דאָס לשון!

ג.

צפניה! צפניה!
 עם לעבט נאָך די מאַניע,
 און מישט אונדז,
 פאַרווישט אונדז!
 זי ברעקלט אויף שטיקער
 דעם אייגענעם עיקר, —
 צעשמרעלטן,
 וואָס האָט אונדז דערהאַלטן
 ביים לעבן דורך דורות!
 זי לעישט די מנורות

אין אייגענע שטיבער,
און דאוונט בציבור
צום פלאס פון גיהנום
ביי יענעם!

ד.

וואָס פרעמדס איז אַ מאַניע!
געשלאָגן האָט דער נביא צפּניה
דעם דור זיינעם מיט אייזערנע רימער,
ווייל הימער, באַהימער
איז ער געווען פונעם אייגענעם תּוּכּן.
ער האָט פון די הויכן, —
דער פּרינצן-משפּחה,
אַ וואַרעמע ברכה
געמאַכט צווישן די פּשוּמע ברידער,
וואָס האָבן געלעבט אין דער נידער.
צפּניה הנביא האָט אַרונטער גענידערט,
און מיטן פּאַלק זיך פאַרברידערט,
ווייל ליב איז געווען אים זיך בענטשן
מיט פּשוּמע מענטשן.

ה.

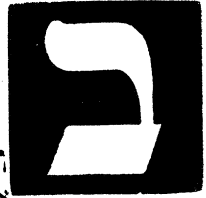
זיין וואָרט — אַ שיימער צעשיימערט,
וואָס בלענדט און וואָס ליימערט:
— קלויבט זיך צונויף אַלע אינאיינעם, אינאיינעם,
און טוט נישט קיין שלעכטס דאָ צו קיינעם,
וועט אָיפּגיין די פּרייד אין אייערע שטיבער,
און זינגען וועט איר אין נחת בציבור
דערהויבענע פּול מיט קדושה.

— היט אָפּ צווישן זיך די ירושת.
 פון אייערע אבות,
 פארטרייבט פון זיך די זינדיקע מחשבות,
 וועט אויפגיין די רוח, און די ליבע
 אין אייער מסיבה,
 און מערן זיך וועט דאָס פארמעגן
 אויף אייערע וועגן,
 און מער שוין נישט פראוון וועט אייך קיין נסיון,
 און איר וועט נישט לידן מער קיין בזיון
 פאר זיך און פאר קיינעם!
 — נעמט זיך צונויף אינאיינעם, אינאיינעם,
 ווי אַ געטרייע משפחה,
 וועט קומען די ליבשאפט, און ברכה
 וועט שיינען און העלן
 ביי אייערע שוועלן!

י ו א ל

בילד — זוני מאוד

דײַט און וואַסער, פלייש און פיש און וויין!
אז דערצו איז נאָך די זון מיט שיין,
און מען שלעפט זיך נישט, ווי אַן אַקס אין יאָר,
וואָס-זשע דאַרף אַ מענטש דען נאָך?

גומער, פשוּמער און ליבלעכער יואל!
אַלץ וואַלט געווען אזוי ליב און וואויל,
ווען עס וואַלט געווען גענוג פאַרן מויל
פירות, קאַרן, פלייש און פיש און אויל,
און פאַרן גומען אַביסל וויין.

אַבער ווי אזוי-זשע זאַל דאָס זיין,
אז דער מענטש איז טויב און בלינד,
און איז אַנגעפילט מיט זינד?

אַ רחמנות איז אויך אויף דער רינד.
שווער איז צוצוקוקן אויף איר צער,
ווייל אויך זי באַצאַלט דערפאַר,
וואָס אַ זינדיקע איז דאָ די שעה.

אז קיין רעגנוואַסער איז נישטאַ,
איז דאָך אַלצדינג אויסגעדאַרט!
זע, דער כוהן ביים מזבח שמיט און וואַרט
אויפן קרבן-מנחה און איז אַפגענאַרט,
אין זיין וואַרטעניש.

אַז אַ ליידיקער איז אומעטום דער מיש,
און דער שיער אויך איז לער,
איז נישטאַ דאָך וואָס און ווער
עפעס ברענגען זאַל אַהער!

שמוס אויך ביי דעם לוי איז דאָס מויל!
אַז אַ שווערע איז די גרויל
אויפן וועג אין באַנג,
זינגט זיך דאָך נישט קיין געזאַנג,
און קיין לויב.
טריקן איז די טרויב,

און קיין טיימל און קיין פייג
 זעען זיך נישט אויף קיין צווייג.
 פייגל זינגען אויך נישט קיין געזאנג,
 ווייל קיין קערנדלעך נישטא שוין אין דער זאנג, —

זינגט זיך עמיצן, ווען ער איז הונגעריק?
 אָנגעקומען איז דער ווילדער היישעריק,
 און ווי חיל זיך צעשפאָנט
 איבער צאָס און איבער וואָנט
 אין אַ רושיקן געברויז.
 אומגעשראָקן יאָגט ער זיך פאַראוים
 דורך די פענצמער פון אַיעדן הויז!

זע, עס צימערט אונטער אים די ערד,
 ווי אַ האַלדז אונטער שאַרף פון שווערד,
 און דער הימל איז פון אים דאָך שוואַרץ.
 מענטש, אַ מענטש, ריים אויס די רשעות פון דיין האַרץ!
 צו וואָס דאָס רייסן די מלבושים און די שייך,

און די הויט פון זיך
 אין שווערער פייז און וויי?
 נעם בעסער און פאַרווי
 נאַכאַמאַל און נאַכאַמאַל
 קערנער איבער באַרג און טאַל,
 און די גומסקייט דיינע שפּרייט, פאַרשפּרייט.
 ווי אַ טויב די פליגל אויסגעשפּרייט,
 קומען וועט די פרייד
 העלער נאָך, — צעגלימער נאָך, —
 דיך באַפרייען פונעם יאָך,
 און פון פייז,
 און גוט וועט זיין, —
 גוט און וואויל!

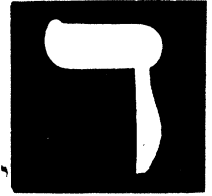
גומער, פשוטער און ליבלעכער יואל, —
 וועלט זיינע, כאַטש אזוי קליין,
 איז זי אַבער אזוי לויטער, אזוי ריין!

י ר מ י ה ו

בילד — יוסף בודקא

י זון האָט זיך גענויגט צו מערב-זייט,
און ירמיהו איז געזעסן און געקוקט אין דער ווייט
אַריבער די געצעלטן פון ענתות — זיין היים.
פאַר זיינע טריט איז געלעגן אַ בערגל מיט ליים
פון אַ געץ, וואָס ער האָט צעשמויסן מיט זיינע פֿיס.
און פּלוצלינג האָבן זיך געטאַן אַ רים
ווערטער ביטערע פון זיין מויל :
— מיין פּאַלק טוט אויס זיך נאַקעט-הוייל
פון אייגענעם מהות !
מיין פּאַלק איז פול מיט זנות,
און געצנדינעריי !
— אַ ירמיהו, גיי שריי,
רוף אויס,
צעברויז !
האָט ער דערהערט אַ קול.
— ווי קאַן אַזאַ מין עול
נעמען אַ יינגל, ווי איך,
אויף זיך ?
האָט ער געפרעגט מיט ציטער און מיט גרויל.
— הער, הער, איך גיב דאָס וואָרט צו דיר אין מויל,
און שטאַרקן וועט דאָס דיין געמיט,
און פירן דיינע טריט, —
האָט דאָס קול גערעדט,
אַט ווייך, ווי אַ געבעט,
אַט שמרענג, ווי אַ באַפעל,
און ירמיהו איז געזעסן אויף דער שוועל
פון טאַטע-מאַמעס הויז
צעציטערט, אין געברויז,

און דאָך צעבלענדט:
 — נאָך איידער ביסט געבוירן געוואָרן, האָב איך דיר דערקענט,
 און דיר געקושט, — געזאלבט דיר מיטן יחוס
 פון אַ גרויס שלחות! —
 האָט דאָס קול גערעדט באַפעלעריש.
 און ירמיהו האָט זיך צעצימערט מיט אַ צימערניש
 און אויפגעגאַנגען איז ער אַ צעגלימער.
 ווערמער זיינע — פייערדיקע רימער, —
 שמורעס-ווינטיקער גערויש, געברום
 זענען אויך אפילו איצט נישט שמוס!
 — מען זינדיקט שווער אַנטקעגן זיך אליין —
 מען שענדט דאָס לייב פון אייגענעם געביין, —
 דאָס ווייב, דאָס קינד, דאָס זויגלינג פונעם שוים, —
 אַלץ, אַלץ וואָס איז אין אייגן הויז
 דער פרעמדקייט גיט מען אַפּ.
 — אַ, נביא, גיי פון באַרג אַראָפּ,
 און נידער צו דעם מאָל,
 און וואַרן אויפן קול!
 און אויפגעגאַנגען איז ער און געוואָרנט,
 און אויפגעגאַנגען איז ער און געצאַרנט.

ב.

אַ שווערער אונדזער בראַך,
 די וואונד איז מיך, איז שאַרף, —
 זע, זע, איך טראַג זי דאָך,
 ווייל טראַגן זי — מען דאַרף!
 קיין אַנדער ברירה נישט,
 נישטאַ קיין אַנדער וועג, —
 די זינד ווישט אַפּ, פאַרווישט
 דאָס אייגענע פאַרמעג!

א, פאלק! אז וויי צו דיר!
 די געצן פון דער פרעמד
 ביי יעדן שוועל און מיר,
 און אונדזער גאט — פארשעמט!

און הויב איך אויף מיין קול,
 און זאג: — מיין פאלק, דערוואך!
 פאלט צארנדיק דא אלעמאל
 א שטיין, א שווערער, פון א דאך!

ענתות — דו, מיין היים,
 ווי שווער דו ביסט צעגופט! —
 דיין קול צום געץ פון ליים
 פארגרילצט די גאנצע לופט.

די פרעמדקייט גרילצט און שרייט
 דורך נעכט און טעג, —
 ירושלים איז נישט ווייט,
 וועט זיין אהין מיין וועג!

וויי און ווינד צו יעקבס הויז,
 כאלד, כאלד איז גארנישטא!
 די פרעמדקייט מיט געברויז
 צעראיפט, וואס איז דא!

ג.

די זון איז געווען גליענדיק און העל.
 און ירמיהו איז געווען אויף טאטע-מאמעס שוועל
 אין ישוב פון ענתות, וואס אין טאל.
 און נאך אמאל, און נאך אמאל

איז אויפגעגאנגען איבער אים דער רוף אין צאָרנדיקן ברויז :
 — א, ירמיהו, שטיי אויף, רוף אויס !
 א ברויזיקער זאל זיין דיין רוף.
 געצימערט האָט זיין גאַנצער גוף,
 און ציטערדיק האָט ער געענטפערט : — איך בין גרייט !
 נאַכמיטיק-שעה האָט גאַלד געשפרייט
 פון גליענדיקער זון אין איר פאַרגאַנג,
 און ירמיהו האָט שמיל געמורמלט : — מיין פּאַלק איז קראַנק,
 עס דאַרף אַ היילונג, און וואו נעמט מען זי ?
 און פּלוצלינג האָט ער אינעם גאַלדענעם צעגלי
 אויף בערגעלע נישט ווייט
 ביים מערב-זייט
 דערזען דאָס קאַלב, דאָס גאַלדענע צעבלענדט,
 און אויפגעצימערט : — אָט איז ער דאָך, דער געין, וואָס שענדט
 מיין פּאַלק און מאַכט פון דעם אַ תל,
 און ער האָט זיך אַ רים געטאַן מיט אימפעט פון דער שוועל.

ד.

געווען איז שפעט אין בין-השמשות,
 ווען ירמיהו האָט פאַרלאָזט דאָס דערפעלע ענתות, —
 זיין היים און זיין משפּחה.
 קיין ברכה,
 אים צו בענטשן
 אויף שווערן וועג צו אומבאַקאַנטע מענטשן
 איז נישט נאַכגעגאַנגען נאָך זיין טראָט פון קיינעם.
 צעצאַרנטע די טאַטע-מאַמע, און ברוגזע די שכנים, —
 ער האָט די געצן זייערע צעשטויסן !
 באַגעגנט האָט דער ווינט אים אינעם דרויסן,
 און ווינטיק איז ער באַלד אַליין געוואָרן.
 געטראָגן פון אַן אויפגעברויזטן צאַרן,

האַט ער געשליידערט פון די ליפן ווערטער האַרטע, בייזע :
 — נו, אַ משפּחה מיינע ! — מען ציט דעם יחוס פון כוהנים-גזע,
 און מען ווייסט נישט, וואָס איז מותר, וואָס איז אסור !
 — פאַרשעמט ביסטו, אַ, עלטער-זיידע מיינער, הייליקער אביתר, —
 עס ציט דיין יחוס זיך פון משהם ברודער אהרן !
 און צאַרנדיק האַט ער נישט אויפגעהערט מיטן טראַט צו שאַרן
 פון וועג אַרונטער די געצנדיקע ברוכוואַרג-שטיקער.
 — פאַד אַט אַזוינס פאַרבייט מיין פאַלק זיין תּוכידיקן עיקר ! —
 האַט ער נישט אויפגעהערט צו וויינען און צו קלאַנגן,
 און מיט די פּויסטן זיך אין קאַפּ צו שלאַנגן.

זיין טראַט האַט אים צום באַרג אַרויפגעהויבן :
 — וויי און ווינד, און ווינד און וויי צו די, וואָס גלויבן
 אין געטשקעלעך פון גאַלד געגאַסענע, פון האַלץ געשנימענע, פון ליים געקלעפּטע !
 ער האַט געאיילט, און זיך געטראַנגן, ווי איבער פּליגל ברייט-צעשוועכטע
 אַלץ העכער, העכער אין דעם בין-השמשות,
 נישט קערנדיק דעם בליק מער אויף צוריק צו ענתות,
 וואָס איז געווען שוין ווייט פון הינטן.
 געיאַגט זיך האַבן אים אַנטקעגן כרויזנדיקע ווינטן
 מיט שטיקער נאַכט אין זיך אויף די געיעגן,
 און פּלוצלינג האַבן זיך צונויפגעמישט די וועגן
 מיט אַוונטיקן שאַטן.
 ער האַט עקשנותדיק געטראַטן
 אַרויף, אַרויף, אַלץ העכער, העכער :
 — באַלד, באַלד, און בית-המקדש, ווי אַ גליענדיקער בעכער
 וועט זיך אַ הויב טאַן הויך צום הימל.
 אַ שאַד נאָר, ירושלים וועט שוין זיין אין דרימל.
 די נאַכט קומט אָן, נאָר אים וועט סיי-ווי גוט זיין אויף די געסלעך שטילע.
 זיין האַרץ איז אויפגעגאַנגען אין אַ ציטערדיקער תּפילה,

און פול איז ער געווען מיט ליבשאפט צו דעם יוצר,
וואָס האָט דעם שענסטן אוצר, —
דעם סוד
פון דעם אחד
געגעבן צו זיין פּאַלק ישראל,
און נישט צו די בני-ישמעאל
אין פּקדון.
די נאכט האָט זיך אין שווערן חושך שוין געבאָדן,
און ער געגאַנגען איז און געגאַנגען
פון ליבשאפט אויפגעלויכטענער געפאַנגען
צו דער אין-סופיקער יצירה.
זיין האַרץ איז אָנגעפילט געווען מיט נחת פון דער בחירה,
וואָס ער איז אויסדערווילט געוואָרן נביא זיין אין ישראלס עדה.
און פּלוצלינג זע, — אָט איז זיין עלטער-זיידע,
ער שפּאַנט מיט אים צוזאַמען.
זיין באַרד איז ווייס, נאָר זיינע אויגן פּלאַמען
מיט פּיערן, וואָס שפּרייטן זיך און שפּרייטן :
— א, זיידע, זיידע! ביסטו געקומען מיך באַגלייטן?
זע, זע, איך בין אין וועג צו ציען ווייטער דאָך דיין יחוס!
— א, ירמיהו, מיין קינד, עס וועט דיר שווער זיין דיין שליחות,
נישט איינמאַל וועסטו שעלמן טאָג פון דיין געכוירן!
— א, זיידע, זיידע! יהודה און בנימין האָבן זיך פאַרלוירן,
און איך וועל ברענגען זיי צוריק צו משהם ליכטיקער ירושה!
— א, ירמיהו, מיין קינד! דאָס פּאַלק ישראל בלאַנדזשעט אום אָן בושה
אין גאַרטנס נישט פון אייגענע געפלאַנצטע,
און דינען אָפּגעטער פון גאַלד צעגלאַנצטע,
פון זילבער אויסגעקריצטע,
פון האַלץ געשניצטע,
פון ליים געקלעפטע.
פאַרצויגן האָט דער הימל זיך מיט וואַלקנס טונקעלע, צעשוועכטע,

דער עכצ פון א דונער האָט די לופט גענומען וויגן,
 און ירמיהו האָט זיך צעשריגן :
 — אַ זיידע, זיידע, הייליקער אביתר !
 איך וועל דעם פּאָלק דערמאָנען, וואָס איז מותר, וואָס איז אסור !
 דאָס פּאָלק וועט הערן, און דערהערן !
 אכיתרם פנים האָט צעשיינט זיך ווי אַ שמערן
 און זיך צעברומט : — אשרי המאמין,
 אַזא, ווי דו, וועט ברעכן צאָמען,
 נאָר צאָלן וועסטו דאָך דערפאַר
 מיט גרויסן צער,
 און מיט בזיון, —
 שליחות אַט אַזא איז דאָך נסיון,
 וואָס מראַגט מיט זיך יסורים !
 דער ווינט איז אויפגעאַנגען אין אַ שמורעס,
 און זיין איז דער נאַכט אַרײַן פאַרטראַגן,
 און ירמיהו האָט זיין קאַפּ אַן שמורעס-ווינט געשלאָגן,
 און העכער, העכער זיך געריסן :
 — אַ, זיידע, זיידע, זיי וועלן הערן, זיי וועלן וויסן,
 וואָס מותר, און וואָס אסור !
 — אַ, זיידע, זיידע, הייליקער אביתר !
 עס וועט דיין אייניקל דאָס האַרץ פון פּאָלק צעצינדן,
 און פאַרבינדן
 אין זיין שליחות
 דעם גרויסן יחוס
 פון כוהנימשער משפּחה.
 עס איז אַ גרויסע ברכה
 צו זיין אַ נביא ביי דעם פּאָלק ישראלס עדה, --
 דו הערסט מיך, זיידע ?
 דו הערסט מיך, זיידע ?

ה.

באגעגנט האָט די שטאַט אים מיט
נאַכטיקייט און בלענד,
און ער מיט צימער אין די טריט
האַט שמיל געשאַרט זיך ביי די ווענט.

— ירושלים, מיין היים געליבטע שטאַט,
ווי אייגן, און ווי ליב דו ביסט!
אין דיר דער גייסט פון דעם אחד,
אין דיר אַזוי פיל מיסט!

פון הר-הבית מקדש איז צעלענדט,
איך קוק, אין צימערניש פון זכות,
נאַר אויף די געסלעך זונות ביי די ווענט,
עס שוימט די נאַכט מיט זנות!

זעט אויס, אַז ווי דער ווינט אין בלאַז,
וואָס טוט זיך ווילד און בלינד אַ ריס,
איז אויך דער מענטש נישט באַלעבאַס
אויף דעם, וואָס אין אים איז!

אַ גאַט, מיין גרויסער, גרויסער גאַט!
מיט דער גערעכטיקייט אין דיר,
באַהיט מיין וואַקלענדיקן טראַט,
און פיר מיך, פיר מיך, פיר!

דו האָסט מיך ביים געבורט געקושט,
דאַס וואָרט געגעבן אין מיין מויל,
איצט בין איך פון דיין וואָרט צעחושט,
דער הוש אין מיר איז גרויל!

און גרויליק זיין איז שווערער עול,
 ער איז א שטיין דאך פאר די טריט, —
 אזוי פיל טרויער אין מיין קול,
 אזוי פיל ווייטיק אין געמיט!

.1.

— דעם מלך יאשיהו — געזאנג פון געזאנגען!
 זיינע טריט זענען נישט געגאנגען
 דעם וועג פון זיידן מנשה און דעם פאטער זיינעם אמן,
 נאר שווער איז געווען דער קאם ארויסצוקאמען
 די אומווערדיקייט פון זייער ירושה.
 יאשיהו יורשים האבן ווידער אן בושה
 געלאזט אויפשטעלן די געזישע במות,
 און ירמיהו האט געווארפן אין זייערע פנימער קללות און חרמות.
 — וואו נאר א בערגל, דארט א געצנ-כמה
 פון פרעמדער אומה
 אריבערגעבראכטע.
 א הינטער טירן צוגעמאכטע
 באהאלט מען די געטשעקלעך פארשטארטע.
 — א, מענטשן אפגענארטע!
 דאס היימישע, דאס אייגענע פארזעט מען,
 און צו דער פרעמדקייט בעט מען
 מיט הענט אויסגעשטרעקטע.
 די ערד פון יהודה און בנימין איז א פארפלעקטע.
 אזוי פיל זינד!

איז בלינד
 דער כוהן
 צו אַטאָ דעם בזיון?
 איז ווער וועט אַפּווישן די פּלעקן?
 און ירמיהו האָט נישט אויפּגעהערט צו וועקן,
 דערמאַנען און צאַרענען, און שטראַפּן:
 — עס קומט אַ שטורעם-ווינט פּון צפּון
 מיט פּרעמדקייט אין די פּאַלעס.
 און וואו אַ טאַל איז,
 און וואו אַ באַרג איז,
 און וואו אַ מאַרק איז
 אין לאַנד יהודה און בנימין,
 וועט פּרעמדקייט זיך צעשטראַמען,
 און מישן און צעמישן,
 און ווישן און פאַרווישן,
 און וואָס וועט בלייבן וועט ער ווייט פאַרטראַגן:
 — אַז וויי איז מיר אַזוינס צו זאַגן,
 נאָר זאַגן מוז מען, ווייל עס זאַגט זיך!
 דער שונא טראַגט זיך
 מיט פייער-פּלאַמען!
 ער ברעכט דורך האַרטסטע צאַמען
 מיט זיינע גליענדיקע לאַווע-שטראַמען,
 אַז וויי צו דיר בנימין!
 אַז וויי צו דיר יהודה!
 דער שונא גרייט אַ סעודה
 פּון דיינע רינדער
 און דיינע קינדער!

ז.

בין איך אַן אַנגעטרונקענער מיט שאַרפּן וויין,
 וואָס אַזוי צימערדיק איז היינט מיין טראַט?
 ניין, ניין, — עס גלייט און בלענדט אין מיר די שייַן
 פּון דעם אין-סופּיקן אחד!

די וויין-באזויפענע, — נביאים פאלשע זענען זיי, —
 זיי פלוידערן אט דא אויף יעדן ארט!
 אז וויי און ווינד, און ווינד און וויי
 צו די, וואס הערן זייער ווארט!

די אויסגעלאסנקייט, די שווערע זינד,
 צעטענצלמע אויף אלע גאסן ווילד, —
 דאס פאלק איז טויב, און בלינד,
 און אין חושך איינגעהילט!

— דער פאלשער נביא חנניה גיט יעדן נאך,
 און קריגט געצאלטס דערפאר. —
 א, ירמיהו, א שווערער איז דיין יאך,
 מען האלט דיר פאר א נאר!

— א, ירמיהו, אז וויי און ווינד איז דיר,
 דו ביסט פארשפאט און אויסגעלאכט, —
 זע, זע, ווי ביז עס ווערט דא יעדע טיר
 פאר דיר פארמאכט!

דער שקר טראגט זיך דא פון אומעטום,
 דער כוהן, נביא און דער שופט אויך!
 — א, ירמיהו, פארמאך דאס מויל, פארשטום,
 און לייז זיך אויף, ווי רויך!

ח.

בבל און מצרים,
 און צווישן זיי ירושלים
 אהער, אהין מיט אירע בליקן!
 — ווי לאנג, ווי לאנג וועסטו אלץ בויען פרעמדע בריקן,

א, פאלק מיינס, פון יהודה און בנימין!
 — זע, צווישן פרעמדע שטרעמען
 ביסטו צעוויגט, צעמישט,
 איז דיין כוח אייגענער אינגאנצן שוין פארווישט,
 אז דו זאלסט, ווי א פעסטונג שטארקע זיך נישט הויבן?
 — א, פאלק מיינס, וואש אויס דיין הארץ, און לייטער זיך אין גלויבן,
 וואס איז מסיני, דיר געגעבן,
 און דו וועסט לעבן!

מיש אויף א בלאט אין דיין זכרון,
 און אויפגיין וועלן יארן,
 ווען ביסט מיט כלה-ליבשאפט דיין חתן נאכגעגאנגען,
 געצערמלט זיין בליק, און די פארלאנגען
 פון זיינע הענט געשמרעקטע!
 צי זיינען שוין פארמעקטע
 יענע יארן

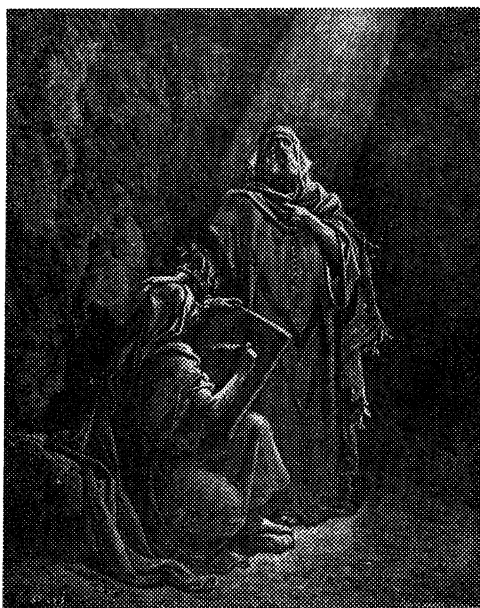
פון דיין זכרון?
 ווי שיין דו האסט געבלענדט צום חתן דיינעם אויף די מדבר-וועגן,
 און ער? — געקומען איז ער דאך מיט ליבשאפט דיר אנטקעגן,
 ווען נאר דו האסט דיין בליק צו אים געהויבן.
 — א, פאלק מיינס, וואש אויס דיין הארץ, און לייטער זיך אין גלויבן,
 וואס איז מסיני דיר געגעבן,
 און דו וועסט לעבן!

בבל און מצרים,
 און צווישן זיי ירושלים, —
 היינט ווינקט זי צו דעם ערשטן,
 צאלט מס צו אים, — דעם בעסמן וויין, און גערשטן,
 און מארגן ווינקט זי שוין צום צווייטן.
 — א, פאלק מיינס, צי זעסטו נישט, אז ביידע גרייטן
 די נעצן זייערע פאר יהודה און בנימין?
 — א, פאלק מיינס, ווי וועסטו דען דעם נאמען

פון ישראל דערהאלטן צווישן פרעמדע ביי דעם לעבן ?
 — הער, הער, בלויז די ירושה, וואָס מסיני איז צו דיר געגעבן
 איז פעסמונג דינע פאר ירושלים
 אנטקעגן בבל און מצרים !

מ.

וואו איז ער, וואו איז ער, דער מלך יהויקום ?
 ערגעצוואו איז ער, אין לופט, אין דער לערער !
 וויי איז צו דעם, וואָס איז בלויז אַ נוקם
 און גארנישט מערער !

בילד — פון דארען

ברוך דער סופר, — אַ ליכט אין זכרון,
 זאל עס נישט ווערן פארלאָשן !
 אפגעהיט האָט ער ירמיהום צאָרן,
 אפגעהיט האָט ער ירמיהום לשון !

ברוך דער סופר אויף אַ מגילה אַ נייער,
האַט ירמיהום ווערטער איבערגעשריבן,
ברויזיקער נביא איז אינעם שייער
אויף אייביקע דורות געבליבן!

מלך יהויקום האָט שטיקער נאָך שטיקער
ירמיהום מגילה געוואָרפן אין פלאַמען. —
נאַרישער מלך, — צי קאָן מען פאַר ליכטיקן עיקר
די וועגן פאַרצאַמען?

מלך יהויקום, — אַ מלך, — נו, מילא,
ירמיהום צאַרן, ווי פייער צעגליט איז!
מלך יהויקום — צעבראַכענע כלי,
ירמיהום צאַרן פאַר דורות באַהיט איז!

י.

שטורעם ברויזיקער דורך צאַמען,
פייער, וואָרפנדיק מיט פלאַמען,
ירמיהו פון פריער יוגנט ביזן טיפן עלטער.
וויי איז צו דעם דור, וואָס קוקט אויף אַם אַזאַ, ווי אויף אַ שעלטער,
פון די שוועלן צו פאַריאַגן!
מען האָט מיט שמעקנס אים געשלאָגן,
געוואָרפן אים אין תפיסה,
פאַרמשפט אים למיתה,
ווייל קיינעם האָט ער נישט געזוכט צו שווינען.
געשליידערט האָט ער זיינע אמתן מלכים אין די קרוינען,
געברענט די טריט פון די נביאים פאַלשע אָן פחד און אָן מורא.
געלויכטן האָט דאָס ליכט פון אַ הייליקער מנורה
אין זיינע פלאַקערדיקע אויגן,
און ווי אַ רעגנבוין,
איז ער אַזאַ צעלויכטענער געוואָרן
ביים סוף פון זיינע יאָרן.

יא.

פליסנדיקע זיינען ירמיהום טרערן אויף די גולי-בבל.
קול זיינס איז פון אבלי,

וואס זוכט א טרייסט און קאן זי נישט געפינען.
 ער שפאנט צעיאמערט איבער די רואינען :
 — נבוכורדן האט באפרייט מיך פון די קייטן,
 כדי איך זאל פון הר-הבית די קדושה אונדזערע באלייטן ?

— אני הגבר, — איך בין דער מענטש ! — אז וויי איז צו דעם מענטשן,
 וואס האט שוין נישט מער וואס צו בענטשן !
 בית-המקדש — אונדזער אנגעפילמער שייער
 אויפגעגאנגען איז אין פייער,
 און די ליכטיקע ירושה
 אונדזערע איז בושע.

— אני הגבר, — איך בין דער מענטש, וואס האט געזען די רומט אין איר צארן, —
 פארלאשן אונדזער ליכט, און אזוי פינצטער איז געווארן !
 — אז וויי און ווינד איז מיר צו זען אט-דאס מיט מיינע אויגן !
 א ווילדער אדלער איז פון צפון אנגעפלויגן,
 און האט פארצוקט ישראלס סולת.
 ער רייסט דאס לייב, און קלאגט אויף קולי-קולות :
 — אלץ, אלץ איז חרוב ! און טאמער בלייבט דא עפעס איבער,
 טראגט דער אדלער דאס אין זיין נעסט אריבער !

— זעט, זעט, פון אלע לעכער שלייכן איצט די חיות,
 עס ציט א פלאם צעהעלישמער פון הר-הבית,
 די זון פארגייט, און דעקט דאס פנים צו פון גרויס בויון !
 ער שלאגט מיט פויסט זיין קאפ, דעם גרויען,
 און וויקלט זיך אין אש און קאן זיך נישט פארשמילן.
 ער פרעגט : — איז אטא דאס גאטס ווילן ?
 און פלוצלינג טרייסט ער זיך : — אט דער בויון
 איז מער נישט, ווי נסיון !
 — עס איז די שווערע רומט, וואס טרייבט אונדז צו דעם וועג, דעם גראדן !
 נבוכדנצר איז די רומט, דער שטראפער איז נבוכורדן !
 זיי ביידע שטראפנדיקער שטורעם
 צו ליימערן דאס פאלק ישראל דורך יסורים.

— א, פאלק מיינס, איך הער א קול פון רמה, —
 דאָס קלאַנגט די מאַמע רחל אויפן גורל פון איר אומה,
 און קלאַנגדיק, איז דאָס צעטרייסט, — א טרייסט, וואָס צערמלט:
 — אַלץ, אַלץ, וואָס איז צעפערמלט,
 און וואַלגערט אום זיך אין רואינען
 וועט דאָך צוריק דעם וועג געפינען,
 די פיון פון אונטער שווערדן-שאַרף
 וועט אויפגיין אין א פרייד צום לעבן אונטער קלאַנג פון האַרף
 און זינגען וועט די פרייד א ליד
 פון גייענדיקע טריט,
 און אויפגיין וועט אויפסניי ירושלים, —
 יהודה און בנימין, און אויך אפרים, —
 דאָס שפילעוודיקע קינד מיינס פון אַמאָל!
 עס קומט אַ מאָג, און אַ גאַנץ וועט ווערן פאלק ישראל!
 יא.

און אז געטראַפן, וואָס עס האָט געטראַפן,
 איז קול פון נביא, וואָס געוואוינט געווען איז נאָר צו שמראַפן,
 אַ גלעטנדיקס, אַ טרייסטנדיקס געוואָרן.
 פאַרשוואונדן איז דער דער צאָרן,
 און אויפגעגאַנגען זיינען שטילע הייסע טרערן:

— א, איכה? איכה? וואָס וועט ווערן?
 נישטאָ דער בית-המקדש אין ירושלים,
 פאַרשוואונדן איז ער, ווי דער משכון אין אפרים,
 און וואָס איז אונדז געבליבן?
 און דאָך האָט ער אַ פאַרמעט אַנגעשריבן
 צו דער פאַרמריבנקייט קיין בבל:
 — גענוג אַרומצוגיין אָן אַבל!
 היט אָפּ די לעבנס אייערע, באַקרוינט זיי!
 בויט הייזער און באַוואוינט זיי!
 און נאַרמנס זאַלט איר פלאַנצן!

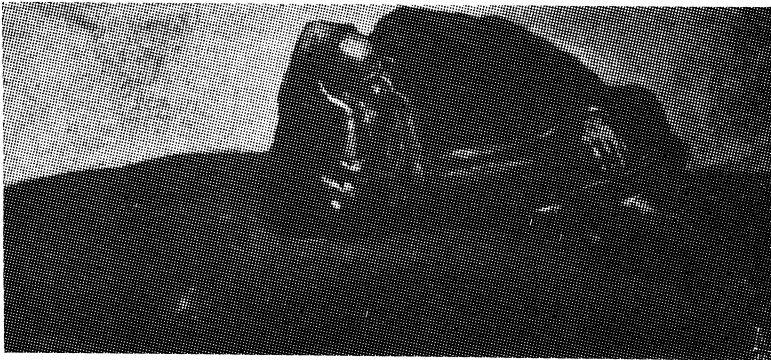

ביִּלְד — מיכל אַנְרוֹזשעקאָ

— עם קומט אַ מאַג און ווידער וועלן זיך צעגלאַנצן
 די דעכער איבער יעקבס הייליקע געצעלמן,
 און איר וועט אויפגיין אויף צוריק דורך וועלמן
 צעיובלטע און פרייע.
 די זון וועט אויפגיין אַן אויסגעוואַשענע, אַ נייע,
 און איבער אַלץ און אַלעמען וועט ליכט אַ שוין מאַן דעמאָלט, —
 ער איז געזעסן אויף דעם חורבן פון זיין לאַנד, און זיין האַרץ האָט אַלץ געפלעמלט.

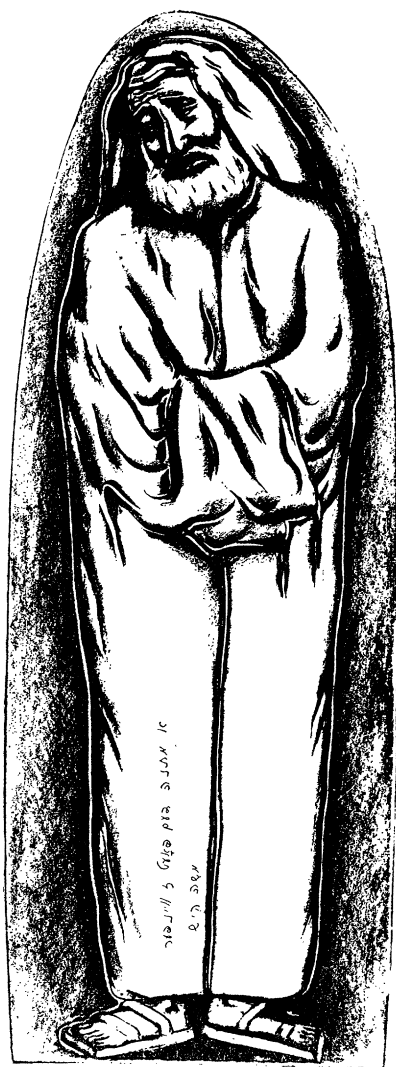
יב.

ירמיהו, — מען זאָגט, — זיין געביין איז אין מצרים,
 אָבער זאָגסטו ירמיהו, גייט אויף ירושלים
 פאַר די אויגן און דו טראַכסט: — איכה, איכה.
 ווערטער פאַלן פון דיין מויל, ציטערדיקע, ווייכע,
 און דיין האַרץ איז אין שטילן, ציטערדיקן ציטער, —
 ירמיהו הנביא — אזא זודיקער, צעגלימער!

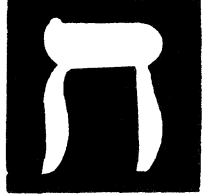

בילד — אורי לעסער

ח ב ק ו ק

בילד — משה קיש

בקוק, — א נאָמען, א מאַדנער, א ווייטער!
נאָר וואָרט זיינס — די שיינקייט פון שייטער
אין טונקלע, אַוונטיקע שעהען.
עס פינקלען די פונקען פון אונטער די קלאַען
די פערדישע איבער די וועגן,
וואָס זיינען נאָך איצט אין געיעגן
מיט פאַכיקע שווערדן אין הענט פון די רייטער.
חבקוק, — א נאָמען אַ מאַדנער, אַ ווייטער,
נאָר וואָרט זיינס איז נאָענט, ווייל קוואַליק,
און שמראַליק.

ב.

צי האָט ער אין דער צייט געלעבט, צי אין יענער,
און צי איז חבקוק זיין אמתער נאָמען?
עס שלאָגט פון זיין וואָרט מיט זילבערנע טענער,
און ענטפערסט דערהויבן מיט אמן ואמן.

חבקוק הנביא, — געציילטע קאָפיטלען, וואָס גליען,
ווי זשאַר אין אַ גליעקן שייטער, —
די ווערטער — געפלאַסמערטע וועגן, וואָס ציען,
און פירן דיך ווייטער און ווייטער.

וואוהיין? — וואוהיין? — צום הימל די זון צו דערלאַנגען
אין פרייד און אין פיינלעכן טרויער,
צו הערלעך געזאַנג פון געזאַנגען,
וואָס האַלט אַ געפלעפטן דיין אויער.

צום אייגענעם ליכט, וואָס אין דיר איז פאַרבאַרגן,
און וויל קיין פאַרלאַשנס נישט ווערן,
דאָס בלענדנדיק ליכט פון אַ זוניקן מאַרגן,
וואָס האַלט ערשט אין ווערן.

דו באַדסט זיך אין ווערטער צעבלענדמע, צעשמרעאלמע,
און ווערסט גאַרנישט מיד זיך צו באַדן, —
די ווערטער — טירן און מויערן ברייט-אויפגעפראַלמע,
חדרים מיט שמרעאליקער שיינקייט באַלאַדן.

צי האָט ער אין דער צייט געלעבט, צי אין יענער?
וואָס איז אונדז דער חילוק אין וועלכע ווייטן?
עס גייט-אויף זיין וואָרט אַלץ שענער און שענער
פון דורות צו דורות דורך אייביקע צייטן!

ג.

ער איז געלעגן ביים טויער פון ירושלים צענויפגעדרייט אויף דער ערד,
די זון, אַ בלוטיק-רויטע, ווי אַ האַרץ דורכגעשטאַכן פון אַ שווערד
איז שטאַר געהאַנגען ביי דער נידער פון דער מערב-זייט.
געדאַכט האָט זיך, אַז אַפּגעשמעלט האָט זיך דער גאַנג פון צייט,
און הענגען אין פאַרגליווערונג וועט אַלצדינג דאָ,
ווייל סיי ווי איז שוין מער נישטאַ,
וואוהיין צו גיין.

— חבּוקק, — האָט ער שמיל גערעדט צו זיך אַליין,
און אַלץ אין אים האָט שווער געקלאַגט.
— חבּוקק, האַסטו דען נישט פאַראויסגעזאַגט
אַט-די שווערע שטראַף,
וואָס איז געקומען סוף כל סוף?
— חבּוקק, — עס ליגט אַ חרובע דיין שטאַט,
און וואוהיין זאַל פירן איצט דיין טראַם,
אַז קראַנק איז יעדער אבר פון דיין גוף?
אין אויער זיינעם האָט אַפּגעעכאַט דער רוף,
זיין אייגענער אויף יעדן מאַרק און יעדן וועג
פון זיינע פריערדיקע טעג.
— וויי צו דיר, חבּוקק, — עס איז געשען,
וואָס האַסט פאַראויסגעזען:

— און זייערע פערד זיינען פלינקער פון די לעמפערטן נאך זייער רויב,
עס שלאגט די ערד פון אונטער זיי מיט שווער געדיכטן שטויב,
און בייזע זיינען זיי, ווי וועלף אין דער אַזונטיקער שעה,
און וויי צו דעם, וואָס פאַלט אונטער זייערן אַ קלאָ.

— חבֿקוק, — האָט ער שטיל געקלאָגט, —
האַסטו דען נישט פאַראַויסגעזאָגט
אַט דאָס, וואָס איז געשען?
אַז וויי צו דיר, חבֿקוק, וואָס האָסט דערלעבט צו זען
די רייטער אין געיעג
פון וועג צו וועג,
ווי אַדלערס נאָכן פרעס געשווינד.
אַז ווינד און וויי און וויי און וויי און ווינד
צו דיר, חבֿקוק, וואָס האָסט דערלעבט די שמראָף
— איז דאָס דער סוף?

אַ, ניין! אַ, ניין!
מיר וועלן דאָך נישט אונטערגיין!
און שמאַרבן וועלן מיר דאָך נישט!
חבֿקוק האָט אַ טרער פון אויג געווישט
און זיך צעצאָרנט אויף דער שמראָפנדיקער רומ:
— אַז וויי צו די, וואָס בויען שמעט דורך בלומ, —
צי איז די שמראָפנדיקע האַנט דען ריין?
דער שמראָפער דינט דאָך צו אַ געץ פון האַלץ און שטיין,
וואָס איז מיט זילבער און מיט גאַלד געדעקט.

— אַ, גאַט! איז שמראָפנדיקע האַנט, וואָס פייניקט און וואָס שרעקט,
דען בעסער פון געשמראָפֿטן? זאָל דער, וואָס שכורט יענעם אין
אַליין דען קיין פאַרשכורטער נישט זיין?

ד.

ער איז געלעגן אויף דער ערד צענויפגעדרייט מיט די אויגן צוגעמאַכט.
דער הושך פון דער נאַכט
האַט אים פאַרהילט,

נאָר האַרץ זיינס איז דאָך נישט געווען פאַרשטילט.

ער איז געלעגן און זיך איינגעהערט

צו דעם פיס-געשמויס פון דעם שונאם פערד,

און אזא צער האָט אָנגעפילט זיין אינגעווייד.

ער איז געלעגן אויף דער ערד צונויפגעדרייט

און שטיל געוויינט :

— צי דען האָב איך געמיינט,

אז קומען וועט אזוי אכזריותדיק די שטראָף?

— און איז אַט-דאָס שוין טאַקע אונדזער סוף?

א, ניין! א, ניין! א, ניין!

מיר וועלן דאָך נישט אונטערגיין,

און שטאַרבן וועלן מיר דאָך נישט!

— קאָן אזא מין פאַלק, ווי מיר, דען ווערן אָפגעווישט? —

האַט ער געפרעגט, און זיך צעקלאַגט,

און קלאַגנדיק האָט ער צו זיך געזאָגט

מיט אויפגעלויכטנקייט אין זיין געמיט :

— און ווען אפילו עס וועט פון זיך קיין צווייט

נישט געבן אונדז דער בוים,

און ווען אפילו עס וועט קיין ביסל שוים

נישט זיין

פון אונדזער וויין,

און ווען אפילו עס וועט נישט אויפגיין קיין געוויקס אויף אונדזער ערד,

און אויסגעצערט, פאַרצערט

וועט זיין די לעצטע רינד אין אונדזער שטאַל,

וועל איך, חבּקוק, אויפגיין, ווי אַ שטראַל

צעהעלט, צעבלענדט און לעבן אין דיין ליכט.

זע, דער הושך אַרום מיר איז שווער, געדיכט,

נאָר אין מיין גלויבן איז מיין כּוח, —

ער וועט מיך פירן צו דיין הויך,

און גיין וועל איך דעם גאַנג

צו דיר, — דעם זינגער פון דעם העל געזאַנג.

ע ו ב ד י ה

אַךְ דעם פאַרראַט צו דיינע ברידער, וועסטו אויפגיין אין בזיון!

מיין וועלן זיך ראַיען

אין דעם איבערבלייבעכץ, דיין וויסטן.

מיסט וועסטו זיין צווישן די מיסטן

אין די פאַרוואַרלאַזטע ווינקלען.

עס וועט נישט העלפן דאָס שפּרינקלען

איבער דיין צוקאַפּנס

די וואַסער-טראַפּנס

אין דער האַנט פון דיין לינגערנישן כוהן!

אויך ער וועט אין זיין אייגענעם בזיון

אַ צעפאַלענער ווערן,

און דער ווינט וועט אים פאַרקערן,

און דער ווינט וועט אים פאַרשאַרן,

ווי מען פאַרקערט און מען פאַרשאַרט דאָס ברוכוואַרג פון טראַטואַרן!

צאַרנדיקער צאַרן פון עובדיה הנביא אויף אדמען, דעם פאַררעמער!

זיצסט און מישסט דעם תנ"ך, און פּלוצלינג אַ בלאַט צווישן בלעמער

שלאַגט מיט געוויטער.

לייענסט, און פּילסט, ווי אַ צימער

נעמט דורך דיינע גלידער.

טראַכסט פון דיינע פאַרראַטענע שוועסטער און ברידער,

אין די איצטיקע יאָרן,

און צימערסט פון צאַרן.

עובדיה הנביאס קול ווערט דורך דיר נאָך צערעדמער

צו די היינטיקע פאַררעמער,

און דו צאַרנסט,

און די וואַרנסט :

— אַז וויי און ווינד איז צו אייך מיט אייער פרעסיקער קנאה,

מיט אייער סמיקער שנאה,

מיט אייערע ציין, די פאַרקריצמע!

— איר מיינט דאָך אַוודאי, אַז איר זענט באַשיצמע

אָנמקעגן דעם שמורעם?
 — וויי וועט זיין צו אייך, ווען דער מורעם
 זאָל זיך, חלילה, פאָנאָדערפאלן,
 און זיינע ליכטיקע שמראַלן
 זאָלן זיך פארלעשן!
 — דער שמורעם אינעם הושך וועט דרעשן
 אייערע גלידער,
 אזוי ווי איר דרעשעט איצט דאָ אייערע שוועסטער און ברידער!
 — דער שונא וועט רויבן,
 צעשטויבן
 אויך אייער פארמעגן,
 און ווי היימלאָזע הינט וועט איר אומבלאָנדזשען אויף וועגן,
 דער ווינט וועט בלאָזן אויף די וואונדן פון אייערע פארטריקנע פעלן,
 און קיינער וועט אייך אויף די שוועלן
 נישט לאָזן אַריבערטערען.
 — ווי בעמלעך וועט איר אומגיין און בעטן
 ביי יעדן פארבייגייער אַביסל רחמנות,
 נאָר אָפקערן וועט מען זיך פון אייך, ווי פון סכנות,
 וואָס מען זוכט צו פארמיידן.
 דאָס מעסער פון אייער פארראַט וועט שניידן
 אייערע אייגענע לייבער!
 דער שמורעם איז נישט קיין איבערקלייבער
 אין זיין פארצערן!
 אייער סוף וועט ווערן
 אזוי ווי אין ליד פון חד-גדיאַ.
 — עובדיה! עובדיה!
 האָסט זוכה געווען צו זען די מפלה פון אדומען, דעם פאררעטער,
 הער, ווי דיין קול איז איצט דורך מיר נאָך צערעדטער
 צו יענע, וואָס מיינען, אַז געשוצטע זיינען זיי אויף זייערע ערטער,
 איך זאָג מיט דייער ברויזיקע, הערלעכע ווערטער: —
 — פון העכסטע, אַדלערשע ספערן,
 פון נעסטן אפילו אזוי הויך, ווי די שמערן,
 וועט שמראַפיקע האַנט דיך דערגרייכן, און דייער גלידער
 צעשמעטערן וועל איך, און זיי צעוואַרפן אין הושך פון דער נידער!

י ח ז ק א ל

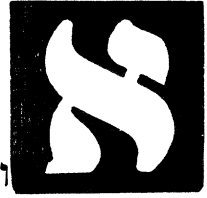
רואלצשניט

תנ"ס

ירזוקאל

געמעל — יוסף בודקא

וְיִחְזַקְאֵלס הָאָרֶץ אִיז גַּעווען באַשווערט
אויף דער נייער און דער פרעמדער ערד.
בבל, דער באַצווינגער פון זיין לאַנד
דריקט זיין פאַלק מיט שווערער האַנט
אויך דאָ ביי זיך אין דער געפאַנגענשאַפט.
ווי לאַנג וועט אָנהאַלטן דער זאַפט
אין דער צווייג, דער אָפגעשניטענער, פון שמאַם?
וועט גענוג זיין בלויז דער אָפשיין פונעם פלאַם
נישט צו ווערן אויסגעצערט
אויף דער פרעמדער ערד?
זע, דאָס סולת פון יהודה דאָ
ציטערט דאָך פאַר יעדער נייער שעה.
וואָס-זשע טוט מען? און וואָס וועט זיין?
און יחזקאל אין זיין שווערער פיין
האַט געשפּאַנט אין טאַל ביים טייך כבר,
און געקוקט אין פנים פון דער וואַר,
וואָס געווען איז שווער און שוואַרץ.
פלוצלינג, — אזא צאַפל אין זיין האַרץ, —
נאַרט אים אָפּ דאָ זיין געהער?
ווער רעדט צו אים דאָ, ווער?
דאָס קול — אָנגעפילט מיט דעם איז דאָך די לופט, —
עס רעדט, עס זאָגט, עס מאַנט און רופט:
— מענטשנ-זון, גיי אויף פון טאַל
צו די ווידערשפעניקע בני-ישראל!
זאָג זיי, אַז דער ברויזנדיקער ווינט
איז געקומען פאַר די שווערע זינד!
אויפגעצייטערט האַט יחזקאל און, —
זע, עס שיינט אַ ליכטיקע די זון,

און זי שפילט זיך אויפן טייך כבר.
 — חלום, חלום אויף דער וואַר ! —
 האָט אַ רים געטאָן זיך שטיל זיין קול.
 פלוצלינג נאַכאַמאַל, און נאַכאַמאַל :
 — מענטשן-זון, צי הערסטו נישט מיין וואַרט ?
 — הייסט עס, אַז אויך דאָ, ווי דאָרט ?
 פרעגט יחזקאל, און זיין בליק
 זוכט פאַראוים און אויף צוריק.
 — דאָ, ווי דאָרט, און אומעטום
 איז מיין רופנדיקער רוף נישט שטום ! —
 האָט דאָס קול אַ קלאָרס גערעדט צו אים.
 וואַלקנדל פון אויבן, ווי אַ שיפל אין געשוויים,
 האָט געצויגן זיך אין זונדיקן גלי, —
 — הייסט עס, אַז ווי דאָרט איז אויך דאָ-הי
 דער טראָט
 פון דעם אחד ? —
 האָט ער אויפגעציטערט, און
 זיך צעלויכטן, ווי די זון.

 יחזקאל האָט געשפּאַנט ביים זייט
 פונעם טייך כבר, פאַרשנדיק די ווייט
 און די ברייט פון דעם אַרום :
 — הייסט עס, אַז אויך דאָ נישט שטום
 איז דאָס קלאָרע, רופנדיקע קול ?
 אַבער בין איך גרייט אַזאַ מין עיל
 נעמען דאָ אויף זיך אין פרעמדן לאַנד ?
 — איך בין די אויסגעשמרעקטע האַנט,
 וואָס ציט זיך און זיך ציט !
 איך בין דער גלי צעגליט,
 וואָס גרייכט דעם מענטשן אומעטום !
 און יחזקאל האָט געקוקט אין דעם אַרום,
 ציטערנדיק מיט יעדן אַכר פון זיין גוף,
 און געמורמלט האָט ער צו דעם רוף :
 — ווער ביסטו ? רעד הויך און קלאַר !

אַזאַ שווערע איז די וואָר,
 און קיין חלום איז נישטאָ!
 — זעסטו נישט די שעה,
 וואָס צעגליט איז אַרום דיר?
 פילסטו דען נישט דעם באַריר
 פון דער שיין, וואָס איז צעבלענדט?
 מראַכט נישט פון קיין ווענט
 צווישן דיר
 און מיר! —
 האָט דאָס קול צו אים גערעדט
 מיט דער ווייכקייט פון אַ גלעם,
 און יחזקאל האָט געקוקט, געקוקט, געקוקט.
 פלוצלינג האָבן זיינע אַקסל זיך צעצוקט,
 און צעשוימט האָט זיך זיין מויל, —
 וועלט — אַ פלאַנטערדיקע קנויל,
 און דער פלאַנטער איז געדיכט און שווער, —
 ווער-זשע זאָל אים אויספלאַנטערן דאָ, ווער?

ב.

אויסגעריסן.
 און צעבראַכן, —
 כוואַליעס פליסן
 אַן בטחון.

מישן, מישן
 זיך פאַנאַנדער,
 און פאַרמישן
 זיך אין וואַנדער.

זאָל איך מאַנען?
 זאָל איך שרייען?
 וועל איך קאַנען
 זיי באַנייען?

וועט מען הערן,
און באַנעמען ?
עול דעם שווערן
נישט פאַרשעמען ?

זאָל מען יאָגן,
זאָל מען טרייבן, —
איך וועל זאָגן,
און פאַרשרייבן !

הויט פאַרצי זיך
איבער ביינער !
זון צעגלי זיך
העלער, ריינער !

איך בין יחוס,
איך בין זכיה, —
מיון שליחות
פול מיט תחיה !

ג.

ער האָט געשפּאַנט מיט פאַמעלעכדיקע טריט איבער דעם זון-צעבלענדטן מאָל,
געטראַכט פון די כּשדים, וואָס האָבן איינגעשלונגען אין זיך די גולי-ישראל,
און זיי פאַרמישט, צעמישט,
און אָפּגעווישט,
און איצט איז פון זיי קיין סימן נישטאָ.
— איז וואָס-זשע טוט מען מיט די גולי-יהודה דאָ,
אז זיי זאָלן חלילה נישט גיין דעם זעלבן גאַנג
ווי די גולי ישראל, צום אונטערגאַנג ?
געבלענדט מיט קאַלירן האָט דער האַריוואָנט,
און אים האָט זיך דערמאַנט
אַ יום-טובדיקע תפילה אין בית-המקדש. עדה מיט די קעפּ צום דיל און הענט צעשפּרייט.
פאַמער זיינער אין דעם פאַלדיקן כּהונה-קלייד

האָט אים ביים האַנט געפירט, און ער האָט נישט געפילט די פיס,
און גוט איז אים פון דער דערמאָנונג, אַבער פּלוצלינג האָט זיך דער כבר געמאָן אַ ריס,
און אַ צעברויז,
ווי ער וואָלט אין זיין שוים
אַ ווייטיקדיקן כּים דערפּילט.
— איז וואָס-זשע איז אַזוינס געשען? אַט ערשט איז ער געווען צעשפּילט,
און פּלוצלינג זע, — זיין אויבערפּלאַך צעריןצלט איז,
און אויפגערייצט איז ער, ווי חיה מיט צעעפּנטן געביס.
יהזקאל האָט פּאַרטראַכט זיך וועגן ירדן אין זיין אייגן לאַנד, —
שפּאַצירט דער אַלטער ירמיהו דאָרט ביי דעם ראַנד,
אַן אומרואיקער, ווי דאָ, ביי דעם כבר, איצט ער?
איז אים אויך דאָרטן שווער?
יהזקאל האָט דערמאָנט זיך אַן דעם גאַנג אַהער, —
געפּאַכעט האָט נכּודרדנס שווערע רוט.
די שענסטע קינדער פון זיין לאַנד געקייטלעט אין קייטן. די פּלעקן פּונעם בלומ
האַבן זיך גערויטלט אויף דעם גאַנצן וועג,
דאָס שטיל געוויין דורך נעכט און טעג
פון בענקשאַפט צו דער היים צוריק.
אַז וויי און ווינד איז ירמיהו דאָרט אויך, — דאָס לאַנד צעריסן איז אויף שטיק,
און אונטער עול פון בבלס שווערער, שטראָפּנדיקער פּויסט.
נאָר לאַנד איז אייגנס דאָך. און שלאָגט דעם שונאס צאָרן אויפגעברויזט,
צעקאַפעט זיך דאָס בלומ אויף ערד, דער אייגענער: אין שווערער שעה
דערדראַפעט מען זיך צו דעם הר-הכּית, וואו תּמצית אייגענע איז דאָ.
— דער תּמצית אייגענער? — יהזקאלס האַרץ האָט אויפגעברענט,
און אַזאָ ליכט אין אים האָט אויפגעבלענדט:
— איז תּמצית אינעם היכל אויפן הר-הכּית בלויז?
דאָרף גאָט דען אונדזערער אַ הויז?
האָט משהס וואָרט דורך פּייער און דורך רויך
זיך נישט צעדונערט אין דער מדבר-סיני אויך?
און האָט זיך דאָרט דאָס וואָרט דען נישט צעשטראַלט?

פלוצלינג האָט אַ דונער זיך צעקנאַלט,
 און אַלץ אַרום האָט זיך געמאַן אַ רים, —
 יחזקאל איז געפאַלן פון די פים
 צום אַנגעגליטן זאַמד פון מאַל,
 און נאַכאַמאַל
 דערהערט דאָס קול.

ד.

וויי צו דיר יחזקאל,
 ביזט פאַרלוירן!
 וואויל צו דיר יחזקאל,
 ווערסט געבוירן!

צאַרנדיקער צאַרן
 און אַ שווער געיעג,
 און יחזקאל איז געוואָרן
 צימערדיק פון שרעק.

וואָס-זשע האָט געמראָפן?
 וואָס-זשע איז געשען?
 מיט די אויגן אָפן
 האָט ער אַלץ דערווען.

די יצירה האָט געווימערט
 און געשריגן אויפן קול,
 און יחזקאל האָט געצימערט,
 ליגנדיק אין שוים פון מאַל.

וואָס-זשע וויל זי? וואָס-זשע מיינט זי?
 עפעס וויל זי דאָך! —
 הער, אַט קלאַנט זי; הער, אַט וויינט זי
 אויפן גרויסן בראַך!

בראך, וואָס ברעכט פּאַנאַנדער
גאַנצקייט פּון אַחד, —
זע, עס זיינען איצט אין וואַנדער
משהם צען געבאַט.

טרייבן זיך און זוכן,
שרייען גרויס געשריי, —
גאַנץ צו מאַכן ברוכן
ווילן זיי.
ה.

יחזקאל איז געלעגן אויף דער ערד מיט די אויגן זיינע אויפגעריסן אין דער ברייט
אויף אויסטערלישן חזיון, וואָס האָט זיך אן דער הויכקייט איבער אים צעשפּרייט, —
פיר אויסטערלישע וועזנס מיט פּנימער און קעפּ אויך אין דער צאל פּון פיר.
באַפליגלטע און פּאַכנדיקע, און צווישן זיי אַזא זוניק-בלענדיקער קאַליר,
וואָס בייט זיך, גיסט זיך איבער, — איז דאָס אַ חלום? צי די וואָר?
אַ מענטש און באַלד אַ לייב, און אַט אַן אַקס, און שוין אַן אַדלער גאַר,
און צווישן זיי אַ העל געשטאַלט, וואָס זיצט אויף טראַן פּון פּיער-פּלאַס.
— וואָס מיינט עס? און פּלוצלינג אַלץ איז קלאַר! — גאַט ווייסט נישט פּון קיין צאַם,
וואָס טיילט פּאַנאַנדער לאַנד פּון לאַנד, — ער איז אין אַלץ, און אומעמוס, —
אין מענטשנס וואָרט, אין אַדלער-פּלי, אין לייב-געשריי, אין אַקס-ברום,
אין שאַטן און אין ליכט, אין ווינט-געברויז, און גאַנג פּון טייך, —
אַלץ, אַלץ איז ער, און ער איז אַלץ, — ער איז דער קיניג און די קיניגרייך:
— יחזקאל! יחזקאל! — האָט ער דערהערט אַ קול צעצימערט אין דער לופט,
און קלאַר געוואָרן איז אים שוין צו וואָס דאָס קול אים רופּט.

1.

מענטשן זיינען קינדער, און קינדער האָבן ליב פאַרשפּילט צו ווערן.
יחזקאל איז זיין מורא, אַז דאָס בלויזע וואָרט וועט זיך נישט הערן,
איז וואָרט אַ שפּיל ביי אים אין מויל געוואָרן.
ער האָט אויף די געמאַרקן אויסגעשפּילט דעם צאַרן
פאַר זינד, וואָס פּאַלק זיינס איז באַגאַנגען,
און כאַטש זיין שפּיל האָט ווי אַ רוט געשלאַגן, האָט זי געפּאַנגען
דאָס אויג, דעם אויער

און האַרץ פון פּאַלק. ער האָט דעם שטיילן טרויער
 געוויקלט אַרום זיך אין דעם פרעמדן כּבל.
 ער האָט געשפּילט דעם אָבל,
 וואָס קאָן קיין טרייסט זיך נישט געפינען,
 זיין וואָרט האָט אויסגעמאַלן חורבות און רואינען,
 און איבער זיי האָט ער זיין ברויט אין אָפּפּאַל אייגענעם געכאַקן.
 ער האָט מיט פּוּיסטן זיינע זיך געשלאָגן אויף דעם האַלדז און אָקן,
 אַז בלומ זאָל רינען פון די וואונדן.
 ער האָט מיט שטריק די הענט און פּיס זיך שווער געבונדן,
 אַז קיין אבר זאָל זיך נישט באַוועגן
 און אויף דער גאַס איז ער געלעגן,
 און געוואָרנט,
 אין געצאָרנט:

— א, ווידערשפעניק פּאַלק! — דו מיינסט דו קומסט פון גרויסן יחוס?
 ביז משה האָט פון סיני דיר געבראַכט די ליכטיקע שליחות,
 וואָס האָט דיך אויפגעהויבן און דערהויבן,
 ביסטו געווען אַ ווינט, וואָס ראַיעט זיך אין שמויבן, —
 דיין טאַמע אַן אמורי און דיין מאַמע איז געווען אַ חיתות,
 און דו, וואָס ביסט געוואָרן, ווי אַ שמערן, וואָס צעגליט איז,
 האָסט ווי אַ שטיף-קינד זיך אויסגעוואָלגערט איבער אַלע וועגן.
 און ווער איז געקומען דיר אַנטקעגן?
 ווער האָט אויסגערייניקט דייע קראַנקע בלוטן?
 און ווער האָט דאָס גערעדט צו דיר מיטן גוטן,
 און מיט ליכשאַפט זיך אינגאַנצן דיר געגעבן?
 געזאַגט צו דיר: — אין דייע בלוטן וועסטו לעבן,
 און ווערן וועסטו ווערן,
 און מערן, זיך פאַרמערן!
 איז ווער איז דאָס געווען?
 דעמאָלט האָסטו אים געהערט, געזען!
 נאָר אַז ביסט אויסגעוואַקסן, גרויס געוואָרן,
 האָסטו כּאַלד אַ וואָרף געמאַן די אויסגערייפּטע יאָרן
 אין אויסגעלאַסנקייט איבער אַלע גאַסן,

די האנט נאך פרעמדקייט אויסגעשמרעקט צו אלע פעלקער, אלע ראסן, —
פלישתים, אשור און מצרים,
און א זונה אין ירושלים!

— אז וויי צו אזוינע נביאים, וואס וויגן, פארוויגן
דעם פאלק מיטן ניגון
פון שלום,
ווען חלום
ביי זיי איז נקמה,
און מלחמה, —
אזוינע זאל דאס פאלק נישט פארשרייבן,
קיין זכר פון זיי זאל נישט בלייבן!

יחזקאל האט געשפילט דעם כרויזנדיקסטן צארן,
געשמאכטן אין דעם לייב פון פאלק מיט שפיץ פון דארן,
און באַלד אַ היילונג דעם געגעבן:
— אין דיינע בלוטן וועסטו לעבן!

יחזקאל האט געשפילט, דאס פאלק האט טיף זיין שפיל באנומען,
נישט איינמאל אים געשאַלטן, אז זיין צונג זאל זיך צוקלעפן צו זיין גומען,
און דאך האט ער געהאַלטן אַלעמען געפאַנגען.
דאס פאלק איז אומעטום אים נאַכגעגאַנגען.
ער האט געשלאָגן מיט די שאַרפסטע רימער,
און פאלק האט אים גענומען, ווי דעם הימער, און באהימער
פונעם אייגענעם פארמעגן
אויף די פרעמדע וועגן,
און געוואָרן איז מען אין זיין האנט די זריעה
פאר אַ נייער תחיה.

ז.

איבער פרעמדער ערד די פיס?
אייגענער וועט ווערן מיט פאַרמעג!
זע, דער תוך צעבלימער איז
נישט פאַרלוירן אויפן וועג!

צוגענומען איז דאָס אייגן לאַנד,
וואונד איז שווער, די פיין איז טיף!
יחזקאל האָט פאַרטראַכט געשפּאַנט
אויף די געסעלעך פון תל-אביב.

שמיל און שאַ. שפּעטע אַוונט-שעה.
טיר און טויער צוגעמאַכט:
— איז דען גאַט אַט-דאָ נישטאַ?
זע, ער איז אויך דאָ צעוואַכט!

איז די ערד אַ פּרעמדע אונטער מיינע טריט?
און דער הימל איבער מיר דאָ אויך אַזוי?
זע, — אַ שמערן פינקלט העל צעגליט,
און דער הימל — ריין און בלוי.

ריין, און בלוי, אַזוי ווי דאַרט,
הייסט דאָך דאָס, אַז אומעטום!
זאָל נאָר תוך פון אונדזער וואַרט
דאָ נישט ווערן שטום!

תוכיך וואַרט — עכאַ פונעם בלום,
קומט עם נישט פון טיפּסטער טיף?
זע, ווי ליב און שמיל עם רום
אויך אין בבל יידיש תל-אביב!

בית-המקדש איז נישטאַ שוין דאַרט?
אַפּגעברענט, — פאַרצערט? פאַרצערט?
וועט קדושה ווערן אונדזער וואַרט
אויף דער גאַנצער ערד!

אויפגיין וועט עם העל, צעבלענדט
און באַלייכטן אונדזער גאַנג,
וועט עם ווערן פונדאַמענט
אונדזערער אויף דורות לאַנג.

און קיין פרעמדקייט וועט נישט זיין
מיט דעם ליכט, וואָס אייגן איז, —
נאַכט האָט אויפגעבלענדט מיט שוין,
און געגלעט יחזקאלס פיס.

קדוש, קדוש — אומעטום
איז דאָך די קדושה!
הער, אַ, הער — נישט שטום
איז דאָך די ירושה!

ט.

יענעם קאַיאָר האָבן זיינע אויגן, ווי די זון זיך צעצונדן.
און דאָס וואָרט זיינס, ווי אַ היילונג פאַר וואונדן
האַט זיך געהויבן און אויפגעצאָנגען
אין די הערלעכסטע געזאַנגען:
— העי, איר ביינער,
צווישן שטיינער,
טרוקענע, האַרטע
און פאַרדאַרטע!
גייט אויף, און פאַרוועכט זיך,
שטייט אויף, און באַלעכט זיך!
— העי, איר צעשאַטענע גלידער,
נעמט זיך צענויף, און פאַרגלידערט זיך ווידער!
ציט פלייש און הויט אויף זיך אַריבער,
און גייט אויף באַלעכטע, כציבור
איבער די וועגן
צו דעם ליכטיקן מאַרגן אַנטקעגן,
ווי משערערע פון פאַסטוכער באַהיטע!
און יחזקאלס אויגן האָבן געזען, ווי פאַרגאַפטע, צעגליטע,
האַבן זיך ביינער געגלידערט,
און סקעלעטן מיט נייעם לייב אויף זיך האָבן זיך געברידערט
אויפגעלעכטע, באַנניטע, צעבלענדטע
מיט די פנימער צום אייביקן לעבן געווענדטע!

ח.

געהלומט האָט ער פונעם נייעם אויפבוי דאָרט,
 נאָר זיין אויפגעלויכטן, זודיק וואָרט
 האָט געוואָרצלט זיך אַט-דאָ.
 געזען האָט ער די שעה
 פון אויפגאַנג אויף צוריק,
 נאָר ער אליין געוואָרן איז די בריק
 פון דאָרט אַהער.
 איז דען דאָ אַן אַרט אַזא, וואָס לער
 איז פון זיין זיין?
 זע, ווי לויטער איז די מאַרגנשיין
 אין דעם גאַנצענעם אַרום, —
 איז זיין ליכטיקייט נישט אומעמום?
 עס איז! עס איז! עס איז!
 זע, זע, — עס שפאַנט דער ריז
 מיט זיינע וואונדיקע פים
 אין צאָפּלדיקן ברױז
 פאַראַויס! פאַראַויס!

ישעיה דער צווייטער

בילד — בעז גאלאס

אנטל פון ערשמן איז אויף צווייטן געפאלן,
— איז צווייטער, ווי דער ערשטער געוואָרן,
פליסיקע פרישקייט פון לויטערע קוואַלן,
ליכטיקער מאַן פון אַ גאַלדענעם האַרן!

המשך מיינט אָנהויב, וואָס ציט זיך אַלץ ווייטער,
— איז דאָך, אין המשך דער אָנהויב פאַראַנען,
זע, ווי דער העלער, צעלויכמענער שייטער
פירט אונדז אַלץ ווייטער און ווייטער פון דאַנען.

המשך זיך קייטלט צום אָנהייב דורך דורות,
— איז נישט פאַר זיך און מיט זיך קיין באַזונדער,
גיטן זיך פלאַמען צונויף פון מנורות,
ווערן איינ-איינציקער ליכטיקער וואונדער.

פאַלק האָט זיי ביידן גענומען, ווי איינעם,
— ביידן אין זעלביקן ספר געדרוקט און געבונדן,
ערשטער און צווייטער האָבן אינאיינעם
זעלביקן שייך ביים פאַלק אָנגעצונדן.

ביידע ישעיהם צוזאַמען געשמידמע,
קול און אַ קול, — איין קול איז געוואָרן, —
שייטערס אין חושך צעברויזמע, צעגלימע,
זוניק-צעלויכמענע טרייסם, גליעקער צאַרן!

רופנדיק קול דורך די דורות און צייטן
— עכאַט אין הערצער פון דורות די נייע,
געענטער ווערן אונדז אַלע הויכן און ווייטן
דורך דער נביאות פון צווילינג ישעיה.

ב.

זיינע אויגן האָבן דורשטיק געטרונקען די ווערטער פון אַן אַלמער פאַרמעט־מגילה.
 מויל זיינס האָט געמורמלט צו זיך די געכתיבהמע ווערטער, ווי מען מורמעלט אַ תפילה.
 יעדעס וואָרט, ווי אַ גליעקער שמאַפל אויף אַ פייערדיקן לייטער
 העכער, אַלץ העכער, ברייטער, אַלץ ברייטער,
 און ער האָט, ווי יעקב אבינו געקלעמערט, געקלעמערט אַרויף צו די הויכן.
 כּבל האָט זיך געקרישלט אונטערן האַמער פון פּרם, פייערן און קנויליקע רויכן
 האָבן זיך געשפּרייט, און ער, ביים שוין פון אַ קנויטל אין אויל איינגעטונקען,
 האָט אַלץ נאָך אַ דורשטיקער די ווערטער געטרונקען, געטרונקען
 אַ דערהויבענער, צעגליטער,
 אַ צעצאַפּלטער, אין צימער :
 — הויז צו הויז . . . פעלד צו פעלד . . . גאָט וויל נישט קיין קרבנות
 פון די, וואָס פייניקן יתומים און אלמנות,
 און דערפאַר איז דער משפט אַזאָ שווערער.
 ער האָט אַ זיפּץ געטאָן, פאַרקוקט זיך אין דער לופט דער לערער,
 און שטיל געמורמלט : — געקומען איז די שווערע שטראָף אויף יהודה און בנימין !
 פּלוצלינג האָט ער זיך דערמאַנט, אַז מען רופט אים מיט דעם זעלבן נאָמען :
 — מיינער אויך ישעיה, נאָר וואו נעמט מען יענעם ווערטער, די צעגליטע ?
 שטראָפּער, טרייסטער, וואָרט זיינס — לאַזע אַ צעזידמע,
 דראַענדיקע פּויסט,
 ווען דאָס האַרץ איז אויפגעברויזט,
 אַבער, ווען עס שטילט זיך איין,
 איז זיין וואָרט, ווי וויין,
 וואָס גלעט דעם גומען :
 — און מעג וועלן קומען,
 ווען אַלע פעלקער וועלן ציען
 צו דעם באָרג פון ציון,
 ווייל שיינען וועט דאָס ליכט פון בורא
 דורך זיין תורה.
 — און עס וועלן קומען מעג, ווען מענטשן וועלן איבערשמידן
 זייערע שווערדן אויף אַקער־אייזנס, און עס וועלן מער נישט זידן
 אין די בלוטן פון די מענטשן קיין נקמה,
 אַ פאַלק אַנטקעגן פאַלק וועט מער נישט פירן קיין מלחמה.

ישעיה דער צווייטער

פלעמל האָט געפלעמלט, און ער האָט געטרונקען די ווערטער, ווי וויין פון בעכער, און געקלעמערט איבער זיי האָט ער אַרויף, אַרויף, אַלץ העכער און העכער. פּלוצלינג זע, — עס פירט אים עמיצער, ווי אברהם יצחקן, צום פיער אויף עקדה: — פאַרכט נישט, — הערט ער אין זיין אויער, — מיר קלעמערן דאָך ביידע ! און דאָס פיער האָט אַ וואָרף געטאָן פון זיך צעהעלטע פלאַמען און גוט איז אים געוואָרן פונעם קלעמערן צוזאַמען !

ג.

זיצט זיך ישעיה דער צווייטער ערגעצוואו אין אַ שטיבל פון כבל דעם קאַפּ איינגעבויגן, ווייסט נישט צי טאָג איז, צי נאַכט איז, אָנגעצונדענע לאַמפּן זיינען זיינע אויגן, זוכנדיק דעם יוצר אין אַלע ווינקלען פון דער יצירה, און אַז ער געפינט אים, זינגט ער נישט קיין שירה גלאַט אזוי פאַר זיין כבוד וועגן, נאָר רעדט צו אים פשוטע ווערטער, ווי צו אַ גלייכן, און ער זאָגט צו אים אזוי צו זאָגן: — יוצר פון יצירה, הערשער פון אַלע קיניגרייכן, אמת, אַז זינדיק איז געווען ישראל, זינדיק אויך יהודה און בנימין, — זיך פאַרגעסן אַן דעם אייגענעם, און אַוועקגעלאָזט זיך מיט די פרעמדע שטראַמען און אין זיי זיך געלאָזט מישן און צעמישן, אַבער האָבן זיי שוין נישט גענוג געצאָלט ? איז נישט צייט די מרערן אַפּצעווישן אויף די פנימער פון די באַשטראַפּטע ? איז נישט צייט זיי אויפצוהייבן ווידער פון דער טיפּער, הושכדיקער נידער ? זע, עס ווערט פאַרצערט דאָס פאַלק דיינס פון די שטענדיקע נסיונות, און פאַרשעמט איז דאָס פון כסדרדיקע שנאהקע בזיונות ! איז די שטראַפּנדיקע האַנט אויף דעם רוקן פון דיין פאַלק דען בעסער ? יעדן טאָג ווערט דאָך די רציחה אין דער האַנט פון שונא שווערער, גרעסער, — איז נישט צייט שוין פאַר מחילה ? און דער יוצר פון יצירה האָט דערהערט דעם נביאס ווייטיקדיקע תפילה, און געזאָגט אזוי צו זאָגן: — גיי זאָג דעם פאַלק ישראל, אַז עס ברעכט זיך שוין זיין עול, — הער, עס קומט אַ גואל אַן פון פרם, מראַגט אין זיינע אַרעמס כרת פאַר באַצווינגער פון יהודה און בנימין אין מיין נאַמען.

— גיי און זאג, רוף אויס אויף הויכן קול
איבער בארג און מאָל,
אז בבל
ווערט אָן אַבל!

ד.

און אויפגעשטאַנען איז ישעיה דער צווייטער
א געטרייסטער, א דערהויבענער, דערפרייטער,
און געזען, ווי הויכער בבלדיקער טורעם
קרישלט זיך פון שמורעם,
און ווי שונאם שטראַפנדיקע רימער
ברעכן זיך אין דעם געווייטער.
— פאַלק מיינס, זע, ווי דיינע שנימער
ווערן איצט אליין פאַרשנימן!
זע, דער שטראַפער איז אויף רוקן פונעם שמורעם אַנגערין
און ער וואַלגערט און צעוואַלגערט אין זיין צאַרן, דעם צעברומן
אונדזער שונאם אַלע גלידער,
און ער וואַרפט זיי אין דער נידער.
— אַ! בבל, בבל,
ווערסט אָן אַבל!
ווערסט צעשמעטערט!
יאָרן, יאָרן, אז דו האָסט געקלעמערט
העכער, העכער אין די הויכן,
איצטער קנוילסטו זיך אין רויכן,
ביסט איצט, ווי דער ווינט אין וואַנדער,
און דו פאַלסט פאַנאָדער!
האַסט געמיינט אין גדלות דיינעם, אז ביסט העכער פון די שמערן,
אז נישט אַזאָ כוח, וואָס זאַל דיך פאַרצערן, —
זע, עס טראַגט זיך צו דיין שוועל דער כרת
פונעם ווייטן לאַנד אין פרס!
מלך כורש
ווערט דער יורש
פון דיין כוח, און מיט כבוד
וועט ער אויפבויען אויפסניי דאָס הויז פון דוד!

ישעיה דער צווייטער

ה.

— טרייסט מיין פאלק זיך, טרייסט זיך!
גאט אליין איצט הייסט דיך
טרייסטן זיך, און פרייען!

נייע כוחות גייען

אויף פון פרם,

און זיי ברענגען כרת

צום באצווינגער פון יהודה און בנימין.

— הערט זיי יאגן זיך, זיי שטרעמען, —

צימערט, צימערט, איר בכליים,

פריי זיך, פריי זיך, ירושלים!

— טראג זיך, יאג זיך, זינגענדיקע בשורה!

זע, צעשלאגן איז די גבורה

פון דעם שונא, אונדזער שווערן!

— טראג זיך בשורה, לאז זיך הערן

אין די ווייטן, אין די הויכן, —

בבל קניולט זיך אין געדיכטע רויכן,

בבלם שיער

איז אין פייער!

— טרייסט זיך פאלק מיינס, טרייסט זיך!

גאט אליין איצט הייסט דיך

טרייסטן זיך און פרייען!

— זע, די ווינטן ווייען און צעווייען,

ראיען און צעווארפן אלץ פאנאנדער

און באצווינגער איז אין וואנדער!

— פריי זיך ציון און אויך דו ירושלים!

פוצט זיך אויס אין נייעם,

גייט ארויס צעשאלמע

און צעשמראלמע,

ווי דער שם המפורש,

קעגן מלך כורש,

כורש גאטס שליח, —

כורש המשיח!

ו.

און ישעיה האָט געיוכלט און געמוטיקט, גערופן האָט ער צו עליה,
און דערלעכט האָט ער די גרויסע זכיה
זען אַ טייל פון פאָלק אין גאַנג זיך צו באַפרייען,
און באַנייען.

בבל'ס רומ געלעגן איז צעבראַכן, שונא אָפגעווישט, פאַרשוואונדן,
און די הערשאַפט פון דעם מלך כורש האָט מיט האָפּענונג געצונדן.
פאָלק איז אויפגעגאַנגען,
זינגענדיק געזאַנגען
פון דער זכיה
צו עליה.

און ישעיה האָט באַלייט די עולם קיין יהודה מיט אויפגעלויכטנקייט און טרערן,
און אליין איז ער געבליבן, ווייל געדאַרפט האָט ער באַקערן
די פאַרבליבענע אין פרעמדן לאַנד צו זייער תוכן.
אים האָט זיך געדאַכט, אַז אונטער כורשם הערשאַפט וועלן אין די רויכן
אויפגיין אַלע געצן און זיי וועלן פון דער ערד פאַרשווינדן,
אַז אַ ליכט אַ נייע וועט זיך צעצינדן,
און צעהעלן
איבער אַלע שוועלן.

ישעיה איז געבליבן און מיט וואָרט זיינס דעם צעשמראַלטן,
האָט ער די פאַרבליבענע גענערט און ביים תוכן זיי דערהאַלטן :
— מענטשן-קינדער, נישט אין פאַסטן און אין תפילות ליגט דער עיקר,
נאַר אין דער דערקענטעניש פון דעם אחד, — צעברעכט זיך נישט אויף שטיקער, —
זעט, דער תוכן אונדזערער איז אומעטום דאָך אַ צעבלענדטער.
אַזוי האָט ער גערעדט, און כאַטש זיין בליק געווען איז צו יהודה אַ געווענדטער,
האָט ער גערופן אין דער ריינקייט פון דער גאַנצענער יצירה זיך צו בענטשן, —
האַרץ זיינס האָט געגליט מיט ליבשאַפט לויטערער צו אַלע מענטשן !

0 1 π 1

בילד — זוני מארד

שא נינוה ספר חזון נחום.
דאָס לעבן אין אלקוש איז אַ יאָך אים,
און אויך אין נינוה איז נישט בעסער.
— אשור, די שאַרף פונעם מעסער
העלדזער פון פעלקער צו שניידן,
וועט דאָך די שטראַף נישט פאַרמיידן,
אַבער איצט איז אַלץ, ווי אין פיבער,
און ווי טראַגט מען דאָס איבער?
און דאָך אַזאַ טרייסט איז דער שמורעם,
וואָס טרייסלט דעם טורעם,
פון דעם באַצווינגער!

נחום — דער היימישער פאַלקישער זינגער, —
אלקוש איז שווער און נינוה נישט גרינגער.
מיף איז זיין ליבשאַפט צו שלום,
אַבער, אַז אשור איז עול אים,
ווערט ער אַ ברויזיק געווימער.

וואַרט זיינס גייט אויף צעגליט און צעגלימער,
ווערט, ווי אַ שפיז פאַרן שונא.
— וואו נאָר אַ הויז, דאָרט איז אַ זונה
פעלקער אין נעץ צו פאַרנאָרן!
— איך וועל דאָס קלייד אירס פאַרשאַרן,
און איר צרעת וועל איך אַנטפלעקן!
— פעלקער זיך וועקן, צעוועקן,
וואַרפן די יאָכן אַרונטער!
— פריי זיך יהודה, — אשור גייט אונטער!
אשור צעדרויבט זיך,
צעשטויבט זיך, —
דער מעכטיקער טורעם
זיך וויגט שוין פון שטורעם!

ג.

נחום האַלקושי אין ליבשאַפט צו שלום
זעט אין זיין חלום
פאַלק זיינס ביי זעטיקער סעודה.
— גייט אויף צוריק קיין יהודה,
הויבט אָן אויפסניי אונדזער לעבן!
גאָט איז אַ גוטער, ער וועט פאַרגעבן
זיינע פאַרזינדיקטע קינדער.
ווידער וועלן די שאַף און די רינדער
זעטיקן אונדז פון מזבחות,
און די קטורת-ריחות
וועלן ווידער רייצן אונדזערע נאָזלעכער אין די יום-טובים.
פרייען זיך וועלן מיר מיט אונדזערע קרובים

כיי די אייגענע מישן,
און זיך נישט מישן, פארווישן
אין דעם געווירבל פון נינוהשער זנות און איר כישוף.
— נינוה, וויסט און פארוויסטער וועט ווערן דיין ישוב, —
מענטש וועט א קוק טאן, וועט ער אנטלויפן,
ווייל נינוה ווערט ברוכווארג א הויפן!

ד.

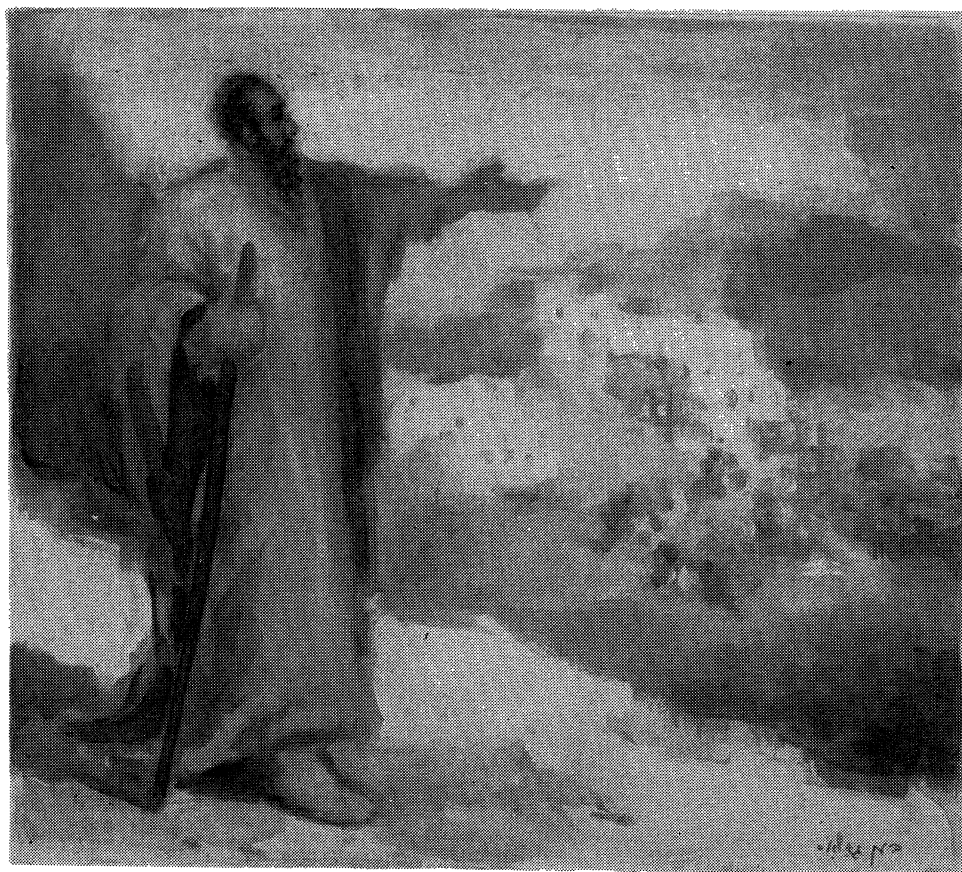
— וויי צו דיר נינוה, — שטאט פון פערד און כאריאטן,
באלד וועסטו ליגן אויף די וועגן צעמראטן!
— וויי צו דיר אשור, — לאנד פון די ביימשן אויף לייבער,
באלד, באלד און דער טרייבער
וועט א פארטריבענער ווערן!
— וויש אויס זיך יהודה די טרערן,
טרייסט זיך, וואס אשורס מעכטיקער טורעם
וויגט זיך, ווי א פייגנבוים, אין שמורעם,
זע, זע, ווי אירע פייגן
פאלן שוין איצט פון די צווייגן
דורך ווינטן געשמיסן
און פון ווערים צעביסן!

ה.

נחום האלקושי, — ערגעץ אין אלקוש א נחום!
און דו, דורך די דורות דא, נאך אים,
הערסט אים אויך איצטער.
זע, זע, אט זיצט ער
דיר דא דערנעבן.
רעדט וועגן אויפבויו פון לעבן
נאכאמאל, נאכאמאל ווידער,
טרייסט דינע שוועסטער און כרידער,
מוטיקט און וועקט צו עליה.
— יום-טוב יהודה, — עס איז איצט דיין זכיה
בינדן א פאדעם צו פאדעם, און אויפסניי א געוועב אויסצושפינען.

זע, ווי צווישן דיינע רואינען
 הויבט אָן איצט ווידער צו גרינען
 און ווידער צו בליען!
 המשך וועט ציען
 זיך ווייטער און ווייטער!
 אשור איז שטויב, און דו, ווי אַ שיימער
 וואָרף דיינע פלאַמען
 איבער די צאַמען.
 גיי אויף אַלין העכער און העכער.
 פיל אָן דיין בעכער,
 יהודה!
 יום־טוב מיט סעודה
 פון דיין ערדישער ברכה,
 בענטש די מלאכה,
 און הער זיך נישט אויף צו באַפעסטיקן,
 וועט דיך די רשעות נישט מער שוין באַלעסטיקן!

ἰ γ π

בייזד — בעז גאלאס

עצאָרנט האָט חגי מיט צאָרן
צעברויזמן אויף יעדע מין ספקות, —
עס וואַקסט נישט פאַר קיינעם קיין קאַרן,
וואָס זייט נישט מיט דבקות!

זיי פּרעגן: ווער בויען? וואָס בויען?
אַז וויי צו אַזעלכע פּרעגער!
דאָס קרעכצן, דאָס זיפצן, דאָס אויען
דערמאַנט אַן אַ קראַנקן געלעגער!

און מיר דאָ, וואָס זיינען געגאַנגען
פון בבל צוריק קיין יהודה, —
פאַרשמילט נישט די העלע געזאַנגען,
פאַרשמערט נישט די הייליקע סעודה!

גענוג שוין, גענוג שוין דער טרויער,
ער וועט אונדז צו גאַרנישט נישט פירן!
נישט טרויער, נאָר מוטיקע בויער
פון מקדש מיט שוועלן, און מירן!

חגי הנביא געוועקט האָט די חושים
 ביים פאָלק זיינס צו לעבן, ווי מענטשן:
 — עסט, טרינקט און נישט זיך מלבושים,
 און גאָט וועט מיט גוטסקייט אייך בענטשן!

זיי שרייען: נישט בויען! נישט בויען!
 עס איז נאָך די צייט נישט געקומען!
 די שרייער אין הושך זיך ראַיען, —
 זיי האָבן די צייט נישט באַנומען!

אַזוי האָט געשמורעמט, געשמורעמט
 דאָך חגי הנביא מיט גלויבן,
 און גיך האָט דער מקדש געשמורעמט,
 און פאָלק צו די הויכן דערהויבן!

גענוג שוין אין פוילקייט זיך ראַיען,
 יהודה איז מער נישט קיין אבל!
 געבענטשט זיי, יהושע הכהן!
 געבענטשט זיי, אַ, פרינץ זרובבל!

געבענטשט זיי, אַ, פאָלק, אין באַפרייאונג,
 וואָס הויכט אָן אַלץ ווידער און ווידער, —
 אין בויאונג איז אונדזער באַנייאונג, —
 דער גאַנג צו די הויכן פון נידער!

אַ, חגי הנביא, ווי נאָענט און אייגן
 דיין וואָרט, עס העלט און עס פלאַקערט
 פאַר יעדן, וואָס שפאַנט אויף די וועגן
 און רוי-ערד צעאָקערט.

געבענטשט זיי, אַ, חגי צעגליטער.
 ווי הערלעך, צעשיינט איז דיין גלויבן!
 עס זינגען די זייער, די שניטער
 דיין וואָרט אויך היינט דאָ דערהויבן!

זכריה

בילד — בען גאלאם

מעשה, א משל, א רמו,
זכריהם אן אמת,
וואס גליט אין די כלומן.
א קול, — אט מיט גומן :
— און משפטן זאלסטו מיט ריינער כוונה
דעם עני, דעם אכיון, דעם יתום און אלמנה,
און דעם וועמען שווער איז,
און דעם, ווער א גר איז.
און אט איז דאס בריוויק און רופיק :
— פארשטומט זאל ווערן אלין, וואס איז גופיק,
וואס ציט צום ארונמער !
א ווארט, — אזוי מונמער,
ווי ריטמישע שורה,
וואס ברענגט דיר א בשורה,
און גוט איז צו הערן :
— דו זעסט, וואס עס פליט אין די ספערן ?
דאס איז דאך די קללה אין אירע געיעגן
דורך טעג און דורך נעכט אויף די וועגן,
כדי שוין וואס גיכער א ברכה צו ווערן !
זכריה הנביא, — וואס לאזט ער אונדז הערן ?
און וואס איז אין ווארט זיינס דער תוכן ?
עס נידערט דער בארג-שפיץ אראפ פון די הויכן,
און גיסט זיך צענויף מיטן פלאכלאנד און שמה,
כדי עס זאל וואקסן, וואס מערער דאס קארן, דער וויין און דער רעטאך
פאר הונגעריקע מענטשן
צו עסן און בענטשן.

ב.

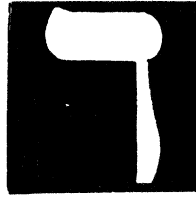
ווי גוט איז מיט פרינין זרובכלן דעם בית-המקדש צו בויען !
און זעט נאר, — דער ברוד אויפן מלבוש פון יהושע הכהן

ווערט פלוצלינג אין ליכטיקער ווייסקייט פארביטן,
און איבער זיין קאָפּ — אַ קרוין מיט אַ דימענט צעגליטן!
אַ גאַלדנער לייכטער מיט רערלעך צעפלעמלטע זיבן,
דערביי אויך צוויי צווייגעלעך, — ברוינע אַליוון.
זכריהס אַ רמז!
און זע, ווי אַן אמת
געוואָשן אין לויגן
גייט אויף פאַר די אויגן
אין ליכטיקער מעשה!
— און רייטער אויף פערד, — סיי שוואַרצע, סיי רויטע, סיי ווייסע, —
ווי שייך איז דאָס רייטן אויף ערד קוים, קוים ערשט באַטראַפֿטן!
אַ מלאך, אַ ווייסער, און אַ טונקעלער שטן
זיך קרייזן אין וואַנדער
און גייען באַלד זיך פאַנאַנדער.
און פרייַן זוכבל? — ער וועט בית-המקדש דערבויען.
און פראַווען די עבודה וועט יהושע הכהן
אין פולער קדושה!
ווי שייך איז אַט די ירושה,
וואָס זכריה הנביא האָט איבערגעגעבן
דעם לעבן
אויף ווייטער!
זכריה — אַ שייטער
מיט גאַלדענע פלאַמען,
וואָס שיינט איבער צאַמען
פון דורות און דורות,
די ווערטער — צעצונדענע מנורות
פאַר ברייטן און ווייטן:
די רייטער? — זיי רייטן
נאָך איצט אויף די וועגן!
קומט, לאַמיר אַנטקעגן
אַרויס צו די רייטער,
און רייטן מיט זיי אַלץ ווייטער, און ווייטער!

מ ל א כ י

בילד — בען גאלאס

יין בלוט ווערט צעברויזט, דיין פנים פארציט זיך,
און הארץ דינס צעברייט זיך
פון שווערן בזיון,
ווען זעסט, ווי דיין כוהן
באפלעקט די בגדי-כהונה
מיט שלעכטער כוונה.
פון אויבן
א גלויבן
מיט אויגן פארגלאַצטע,
און אונטער אים שקרים, — ביזע, צעשפראַצטע
מיט סס צו דעם לעבן!
דעם הדיוט? — אים וועסטו אַמאַל נאָך פארגעבן, —
ער וועקט אויף אין דיר אַ רחמנות!
קאָן זיין, אז ער זינדיקט אָן שלעכטע כוונות, —
באַנעמט נישט און ווייסט נישט!
אַבער דער כוהן? — געפינסט זיך קיין טרייסט נישט,
און גאַרנישט נישט מינערט אין דיר שוין די בושה,
ווייל פול מיט קדושה
גענענסטו צום כוהן!
— אויב אים נישט געטרויען,
איז וועמען זשע, וועמען?
מלאכי, — אַ נאַמען צווישן ליכטיקע נעמען
גייט אויף ביי דיר אין זכרון,
און הויבסט אָן באַנעמען זיין צאָרן.
— כוהנים! כוהנים! וואָס איז אייער יחוס,
אויב נישט די שליחות
פון קלאָרן באַנעמען?
— כוהנים! כוהנים! צי זענט איר נישט די, וואָס דאַרפן פלאַנמערס צעקעמען,
און ברענגען די שיינקייט פון לויטערן וויסן?
— אז וויי די לעפצן, וואָס פליסן

אַ תפילה און מליחה,
 וואָס מיינען רציחה!
 — אַז וויי צו די לעפצן, וואָס פרעפלען חניפה און צביעות!
 נישט אויפוועקן וועלן עליות
 אַזוינע און קיינעמס נשמות!
 אין קללות, הרמות
 ווערט זייערע אַ ברכה פאַרוואַנדלט!
 — אַז וויי צו דעם כוהן, וואָס האַנדלט און וואַנדלט
 מיט דער קרוין, וואָס באַקרוינט אים,
 און מוט, ווי עס לוינט אים
 מיט דעם און מיט יענעם!
 אַזוינער איז פלאַס פון גיהנום
 צעזשאַרטער, צעגלימער.
 — אַז וויי צו דעם רימער,
 וואָס ווייסט נישט פון יושר!
 אַזוינער חנפהעט זיך בלויז צו דעם עושר,
 און שמייכלט זיך בלויז צו דעם זאַמן,
 כאַטש קינדער פון זעלביקן מאַטן, —
 דער עושר, דער עני, דער אביון, דער יורד!
 אַזוינער איז מורד
 אין אַלץ, וואָס קדושה, —
 אַזוינער איז הרפה און בושה!
 מלאכי, — אַ בלענדיקער נאַמען צווישן בלענדיקע נעמען!
 אַז וואויל איז צו די, וואָס באַנעמען
 די ברייטן, די ווייטן!
 אַזוינע וועלן זוכה זיין רייטן
 אַרויף צו די הויכן,
 און מאַנגן דעם תוכן
 פון אונדזער ירושה
 אין פולער קדושה;
 דאָס ליכט פון אונדזערע נביאים
 צו קיום!

יחיאל בערל דער חייטניק

בייד — מאגיס בעק

יחיאֵל בערל דער שניידער — א ייד, א חלוש, דאָס בערדל גרוי און שימער.
 געזאָגט האָט מען אויף אים: — א ייד, א חקרן, א יודעס־פּר,
 איז אָפּגעהיט אין אַלע מצוות און נעמען מינדסטע שטיקל יתור
 פון עמיצנס אַ מלבוש איז טריף ביי אים פון טריפער.
 נאָר וואָס-זשע דען? א ייד, אַ שניידער, וואָס וויל ער מיט זיין חקירה?
 — חייטניק, האַלט זיך ביי דיין נאָדל! — פּלעגט ברומען בערל גבאי,
 און מוסיף זיין דערביי: — וואו חקירה, דאָרט איז כפירה!
 נאָר גיי האָב טענות, אַז יחיאֵל בערל גיט דיר פאַר אַ פּלפּול אָפּ די עולם-הבא!
 און נישט נאָר גלאַט אַזוי דיר פּלפּול, נאָר אויך אַ שיינער, ציקלדיקער ניגון.
 עס טרעפט, ער שטייט און בלאַזט די קוילן אינעם פּרעסל מיט די ליפּן,
 און פּלוצלינג הויבט ער אָן, ווי בוים פון ווינט זיך אומצעווינגן,
 און אויסטערלישע פּסוקים נעמען דורך זיין מויל זיך זיפּן.
 אַזוי אין שטוב ביי זיך ביי דעם ווערקשמעל, ניי-מאַשינקע, שער און אייזן,
 און מער נאָך אינעם שולכל פון זיינע שניידער אין די נעכט פון ווינטער שווערן.
 דאָס לעבן איז געווען פאַר אים אַ מלבוש אויף פּאַסטריגעס, אַ ספּר פּול מיט גרייזן,
 אַ סוגיא, אַ פּאַרדרייטע, וואָס ווייסט אַליין נישט אָפּטמאַל, וואָס זי לאַזט צו הערן.

אַט שטייט ער איצט פאַר מיינע אויגן, — געווען איז דאָס אין די שפּעטע אלול-
 דאָס שניידער-שולעכל האַלב ליידיק, און ער אין דער מיט פון אַ שימערער מסיבד
 ווי בלינדער מיט אַ שמעקן, וואָס טאַפּט פאַר זיך צו דעם פּאַראוים אַ וועג,
 און פון זיין קול, — אַט ברויזנדיק געבייזער, און באַלד שוין גרענעצלאַזע ליבע.
 — חייטניק, האַלט זיך ביי דיין נאָדל-פּאַדעס, — זאָגט הערשל גבאי, אַ צעברומט
 און הויבט דערביי די כּוילן זיינע פון דער נאַז אַלץ העכער צו די ברעמען.
 דער עולם אַרום אים, אַט ערשט, אַ טומלדיקער, און איצט שוין אַ פאַרשטוממער,
 מען זעט כּחוש, אַז אַלע ווילן זיין יעדן וואָרט באַנעמען.
 און יחיאֵל בערל שאַקלט זיך, ווי אַ בוימל אין געווייטער,
 און פון יעדן וואָרט גייט אויף אַ צימער:
 — „השמים, שמים לאדוני,
 והארץ נתן לבני אדם!“

אזוי, אזוי, אזוי,
 נו, גיי-זשע לאָד אים,
 און קלאָג אים אָן,
 אַז סיי ווי האָט ער נישט צו טאָן
 מיט דיר,
 מיט מיר,
 מיט אַלעמען, וואָס האַווען און וואָס שמייען, —
 עס איז דאָך נאָר געוואָלד צו שרייען!

דער עולם שטייט און גאַפט, און כאַלד איז ער אינגאַנצן אַ געפלעפטער.
 יחיאל בערל איז מיט גאַט איצט דורכאויס אַ באַהעפטער,
 אַן איינגעבויענער, ווי ביים פאַרציען אויף אַ מלכוש אַ פאַסטריגע,
 צי ביי אַ ספר אַפּענעם אויף אַ שווער-פאַרדרייטער סוגיא.
 ער פירט מיט גאַט אַ שמועס, דאָס קול, אַט צער, און אַט שוין פרייד,
 און פון זיין מויל אַזוינע אויסטערלישע רייד:
 — רבונג של עולם, איך טראָג דאָס שווערע לעבן מיינס דאָך אויפן שולטער,
 ווי טרעגער טראָגט געפעק זיינס אויף אַ שמריק.
 אַפּט וויג איך זיך, ווי רינענדיקע מילטער
 אַהין און באַלד צוריק
 אויפן אַקעאַנישן געברויז,
 באַגערנדיק אַ ברעג.
 אַ, גאַט! ביסט מאַכטיק און ביסט גרויס,
 און איך נישט מער, ווי אַ הייטניק מיט אַ פינגער-הוט אין דיין פאַרמעג,
 דאָך זע איך דיך אויף יעדן טראָט,
 איך הער דיך אומעמוס.
 נישט איין מאָל ביי דעם איינפעדעמען אַ גאַט,
 דערשפיר איך דיך אין זיך און בלייב פאַרגליווערט, שטום!

די אַלטע ווענט פון שולעכל רוקן זיך פאַנאַנדער,
 אַ מדבר שפּרייט זיך פאַר די בליקן און איבער אים אַ נביא אין זיין וואַנדער.
 דער עולם איז אַ בינמל שמרוי צעפלאַקערט אין אַ שייטער,
 יחיאל בערל מיט פאַרמאַכטע אויגן ציט אַלץ ווייטער:
 — „השמים, שמים לאדוני,
 והארץ נתן לבני אדם.“

יחיאל־בערל דער חיטניק

אזוי, אזוי, אזוי,
נאָר ביסטו גאַמעניו נישט אינעם נאָדל־לעכל פאַרן פּאָדעם
אין דעם הייטניקס שווערער האַנט?
און ביסטו נישט די בראַנד,
וואָס ברענט אין מיר
צו דיר?
דו ביסט! דו ביסט!
און נישט אומזיסט
בין איך צעבראַכן ביים „אדם יסודו“,
און פול מיט טרייסט ביי דעם „מלא כל הארץ כבודו“.

פלוצלינג בלייבט ער שמיל, האַלט דעם קאַפּ פאַרריסן,
און פון זיין מויל הויבט אָן דאָס קול אזוי בעטנדיק צו פליסן:
— וואָס הייסט דו ביסט אויף אונדזער ערד נישטאַ?
ביסט דאָ! ביסט דאָ!
היינט פרי האַסטו אפילו
אַריינגעמישט זיך אין מיין תפילה,
און האַסט געזאַגט:
— יחיאל בער,
אַ מענטש פאַרמאַגט
אַ שער,
אַ פינגערהוט,
אַ נאָדל־פּאָדעם,
און שרייט, אַז אים איז אַלץ נישט גוט, —
וואָס נאָך דאַרף האַבן אַ בן־אדם?
אזוי האַסטו מיך אָפּגעפאַטערט,
און איך? אַט שטיי איך איצט פאַר די צעפלאַטערט,
און רעד אזוינע רייד, כאַטש איך ווייס נישט, צי איך מעג.
אַ, גאַט, די גאַנצע אייביקייט איז דיין פאַרמעג,
און איך? זע, זע, דאָס ביסל גלויביקייט איז אַלץ, וואָס איך פאַרמאַג,
און אַז איך הער אַזאַ מין זאַג:
אַז הימל דיר אַליין געהערט,
און מיינס בלוז איז דאָס שטיקל ערד,

באַגער איך אַ דין-תורה.
 איך פרעג: — פאַרוואָס איז אזא מורא
 צווישן מענטשן אויף דער ערד?
 דער — איז גוט גענערט,
 איז הויך, און שטאַרק, און שייך,
 און יענער — הויט און בייך.
 דער ליכטיק איז, ווי די שייך,
 און יענער פינצטער, ווי די שייך,
 און שמעטיק, ווי אַ דאַרן.
 דער האָט אַ בריטשקע אויף רעסאַרן,
 און יענער נישט קיין שייך אויף זיינע פיס אפילו.
 אַ, גאַט, איך בעט מהילה
 פאַר רעדן אַט אזוי.
 איך ווייס, איך ווייס, אַז „השמים שמים לאדוני,
 והארץ נתן לבני אדם“,
 און איך, הייטניק, מיטן נאָדל-פאַדעם,
 אין עפעס אַ פאַרוואָרפן ווינקל אויף דער ערד,
 האָב ווייניק וואָס די ווערט,
 דאָך זינג איך צו דיין ליבן נאַמען:
 צי ווילסט עס יא, צי ווילסט עס נישט,
 — ברוך הוא וברוך שמו, אמן ואמן,
 ווייל וואָס בין איך? — אַ גאַרנישט מיט אַ נישט,
 אַ הייטניק עפעס, אַ יחיאל בערל
 מיט אַ נאָדל און אַ שערל . . .

דער עולם גאַפט, די פנימער צעפלאַמטע, די בליקן אויפגעהויבן.
 נאָר הערשל גבאי איז אַלץ הערשל גבאי, — אַ הייטניק, עס איז דאָך נישט צו גלויבן!
 דורך פענצטער אַפענע קוקט גאַט אַריין מיט בלענד אין זיינע אויגן,
 יחיאל בערל שאַרט אין ווינקל זיך אַוועק דעם קאַפּ אַראָפּגעכויגן.

אֵינֶה אֵל ט':

5	אונדזער מלכה קדישא
7	צו מיין טאָכטער נחמהלע
9	זייט מוחל !
11	די באַלאַדע פון בן-אדם
23	משה
37	דבורה
51	שמואל
63	אליהו
85	עמוס
99	הושע
109	ישעיה דער ערשטער
125	מיכה
133	צפניה
139	יואל
143	ירמיהו
163	חבקוק
169	עובדיה
173	יחזקאל
187	ישעיה דער צווייטער
195	נחום
201	הגי
205	זכריה
209	מלאכי
213	יחיאל בערל דער חייטניק

מיינ דאנק

צו אַלע, וואָס האָבן מיך דערמוטיקט אין מיינ אַרבעט אויף די „פּאָעמען וועגן די נביאים“, — היים גוטמאַנען — דער לעבעדיקער, פאַר זיינע וואָ-רעמע אַפרופן זיין „מאַרגן זשורנאַל“ וועגן עטלעכע פון די פּאָעמען, וואָס זיינען דערשינען אין דער „יידישער קולטור“. אויך די דיכטער און עסייאַסטן ב. י. ביאַלעסטאצקי און א. טאַבאָאָשניק — זעם ערשטן פאַר זיינע וואָרעמע בריוו צו מיר וועגן „משה“ און „עמוס“ און זעם צווייטן פאַר זיין ישר-כות קאַרטל נאָכן איבערלייגענען אין דער „יידישער קולטור“ מיין „הושע“ מיין דאַנק דער דיכטערין מלכה לי און זעם דיכטער ישׁ בעלסקי פאַר דער ממשות-דיקער הילף אין אויפזאַמלען אַבאַנענטן, כדי מעגלעך צו מאַכן די דערשיינונג פונעם בוך. דעם דיכטער י. א. ראָאָנמיש פאַר דער דערמוטיקונג און אינטערעס. אויך נחמן מייזל, יעקב מעסטל און נ. הייקין פאַר זייער געדולד און צייט איבער די קאַרקעטורן, אַז עס זאָל קיין גרייזן נישט זיין; דעם דרוקער ב. קאַהען פון „פּראָפּט פרעס“; די אַרבעטער-דרוקער ח. לינדער און ח. שמעון פאַר דעם אינטערעס פאַר דער שיינקייט אין דער אויטשטאַטונג; די קינסטלער: זוני מאור, בען גאַלאָם, א. אַבראַמאָוויטש, שׂואל ראַבינא, מ. בעקער, מ. זאַלאַטאַראָוו, משה קיש, מאַניט בעק, י. זעלדין און זשעני ציפּורין פאַר זייערע ספעציעלע צייכענונגען צו די פּאָעמען.

צום באַדויערן האָבן נישט אַלע ספעציעל-געצייכנטע געמעלן זיך געלאָזט רע-פּראָדוצירן אויפן פּאַפּיר פונעם בוך, און כדי נישט צו באַעוועהן די קינסטלער האָב איך זיי געמוזט פאַרבייטן מיט בילדער פון אַנדערע מאַלער. ספעציעל באַדויער איך, וואָס די אינציקע צייכנונג פון זשעני ציפּורין צו דבורה הנביאה האָט זיך בשום אופן נישט געלאָזט רעפּראָדוצירן אויף דעם פּאַפּיר.

נײַן דאַנק צו דעם קינסטלער פּרענק קוירק פון ניו-יאָרק פאַר דעם אינטערעס צו שאַפן פאַר מיר די בילדער פון דעם ישראלדיקן קינסטלער אורי לעמער; דר. ה. לובין פון שיקאַגע פאַר איבערגעבן מיר די צייכנונגען פון דעם ישראלדיקן מאַלער יוסף בודקאָ; דעם דיכטער מלך ראָווימיש פאַר דעם צייכנונג פון אפרים משה ליליען, און מיינע פריינט ישראל בענדזשאַמין פון ניו-יאָרק און שלום קרישטאַלקע פון מאַנטרעאַל פאַר באַזאָרגן אַ רייע בילדער פון דאַרען און מיכל אַנדזשעלאָ.

אַון פאַרשטייט זיך, אַז מיינ באַזונדערער דאַנק גייט צו די צענדליקער לייענער, וואָס האָבן צוזאַמען מיט די וואָרעמע בריוולעך אויך צוגעשיקט ממשות-דיקע הילף און דערמיט מעגלעך געמאַכט די דערשיינונג פון בוך.

איי זיינען צום מערסטנס פון די איקוף-פרויען לייענ-קרייזן איבערן לאַנד און אויך אַ רייע יחידים, וועמענס נעמען זיינען דאָ אויסגעצייכנט:

ז. וויינפער

ניו-יאָרק

טאַניא און מענדל פראַגער
ליובאַ און דוד שעווקאוויטש
ז. און אסתר זכריה
אינא און אהרן וויניק
ש. דעמבוס
יעקב בערג
אברהם שענאַק
וואָלף ווייס
מאניע קליינבערג
דר. יוסף עפרעמאַף
בראַנצוויצער איקוף-קלוב
פּרץ הירשביין איקוף-קלוב
יצחק און זיין טאָכטער יהודית
ראָזענבוים.
זוכרון פרוי און מאַמע געמי,
געשטאַרבן 1951.
הערשל קעסלער,
זוכרון זיין ברודער משה, אומ'
געקומען דעם 27טן יוני, 1951.
יהודה יואל באַרנבוים,
זוכרון וואָלף מלמד, זיין שוועס-
טער דבורה, זיין ברודער אברהם
און זייערע משפחות — אומ-
געקומען דורך די גאַזים אין
לוצק, פּוילן.

לאַס-אַנזשעלעס, קאַל.

ליובאַ און נייטן האַראַוויץ
אַל. ראָער
אסתר און שמואל דוד מילער
אַנאַ גאַרקער
יודצי מאַרדען
רעגינאַ גאַלדראַט
יוסף קאַראַבעלאַ
יוסף און מאיר גאַלדין

ראוז און סעם סטעפקין
שרה און עד האַן
בעקי און מענדל קאַנטאַר
נאַדיאַ און יאַנקל לון
דאַראַ און שלמה בעלסקי
חברטע שאַלעט
ב. ז. גאַרדאַן
רחל פּייסט
בווי און ש. סעקולער
מעימי יאַשאַן
די אַלקאַנס
די ראָסינס
די גראַנאַכס
די סענטנערס
די מאַרקוסעס
די בעדרינס
די דעגלינס
די ווידענסקיס
די גאַלדשטיינס
מ. בערגער
וו. שער
נתן קרעמער
וו. קעסנער
עזרא סטיין
ל. נאוויקאווי.

זוכרון זיין פרוי שרה, גע-
שטאַרבן 1טן אַקטאָבער, 1948.
די פרויען לייצען-קרייזן ביים
איקוף.

דעטראַיט

נאַראַ און אייזיק קעסלער
שפרה און יהושע קעסלער
נעלי און אברהם בערניקער
חיה גאַלדע און מענדל עסטריין
רבקה האַנדלמאַן

רבקה שוחט.

זוכרון איר פאָטער צבי ש"ב
אַרדער פון סקוויראַ.
ריסי און מאַטל שניידערמאַן,
זוכרון פאָטער און שווער
וועלוול ראָו.
דאַראַ פּישהאָף,
זוכרון אירע עלטערן קוני און
מרדכי מאיר גוטקאווסקי.
לאה האַנדלמאַן,
זוכרון איר טאָכטער לאַראַ
ראָזענפעלד.
די איקוף-לייען-קרייזן

שיקאַגאָ, איל.

בראַניאַ, מאַטל און סידיני
גאַלדין
דר. ה. ליובין
סאַניאַ און מ. פּליישמאַן
כייקע קאַטלער
מאַניאַ גערשאַנאוויטש
סאַניאַ מעלניקאָוו
בייע יאַשאַן
לאה קאַץ
עטל רעזניקאָוו
אסתר מילער
נ. העלד

די לייצען-קרייזן ביים איקוף

קליוולאַנד

יוסף מאַרגשטערן און משפּחה
דוד מאַרגשטערן און משפּחה
נתן גאַגליק און משפּחה
סערע גאַלד,
זוכרון איר מאַן אברהם, גע-
שטאַרבן 1951.
די לייצען-קרייזן ביים איקוף

אַן-אַרבאַר, מישה.

אַנאָ פינקל,

לזכרון איר מאָן מישה.

באַסטאַן, מאַס.

אסתרי און בערל באַק

אברהם באַרנשטיין

מרים קאזלאווסקי

פאַניאַ און נחום וויינשטיין

וואָלאָדיאַ פאַליאַק

די לייצען-קרייזן ביים איקוף

ברידזשפּאָרט, קאַנ.

ליליע און אברהם לעפער

גרעיט-נעק, ל. א.

ישראל קושנער,

לזכרון זיין פרוי חנה, אומגע-

קומען 1951.

וואַשינגטאָן

קלאַראַ און מ. שולמאַן

חנה און חיים לייב

הערשל און כאַסיע קאַרט

אַנאָ ווייסמאַן,

לזכרון איר מאָן לאַזער ווייסמאַן.

לעיקוואוד, נ. דזש.

משה גראַס

לזכרון זיין פרוי יהודית, גע-

שטאַרבן 1951.

מילוואקי, וויס.

די משפחה מייסטער

מינעאַפּאָליס

ה. סופאַק און משפחה

מאַנטרעאַל, קאַנאַדע

י. בעקער

נחמן רעזניק

שלום קרישטאַלקא

די פרויען לייצען-קרייזן ביים

איקוף.

סאַן פּעדראַ, קאַל.

יוסף ראבינס

די משפחה קאניסטער

מאַנראַ, נ. ו.

זשוליוס מאַרקוס,

לזכרון זינגע שוועסטער רוזשאַ

און אסתר, זיין ברודער לייבוש

מיט זייערע פאַמיליעס, אומגע-

קומען דורך די נאַצי-רשעים אין

די שטעט בויבעריק און לעמ-

בערג, גאַליציע.

מעקסיקא

צבי קעסעל און משפחה

סוני סיגאל און משפחה

פאַליאַ און לייאָוואַ ביאַליק

לייבל פערעל

לאה מאַרגאן

אסתר און בערע בערקאוויטש

כעליאַ און איסאַק וואַרמאַן

כידקע און ל. גרינבערג

נערטאַ און איסאַק סטאַליאַר

רבקה און משה הייבלום

בעריש ראָזען

זר. ב. ל. פישלעדרער

אַרטוראַ וואָפּאָוויטש

לזכרון זיין ברודער יחיאל מאיר

מאַקס, געשטאַרבן 1948.

יוסף פשישווע

לזכרון זיין פרוי רודא, גע-

שטאַרבן 1950.

הערשל יאגאָדא,

לזכרון פייגעלען.

שרה גאַדבערג,

לזכרון איר ברודער אהרן נח

לינעטצקי, אומגעקומען דורך די

נאַצי-רשעים.

חבר מעדצער

הברטע בריינע

פיניקס, אריזאנא

פראַדל און חיים נאַסאַנטשיק

קאַלגאַרי, קאַנאַדע

מ. שטיין

זיסל שיינין

משפחה סוויטצער

דער איקוף-קרייזן

וואנקוואַער, קאַנאַדע

די קאַפּלאַן-משפחה

ס. וויין

דער איקוף-קרייזן

פאַרטסמוט, ווירדז.

מ. מאַס און משפחה

נאַרפּאָלק, ווירדז.

חברטע דייזויס,

לזכרון איר מאָן טוביה דייזויס.

פילאַדעלפיע

יעקב הערצבערג

ש. דאָוידסאָן

יאָסל בראַנשטיין

די איקוף-קרייזן

